LOTTEN VON KRÆMER

HERMES OCH DIOTIMA

SKÅDESPEL I FEM AKTER

------------ STOCKHOLM BOKFÖRLAGSFÖRENINGEN VÅR TIDS FÖRLAG 1892

STOCKHOLM, P. PALMQUISTS AKTIEBOLAGS BOKTRYCKERI, 1892

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör Harvard Library, har scannats av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i augusti 2013 av Bert H.

Personerna:

D:r Hermes-Vrangel.

Friherrinnan Agata af Lennes.

Fröken Ellen af Lennes.

Grefve Hugo Hjälm.

Professor Hi är t a.

Eugenie, hans 12-åriga dotter.

Fröken Vendela Schultz.

Ava Lind.

D:r Veber, läkare.

Fru Veber.

Ossian Haak.

Fru Hassel.

Augusta, hennes dotter.

Ingeniören.

Kandidaten.

Johanson, uppsyningsman.

Betti Johanson.

Betjenten hos friherrinnan.

Postbudet, Körsvennen, Badgäster.

Handlingen, för hvilken ligger till grund en sägen från Gustaf III:s ungdom och vistelse vid Loka brunn, försiggår därstädes i vår tid.FÖRSTA AKTEN.

Den provisoriska societetsbyggningens rotunda. I fonden öppna glasdörrar ut till en halftäckt veranda, med mattbelagd balustrad. Trädtopparne skjuta upp på sidorna. Midt för utbreder den vestra Loken sin af berg och skog begränsade långsträckta vattenyta. Från verandans båda sidor är hufvudentrén.

På rummets högra sidovägg närmast verandan är dörren till damernas rum — högra sidoentrén. Längre fram på samma sida ett fönster med en jardinière, en framskjuten liten soffa, ett bord, öfver detta en spegel, närmare fönstret ett litet skrifbord. Till venster i fonden invid verandan höga praktväxter, öfver dem ett par lampetter. På venstra sidan är dörren till tidningsrummet, med den venstra sidoentrén. Där bredvid är dörren till läkarens mottagningsrum. Mellan dörrarne en kammarorgel och en soffa, närmare fonden ett bord med illustrerade tidningar och flera sorters sällskapsspel. Väggarne äro behängda med väfnader. Möbleringen är i enkel gustaviansk stil.

Betti stiger värdigt in från verandan. Hon är helgdags-klädd. Stannar och vänder sig utåt mot Johanson.

Betti.

Träffade du kamrern se’n?Johanson

(utanför).

Jag dröjer väl till i morgon bitti med att scka honom.

Betti.

Och går hemåt nu? Jag själf stiger bara in och väntar här litet för att se, om den snälla friherrinnan vill mig något.

Johanson

(kommer in på verandan, tager af sig hatten. Äfven han är högtidsklädd).

Kan väl stiga in jag med som nyutnämd uppsyni ngsman —

Betti

(småleende).

— öfver skogen, ja. Men det gör ingenting. Friherrinnan nickade så vänligt åt oss i sitt fönster nyss, så nog kan du töras titta in ett grand i rotundan här. (Ser sig omkring.) Jag har inte varit inne mer än en enda gång som hastigast nu på försommaren här i nödfallsbyggningen. Den står sig ju rätt bra från i fjol —

Johanson

(sticker sina fingrar mot väggen, skrattar).

— med sprickor i väggarne, så stora som halfva min hand. Den har tjenat ut. Blir bra till bränsle i vinter.Betti.

Nåja, det var ju inte heller meningen att den skulle stå till domedag, utan vara be-boelig, bara medan den gamla solida sällskaps-byggningen reparerades, och den blir ju snart färdig.

Johanson

(fortfar att syna väggarne).

Betti.

Se’n du hade gått framåt, skickade friherrinnan sin kammarjungfru med bud till mig, att hon ämnade sig hit i god tid och ville gärna här få träffa mig som en gammal bekant se’n förra sommarn.

Johanson.

Det var stiligt! Sätt dig då. Här syns då inte så mycke som en katt en gång.

Betti.

Nej, och man märker nog också, att här inte är så fint som medan den kära Gustafva lefde. Hon var det vakande ögat. Annars borde väl här vara städadt — riktigt fint i dag på själfva midsommarda'n, då badgästerna, så många som är' komna, ska ha sitt första samkväm för i år, sa* jungfrun. Och friherrinnan, som fått särskildtfrämmande, skulle komma hit tidigare. Hennes gäster är' nu ute och se sig omkring.

Johanson

(muntert).

Alldeles som vi här inne. — Friherrinnan står väl i spetsen för »nytta och nöje» i år med som vanligt och har mycke att bestyra.

Betti.

Förstås det. Något besvär skall en ju alltid ha här i verlden.

Johanson

(har satt sig försiktigt på en stol närmast verandan).

Jag far också lof till att hålla mig framme.

Betti

(torkar dammet).

Du?

Johanson

(muntert).

Jag också far göra mig ett nöje af besväret.

Betti (ser frågande på honom).

Johanson.

När man har en liten fordran att bevaka, så vore det dumt, ser du, att inte hålla i sig, om också så'nt gör en besvär.Betti.

Det gamla pratet igen. Gå du hem och rök din eftermiddagspipa. Jag dröjer bara, som jag sa', för att se, om den snälla friherrinnan vill mig något. Hon kan nog behöfva en smula hjälp med tillsynen om ett och annat nu se'n Gustafva, som sagdt, är borta. (Torkar ögonen med hahdukssnibben och dammet med förklädet.) Sådana tjen-steflickor! Här ligger ju dammet qvar.

Johanson.

Dammet står ju som en sky på landsvägen. Vi ha inte haft ett dugg på länge, förr än — nu.

(Sneglar på henne.)

Betti

(som märker hans min).

Jag bryr mig inte om dina sötsura miner. (Sätter sig trött.) Mina ben värka så. Vi få nog väderskifte innan kvällen.

Johanson.

Sitt du gärna. Du behöfver väl inte som på Gustafvas tid göra både det och det. Hennes ärende gick också jag en gång, men fick en någe (or'et ? En far väl tänka: gömdt är inte glömdt.

Betti.

Din »fordran» igenl Du är väl inte annars så nogräknad med stegen?Johanson.

Den gången var det inte heller ett steg som alla andra. Men, som sagdt, kusin Gustafva har lemnat detta jordiska, och du kan lemna det här och sitta och hvila dig.

Betti

(stiger förtretad upp och börjar åter städa).

Jag gitter inte svara. Jag höll af Gustafva och har ju godt hopp om att få tjensten här vid brunnen efter henne.

Johanson.

Det är naturligt. Men på tal om Gustafva, hvarför kommer då inte lilla Ava, dotterdottern hennes, hit från sta'n? Har du inte haft någe midsommarbref än från stadsflickan?

Betti.

Nej, inte ett ord. För resten begriper jag nog, att du bara siktar efter lönen för ditt hafda så kallade besvär. Och Gustafvas lilla Ava ger dig nog en liten vängåfva, när hon kommer. Hon lade ju strax af för ett behjärtansvärdt ändamål en dryg del af sitt vällofliga arf, därför att det var funnet i brunnens jord och af vice-pastorn, som själf är så hjälpsam mot fattiga.Johanson.

Jaha, pastorn gjorde fyndet, han. Men se jag . ..

Betti.

Du? Vår Herre sände vädret, som rådde på den stora knotiga eken, så att de gyllene ollonen, som trädet så länge rufvat öfver, kommo i dagen och blefvo till välsignelse.

Johanson

(godmodigt).

Men jag passade bra på i alla fall och kunde väl ha fått något med af »ollonen» för tjenst-aktighetens skull.

Betti

(harmsen).

När jag betänker, att du härstammar från bergsmannen Johanson i Saxån, som gjorde sig känd och aktad här på drottning Lovisa Ulrikas tid, och att han, ehuru en sträng fader, äfven hos släkten lefver i vördadt minne, så förundrar det mig, att du kan vara, rent ut sagdt, en så sniken karl. Och är' vi inte välbergade? Ha vi några barn att försörja? Nej, gudnås!

Johanson

(som förut).

Barn? Nej. Om vi inte skulle taga upp Ava ? . . .Betti

(som lyssnat tankspridd).

Vi fa väl se, om inte Ava kommer hit till sin födelsedag . . . Vänta! .. . Den är ju redan i morgon ... jaha! Hon skall väl då inviga den lilla aftonskolan, Gustafvas förra hus och hem, Avahemmet, som den skall heta. Vore hon bara lika glad och bekymmerslös nu som när hon tänkte ut det där tillsammans mqd vice-pastorn och själf var hans skolflicka, såsom det roade henne att kalla sig själf. Och i många stycken var hon ju också hans egen flicka. Ja, ja, vore hon bara nu så lätt om hjärtat som då för tiden!

Johanson

(stryker sin hatt med rockärmen).

Ja si, får en pengar, nog får en bekymmer då med alltid.

Betti.

Kan så vara. Men så menade jag inte. Och inte kan en väl heller taga in så mycke af det guld hon skördat. Fast det var vackert så. Men du skall få se, att det kommit en fnurra på tråden mellan vice-pastorn och henne. Ett par ord i morse af Erikson — enklingen, professor Hiärtas kusk, du vet — styrker mig i min gissning, liksom också Avas envisa tystnad.Johanson.

Ja, professorn har ju kommit hit i år igen, fast det sa’s i fjol, att det då var sista gången, (mumlar) därför att hanförsåg sig på Ava liten, han med, sa’ kusken Erikson åt mig. Det hade han fått nys om. Men professorn har väl sin röjmatism att skylla på. Nå, hvad sa Erikson för någe nu åt dig?

Betti

(ifrigt).

Han talte om, att professorn gjort en af-stickare till Örebro och där i kyrkan bevistat en konsert för ett välgörande ändamål, där »fröken Ava» — som han utlät sig — biträdde på orgeln. Jag kunde väl tro, sa' jag, att hon tagit lektioner i den där musiken för det fruntimmer hon bor hos — hvad hon nu heter? Da’n efter skickade professorn Erikson till »fröken Ava» med blommor och en hjärtlig lyckönskan till det rättvisa och vackra erkännande hon fått i morgontidningen. Och så lät professorn fråga, om hon kunde ta emot honom litet senare. Men hon tackade och helsade tillbaka, att det var omöjligt. Hon skulle resa strax med tåget till Stockholm, förklarade hon, för att där söka träffa en bekant, som lär kommit utrikes ifrån. Det var vice-pastorn, doktor Vrangel, förstås. Men deforo väl om hvarandra. — Vice-pastorn kom just den dagen hit. — Då hade Erikson frågat som af sig själf, om inte fröken Ava skulle komma till brunnen i år. »Jag vet inte riktigt», hade hon svarat vänligt; men under det hon talat, hade tårarne stigit henne i ögonen. Det där är nu öfver en vecka sedan. Professorn gjorde i samma vefva en tur till Dalarne för att slå bort sorgen, sa’ Erikson. Det hade kostat på professorn att inte få träffa Ava. Han tycker om henne ännu, och ser sig allvarsamt om efter en följeslager-ska och hjälp åt sig och sin lilla näpna dotter Eugenie. (Andas.)

Johanson

(härmande henne).

— sa’ Erikson. Ja, si far en flicka bara pengar, nog far hon friare alltid.

Betti.

Kan så vara, säger jag igen. Men hvarken professorn eller vice-pastorn lära se på pengarne. De ha mångfaldigt större kapitaler självfva. Jag hade likväl mina skrupler, när vice-pastorn tog adjö af henne på en så lång tid i höstas och reste ut. Mycket kan förändras under ett halft års skilsmessa. Stackars Ava, hon som inte kan förjaga en envis tanke! Det har hon attpåbrås. Hur var det inte med hennes stammoder, hennes mormorsmor?

Johanson.

Ja visst. Den romanska Märta Johanson.

Betti

(rättar).

— romaneska. Ja, hur var det med henne och hennes syster Mari, som under ett utbrott af kärlekssorg ville göra slut på sitt lif? Ava är uppfödd vid Gustafvas ständiga berättelser om kungasonen och de båda systrarna.

Johanson

(slår med handen).

En ipsod, de kalla.

Betti

(rättar).

Episod.

Johanson.

Lika godt. Men hvad en vet är, att »fröken Ava* är bara en föräldralös skogvaktaredotter och vice-pastorn en adlig herre, om också inte prins som älskarn i ipsoden. Jag mins nog jag, när jag var en ungtupp, fast inte med så granna fjädrar. Jag slog allt mina slag för mer än en stilig flicka. Inte behöfde jag krusa så värst för dig, min lilla höna.Betti

(låtsar ej ha hört hans ord. Står vid fönstret, ordnar ett och annat. Ser ut).

Där går den nykomne och nygifte distriktdoktorn med sin äkta hälft, en smula äldre än han och en smula sipp också. Men hon skall vara ett lärdt fruntimmer och talför är hon. (Småskrattar.) Jag har gett akt på, att hennes herre och man håller med om allt hon säger. Honom talar hon omkull.

Johanson

(godmodigt).

Som du gör med mig. Men nu går jag. Undrar, när intendenten kommer hem?

Betti.

Ja, du skulle ju tacka för utnämningen och få besked af kamrern, när intendenten kan väntas. Så mycket hörde jag af badgummorna, att han rest till ett läkaremöte på vestkusten, men torde snart komma hem. Gå nu och bocka dig för underdoktorn.

(Johanson går. Möter på verandan friherrinnan AF Lennes, som nickar åt honom i förbigående, han bugar sig ödmjukt och går bort. Friherrinnan kommer in något brådskande. Hon är i enkel aftontoalett. Betjenten följer henne, tar emot hennes parasoll, hatt och schal. Hon har blommor och en bok i handen.)

Friherrinnan

(till betjenten).

Var snäll gå och skaffa mig nu, om möjligt,någon underrättelse om mina resande. Hvart de an begifvit sig, borde de väl så här dags vara på hemvägen.

(Betjenten ut till höger.)

Friherrinnan.

Se, god dag lilla fru Johanson 1 Det var snällt af er, att, såsom jag lät be er, möta mig här. Nu börja vi sommargäster som andra flyttfåglar komma tillbaka. (Lägger boken ifrån sig och sätter sina blommor i jardiniéren.) Men intet under, ty här är oss godt att vara. Mycket tilldrog sig här på sensommaren i fjol, sade mig som hastigast vår brunnsintendent, innan han reste bort. Nu kan ni snällt berätta för mig om ett och annat, medan jag ... Min hårklädsel är så illa fast. . . (Går till spegeln.)

Betti (ger henne en stol).

Kan jag fa hjälpa nådig friherrinnan? Men om förlof, går det inte an att kalla mig bara Betti, nu som på Gustafvas tid?

Friherrinnan

(klappar henne på skuldran).

Det går visst an, kära Betti. Intendenten omtalade, att din man blifvit utnämd till uppsy-ningsman här, och att du är själfskrifven somvår kära gamla Gustafvas efterträderska. (Drar en suck.) Hon har fatt sluta, sade han, och Ava — ja—Ava,» violi nälfvan», som vi badgäster plägade kalla henne, hur var det?. . Hon blef rika flickan, sade

han, genom ett egendomligt arf, kort efter se'n jag rest. Det var ju ett fynd? Nog hörde jag som andra Gustafva berätta om en nedgräfd eller på annat sätt förlorad morgongåfva inom hennes släkt, en furstlig bröllopsskänk till Avas ... hur var det?. . mormorsmormor i ungdomen, men jag, så väl som andra, trodde, att det var blott en fix idé hos gumman. Nu fick hon således glädjen se denna skatt tillrättakommen och sin älskling försörjd innan hon slöt sina ögon till för alltid, den rara gamla.

Betti.

Ja, nådig friherrinnan. Fast det gick fort för Gustafva mot slutet, så fick hon, som sagdt, smaka redan här i lifvet en efterlängtad frid och hvila, och sist glädjen att slumra lugnt in i det kära barnbarnets armar, sedan hon sett flickan i allt väl gå.

Friherrinnan (vänder sig och ser litet på henne).

Hur menar du? Vardt det något vidare sedan mellan underbarnet Ava och någon annan?..Jag menar hennes vänlige lärare här, vice-pastorn. Eller är det blott det där fyndet du syftar på?

Betti

(svarar ej. Stryker betänksamt med fingret på bordet).

Friherrinnan

(rättar på sitt skärp framför spegeln).

Du måste lofva mig att någon annan gång utförligt tala om alltsammans för mig.

Betti-

Jag är så mångordig af mig, när jag kommer in på släkthistorierna. Friherrinnan ska be vice-pastorn, för han ...

Friherrinnan (ser frågande på henne).

Betti.

Han kan nog tala om det allra bäst. Fast friherrinnan inte varit ute förr än i dag, som jag hörde af jungfrun, vet väl friherrinnan, att doktorn är vice-pastor här i år med?

Friherrinnan

(fortfar att granska sin toalett).

Doktor Vrangel, ja. Det vet jag, ehuru, som sagdt, jag fått lof att hålla mig inne för en förkylnings skull, allt se'n jag kom hit i börjanaf veckan. Men så hoppas jag i dag åtminstone få träffa honom här. — Hvad lider tiden? (Ser på klockan.)

Betti

(reser sig).

Det är nog bäst jag går nu. Snart börjar väl badsällskapet komma.

Friherrinnan

(ordnar några böcker).

Ännu dröjer det nog en god stund till dess. Men som du hörde, tror jag, af min kammarjungfru och af min tillsägelse nyss till min betjent, har jag fått rart främmande för egen del. Nu väntar jag mina gäster snart åter från en liten utflykt. Och jag gaf mig därför inte tid där hemma att skrifva några rader, såsom jag annars ämnat, till min man för att säga hur jag mår. Dröj litet, så kan du snällt ta brefvet med dig och lägga det pa posten. (Går mot damernas rum, tittar dit in, vänder om.) Ja så, det lilla skrifbordet är utflyttadt hit, ser jag; förmodligen för den blif-vande serveringens skull där inne. Det står bra här. (Sätter sig ned vid skrifbordet och börjar skrifva ett bref. Sedan hon skrifvit litet.) Såg du mitt främmande komma i morse? Det var just kyrkdags då.

Betti.

Ja, vet friherrinnan, det gjorde jag. Ochjag hade just ämnat vara liksom litet näsvis och fråga friherrinnan, hvilket det fina herrskapet var, som kom till häst och stannade och sutto af vid friherrinnans port: det där unga fruntimret, åt-följdt af en ordensprydd ung herre i officersmössa.

Det var, som sagdt, kyrkdags, så att min gubbe och jag med många andra kommo gående i det samma fram emot brunnskapellet.

Friherrinnan

(reser sig, går till högra rummets dörr, ropar):

Ar Berggren där?

(Betjenten kommer in från samma rum.)

Friherrinnan.

Nåå?

Betjenten.

De resande synas inte till, hvarken i badhusparken eller på skogsvägarne. Men ute på sjön, längre bort, kan man se brunnsbåten. En herre och ett fruntimmer sitta i båten. (Med en trotjenares förtrolighet.) Det är kanhända grefven och fröken, som är ute och roa sig med att meta? Ja, det är bestämdt herrskapet.

Friherrinnan.

Jaså. Passa då på, när de lägga i land.

(Betjenten går.)

L. v. Kr a>me r. Skadespel 2Friherrinnan (går tillbaka till skrif bordet, kuverterar brefvet under del följande).

Du önskade fa veta, kära Betti, något närmare angående mina resande ? — Den unga damen är min mans syster, Ellen, som kommit hit ända från Italien och Grekland, där hon vistats flera åf hos sina släktingar. Min man och jag ha inte råkat henne under de senaste åren. Och hennes följeslagare, den ordensprydde unge herrn med det spetsiga skägget, är en sjöofficer, grefve Hjälm. De ha gjort hvarandras bekantskap i Rom. Nu gjorde händelsen, att de sammanträffade hemma på Nygård hos min man, och det beslöts där, att grefven skulle åtfölja Ellen hit. De foro på jernväg till Loka station, dit ridhästarne voro skickade förut att möta dem. Se så, nu vet du det.

Betti

(grannlaga).

Jag undrade smått, om den där eleganta herrn kunde vara det unga fruntimrets fastman. Han hjälpte henne så artigt ur sadeln. (Hastigt lindfallande.) Får jag nu taga brefvet?

Friherrinnan

(småleende).

Strax. Jag skall bara skrifva utanskriften, så är det färdigt. ([tankar.) Du undrade, om dekunde vara förlofvade, eller hur? Hm. . . Det kan väl vara möjligt. Offentliggjord är . förlofningen inte, och Ellen är ej den flicka man frågar allt för brådstörtande om något sådant. Emellertid kan du lätt föreställa dig, att jag blef gladt öf-verraskad att se henne komma. Och glad är jag också öfver, att jag är nu så pass bra, att jag kan vara närvarande här i afton och fa göra mina resande bekanta med badsällskapet.

Betti.

Friherrinnan ser riktigt rask ut nu.

Friherrinnan

(har rest sig, kastar en blick i spegeln).

Litet blek kanske?

Betti.

Inte! Men den som var blek om kinden, var den främmande fröken i dag i kyrkan.

Friherrinnan

(ser litet förvånad på henne).

Betti.

Fröken blef så blek med detsamma vice-pastorn steg upp på predikstolen.

Friherrinnan.

Jag visste inte af, att Ellen bevistade guds-tjensten. Själf vågade jag mig inte i kyrkanför den förmodade starka värmens skull, så gärna jag än velat.

Betti.

Fröken stod litet i skymundan invid orgelestraden bland allmogekvinnorna, då ingångs-psalmen sjöngs.

Friherrinnan.

Ett hastigt infall af henne. (Makar framför spegeln en bronsnål som fasthåller hårklädseln.) Kort förut hemma hos mig afböjde hon så väl mitt som doktor Vebers förslag att följa med hans fru i kyrkan. Doktor Veber var nämligen hos mig på sitt vanliga morgonbesök, för att se hur det var med mig, just när mitt främmande anlände. Jag misstänker dock, att Ellen nekade, därför att hon lofvat sin följeslagare, grefven, att han skulle fa göra henne sällskap på en skogsvandring under morgontimmarne. Emellertid sade jag till Ellen, när vi blefvo allena på en liten stund: »du gör en verklig förlust, ty du må veta, min vän, att vi bestå oss här med en utmärkt predikant.» Eller hvad tycker du, Betti?

Betti

(hjälper henne bakifrån med hårklädseln, mumlande).

Ja, nog kan. dom tala vackert om trohet och ståndaktighet. Men när det gäller att handla därefter . .. hm.Friherrinnan (ser på henne litet frågande).

Betti.

Och hvad sade fröken?

Friherrinnan,

Ah ingenting. (Som för sig själf.) Men när jag nämde hans namn, ryckte hon till och rodnade. Jag hann inte fråga, om hon kände honom, ty Veber hade brådtom och erbjöd i detsamma mitt främmande att frukostera i stora matsalen. Han bjöd Ellen sin arm, och sedan har jag inte sett skymten af mina resande. Kyrkan var väl mycket besökt som vanligt, när vår vice-pastor predikar, och värmen tryckande? (Stiger upp och går till fönstret, som hon öppnar.)

Betti

(småleende).

Åh ja, men frökens blekhet gick snart öf-ver, tack vare, far en väl säga, ett par bondgummor, som stodo där bredvid och hade sina luktvattenflaskor i näsdukarne till reds. Fröken smålog och tog emot och luktade på ådekolog-nen. De kringstående ville ge rum, så att hon skulle få komma fram och sitta. Men hon gaf tecken med handen, tyckte jag, att hon ville förbli där hon var. Så skaffade man henne en stol där närmare dörren.Friherrinnan

(i tankar).

Hennes och Hjälms utflykt började således först vid middagstiden. Det förklarar, hvarför... (Med en blick utåt verandan. Märker doktor Vkangel, som kommit in där nyss förut och står och ser genom en där uppställd liten tub, den han riktar utåt sjön.)

Betti

(märker äfven den ankomne).

Adjö då, goda friherrinnan,

Vrangel

* (kommer in).

Friherrinnan.

Farväl, kära Betti. (Till den nyankomne.) Se, doktor Vrangel! Goddagi Jag skulle träffa er. Jag talte nyss om er.

Vrangel (trycker hennes hand).

Tack för det, och för den flydda goda tiden här — och välkommen åter, vågar jag säga, ty ni ser så frisk ut, min goda friherrinna, friskare än någonsin.

Friherrinnan.

Välkommen själf åter! (Till Betti, som dröjer litet på afstånd.) Här är mitt bref! (Räcker henne brefvet.) Kom tillbaka i morgon, så är du snäll!Betti.

Hur dags, nådig friherrinnan?

Friherrinnan

(funderar).

Vid i o-tiden. Då är jag säkert här till finnandes, ty jag har att tala med doktor Veber litet och ämnar mig på hans mottagning. (Visar hän mot läkarens mottagningsrum; talar fort.) Sedan följer du mig till badet, som Gustafva plägade så ofta göra, och efteråt, medan jag hvilar mig, fa vi språka mera vid en kopp choklad.

(Då Betti skall gå, vänder sig Vrangel till henne och tar henne vänligt i hand.)

Vrangel.

Tack för sist, snälla fru Johansson! Jag menar i höstas på Gustafvas begrafning. Jag ämnade i dag på middagen få göra en liten på-helsning hos er där borta på Storgården, men fick förhinder. (För henne åt andra sidan; sakta.) Har ni haft något bref nyligen?

Betti.

Nej, inte se’n strax före pingst, goa pastorn.

Vrangel.

Får jag ingen underrättelse ännu i dag, beger jag mig af med det första till Örebro. Ettångbåtsmissöde, som försenade något litet min ankomst från utlandet, gjorde det omöjligt för mig att, då jag reste hit, taga vägen öfver nämda stad, såsom jag annars hade haft för afsikt. Och sedan jag väl kommit hit, har min tid upptagits af tjenstegöromål, trägnare än vanligt, därför att min härvaro detta år ej blir synnerligen lång. Andra värf kalla mig.

Betti.

Förstås det, *goa pastorn. Fruntimret, som hon bott hos i sta’n — hur heter hon nu igen?

Vrangel.

Fröken Schultz.

Betti.

Schultz, ja, så var det! Hon skref nyligen till kamrern, att hon ville förhyra samma bostad här i åf som i fjol. Kanske kommer då hennes musikelev att bo hos henne här också?

Vrangel.

Jag hörde honom nyss säga, att nämda fröken kommit hit i dag, men ensam.

Betti.

Jaså? Hon vet väl inte mer än jag då, eller att hennes elev reste till Stockholm för en korttid sedan (värdigt) — där hon hoppades fa råka en långväga resande, som —

Vrangel

(af bryter).

Hm.

(Bugar sig lätt för henne till afsked. Betti niger och går öfver veranden ut.)

Friherrinnan (har hållit på att ordna blommorna vid fönstret, men haft under tiden ett öga på de samtalande).

Käre doktor, kom och se på mina vackra blommor.

Vrangel

(nalkas och böjer sig med ett förbindligt leende ned öfver blommorna).

De äro mycket vackra, med en doft, frisk och ren som vårens.

Friherrinnan.

Se här, jag har utvalt åt er en blomma på midsommardagen, den älskliga linnéan, som jag kommer i håg» att vi så ofta plockade förra sommaren här åt er elev, den lilla Ava. Och ni plägade säga, att hon påminde er om detta skogens fina, fagra blomsterväsen. (Ser litet på honom.) Eller vill ni taga denna? Jag kommer också i håg att ni var en älskare af den friska, starka nattviols-doften. ^Räcker honom en nattviol.)Vrangel,

(som sett drömmande framför sig, ser upp på friherrinnan, som om han förstode meningen. Plötsligt pekande på en syrén):

Eller denna, den vackra, ljufva syrénen, så att säga er egen blomsterbild, som vinkar så vänligt till hvarje sorgtyngdt hjärta.

Friherrinnan.

Hm. Den litet hvardagliga och snart redan utblommade syrénen. Nå ja, den skämmer inte bort buketten, så mycket håller jag med om. Ska vi inte också ta med den här nyutspruckna lilla rosenknoppen ? (Hon pekar på en nyponblomknopp, hvarvid de växla ett skalkaktigt ögonkast.) Också en skön-hetstäflan! Men ni ger nog priset, såsom en sann kännare anstår, åt den sena violen. (Fäster endast violen i knapphålet på hans rock.)

Vrangel

(trycker härunder drömmande en kyss på hennes hand).

Friherrinnan.

Låt oss nu sätta oss litet, innan de andra komma. (Tager plats i den lilla soffan vid fönstret.) Ni sade nyss, att jag såg friskare ut än någonsin. Men jag har varit rätt klen, sedan jag kom hit.

Vrangel

(slår sig ned i en karmstol bredvid henne).

Ja, jag har tyvärr hört sägas det. Men nuär er opasslighet tydligen öfver, och det gläder mig att åter se er ute.

Friherrinnan.

Jag blef återställd i rätta stunden, kan man säga.

Vrangel.

Hur så?

Friherrinnan

(ser från sidan på honom).

Min unga svägerska har kommit hit på besök. Har ni inte hört det omtalas?

Vrangel (småleende, något förlägen).

Jo nyss — på blomsterspråket. .. Jag hörde det också förut af Veber. Mottag min hjärtligaste lyckönskan.

Friherrinnan

(trycker till tack hans framsträckta hand).

Och hur gladt öfverraskad blef jag inte, käre doktor, vid min ankomst hit, då jag förnam, att ni var vår vice-pastor äfven i år. Nu önskar jag endast, att de måtte fördubblas de många angenäma stunder jag här tillbragt i ert sällskap i hägnet af lönn och lind, som äfven beskugga den lilla kyrkans tak.Vrangel.

Ja, tack för hvad som varit! Måtte det kommande ej ge den flydda tiden efter!

i Friherrinnan.

Det var mer än ovisst, då vi skildes här på sensommaren, om ni skulle fortsätta med ert vikariat, ehuru stor popularitet ni redan då vunnit. Jag har ofta tänkt på er under den långa vintern. Ni har tillbragt den på resor, har jag hört sägas, under en skönare himmel än vår egen den kalla årstiden.

(Eugenie kommer springande in, stannar tvärt, liksom rädd att störa.)

Friherrinnan.

Är det du, min lilla Eugenie? Vill du mig något?

Eugenie

(skyndar fram. Helsar bekant, fast blygt, på Vrangel, slående honom gladt i hans framsträckta hand).

Ja, älskade tant. Jag är, ser tant, en bref-

dufva. (Framtager ur sin vid sidan hängande lilla väska en biljett.) En viktig depesch!

Friherrinnan

(öppnar biljetten).

Åh, från vår brunnspoet, herr Ossian Haak. (Ögnar igenom skrifvelsen.) Säg honom, att det skallbli välkommet. (Till Vrangel.) Han erbjuder sig att framsäga i afton för sällskapet en af honom författad diktcykel i folkviseton. (Ser i brefvet.) Ämnet är den bekanta episoden om kungasonen och de vackra bergsmansdöttrarna Märta och Maria, Gustafvas välbekanta sägen från år sjuttonhundra-sextiotvå, tror jag; det var här vid badorten.

Vrangel.

I fall ni vill, skall jag afböja förslaget för denna gång? Han tager det visst inte illa upp.

Friherrinnan.

Vi kunna ju vänta. Men detta erinrar mig om något, som så väl intendenten som Betti nyss omförmälde, nämligen att den romantiska sägnen nyligen lefvat upp i friskt minne, att ett nytt blad flätats till dess sagokrans, och att ni, käre doktor Vrangel, det var just det pikanta i saken, vore rätte mannen att därom »ge besked ... ty ni var med»? misstänker jag.

Eugenie

(entusiastiskt).

Åh ... något ur lifvet! . ..

Vrangel

(småleende).

Och ni tror, att man skulle hellre lyssna tillmin sannfärdiga historia ... (härmar Eugenie) ett kapitel »ur lifvet», än till vår unge Ossians harpolek?

Friherrinnan

(ämnar svara, men af bry tes.)

(Roputifrån: »Hvart tog du vägen, lilla Öcheni?»)

Eugenie

(skrattande).

Det är tant Hassel — hon. hade lika gärna kunnat heta tant Hässlich!

(Rop: »Min Agusta väntar på dig».)

Eugenie

(muntert, härmande rösten utifrån.)

»Öcheni! Agusta!» — Det där är bygdemål, förstås. (Ropar utåt.) Öcheni skall ha äran komma. (Springer bort samma väg hon kom.)

Friherrinnan ,

(ser efter henne).

Hjärtungen! Ja, en liten rosenknopp. (Pekar litet på nyponblommans knopp, som hon ännu håller i handen.

(Fioler och klarinetter ljuda, först aflägsnare, sedan närmare.)

Friherrinnan

(som lyssnat).

Fast den tiden är förbi, då man själf tog del i dansen kring midsommarstången, hör man ändå så gärna den musiken. Skada, att min käraEllen, svägerskan min, dröjer så länge ute på sjön! Ja, jag tror, att hon och hennes reskamrat äro ute och ro. Det skulle visst annars fagnat henne att lyssna till dessa »hemlandstoner», som kanske skulle väcka minnen hos henne, skönare än själfva tarantellans trollrytmer.

Vrangel.

Är det en längre tid sedan fröken Lennes besökte hemlandet?

Friherrinnan.

Ja. Hon åtföljde som helt ung en anför-vandt, bildhuggaren Verner och hans Ateniensi-ska brud på deras resa till Grekland . .. Minns ni, att jag förra sommaren omtalte att —?

Vrangel

(har något orolig närmat sig verandan. Då friherrinnan af-bryter, går han och riktar tuben mot sjön. Kommer in.)

Behagar ni se genom kikaren? Som den nu är ställd, kan man ganska väl iakttaga de båtfarande.

Friherrinnan.

Verkligen! (Går och ser genom tuben.) Jag har svårt att se. Ser ni?

Vrangel.

Fullkomligt. (Riktar tuben på nytt.) Försök nu?Frihnrrinnan (ser åter genom tuben).

Tack! (Sveper sin schal omkring sig. Kommer in följd af Vrangel.) Jag såg dem nu skymtvis, men förstår inte hvad som kommer dem att vända och åter vända båten så plötsligt. Den måtte väl ej råkat på grund?

Vrangel.

Är det en fisketur? Fröken Lennes har kanske lagt ut sitt nät och fått en ful fisk?

Friherrinnan.

Hm.

Vrangel.

Har hon länge känt Hugo Hjälm?

Friherrinnan.

»Hugo Hjälm», säger ni. Ni känner då honom redan? Ja, det är ju rätt. Jag kommer nu ihåg, att ni förra sommaren här samtalade med mig en gång om er mor, efter hvilken ni då bar sorg. Hon hade före sitt giftermål varit förlofvad med generalstabsmajoren grefve Adolf Hjälm. (Afbryter. Ser utåt.) Det mulnar starkt och sjön svartnar. Den lilla båten är just ingen så säker farkost i dåligt väder. Jag börjar bli orolig för Ellens skull. (Litet ironiskt.) Vår flottist, grefve Hjälm, är kanske en alltför djärf sjöman?Vrangel.

Tillåter ni, skall jag bestyra om att en annan båt hålles i beredskap, för den händelsen något skulle inträffa, som vidare kunde inge er oro?

Friherrinnan.

Tack! Det vore lugnande.

(Vrangel går ut till venster å verandan. Från höger å verandan komma in doktor och fru Veber, fru Hassel, Augusta, fröken Vendela Schultz, ingeniören och kandidaten, strax därpå professor Hiärta, Eugenie samt Ossian HaaK. Det helsas och pratas. I det samma draga spelmännen förbi. De nyankomna skynda till balustraden, det skådas ned. Efter hand höres musiken mera aflägset. Professorn hjälper friherrinnan bättre på med schalen. Hon ämnar följa de öfriga, som troppa af, då doktor Veber träder emellan.)

Veber.

Min goda snälla friherrinna, vi ska ej förhasta oss. Nog har ni förr sett en svängom kring majstången af vår landtliga ungdom. Tillåt mig därför att förorda en liten hvilostund för er här inne så länge. Vi få snart oväder, luften är kvalmig. (Känner frenne på pulsen.) Rätt bra. Men i alla fall är det förståndigast, att ni såsom konvalescent ej tröttar er. (För henne till soffan på högra sidai^.) Min hustru och de andra fruntimmerna skola nog med det snaraste komma tillbaka och hålla er sällskap.

L v. Kramer. Skadespel, 3Friherrinnan

(intager en bekväm ställning, småleende).

Mycken tack, bästa doktor, men med den saken är ingen brådska.

(Veber följer med de andra ut.)ANDRA AKTEN.

Samma salong. Friherrinnan lutar sig i sitt soffhörn. Vendela skall just lemna henne.

Friherrinnan

(förströdd, under det hon öppnar och ögnar i ett bref, som hon håller i handen; en bok ligger uppslagen i hennes knä).

Ja, bästa fröken, säg åt restauratörn, att jag är visst for gående bord. Dessutom är den anordningen ju vår vanliga. Och vi skulle väl för öfrigt knappast få plats att sitta alla i det där lilla rummet. (Pekar åt höger.)

Vendela.

Just det. Så kan man efter behag gå ut och in.

(Går, möter på verandan Vrangel. De växla några ord. Han ställer sig och ser genom tuben ut åt sjön. Vendela går ut.)

Vrangel

(stiger in).

Kommer jag olägligt?Friherrinnan

(räcker honom handen utan att resa sig. Det öppna brefvet jämte boken behåller hon i sitt knä).

Visst icke. Var ni så god och sade till om, att en båt skall hållas i beredskap, ifall —?

Vrangel.

Ja, min goda friherrinna, ni behöfver ej vara orolig.

Friherrinnan.

Hjärtligaste tack! Nyss, när fröken Vendela kom och upptog mig med frågor om supén, stod jag på väg att taga reda på något i tid-ningarne, som min man i ett postskriptum, som jag först nyss observerat (visar på brefvet), ber mig ej gå förbi.

Vrangel.

Säg mig endast rubriken, och jag skall taga reda på det? Var det om valrörelsen?

Friherrinnan

(småleende).

Åh nej! (Fixerar honom.) Titeln lyder: »Ate-niensiska blad af Diotima.» (Han rycker till.) Jag märker på er öfverraskade min, att ni säkert erinrar er, att jag förliden sommar här tog mig friheten meddela er ett manuskript af en författarinna, som dolde sig under detta namn.Vrangel

(intresserad).

Ja, baronen, er gemål, hade tillsändt er papperen till genomseende, vill jag minnas.

Friherrinnan.

Och han hade fått dem af författarinnan. Hvem hon var, hade han väl ej tillåtit sig att klart yppa. Men jag trodde mig kunna våga en gissning, och den höll jag inte på, som ni vet. Ni hade aldrig hvarken sett eller hört takis om den unga dam, hvarpå min gissning föll, nämligen min mans syster, Ellen, min kära gäst för närvarande. Hon har efter uppväxtåren tillbragt sin första ungdomstid i Grekland — såsom jag tror jag redan nämt — och, rikt begåfvad och oberoende i pekuniärt afseende som hon är, idkat därstädes omfattande både vetenskapliga och literära studier. Och då ni just samtidigt läste högt för mig Plato, kom detta mitt minne till hjälp med afseende på den egendomliga signaturen »Dio-tima.»

Vrangel,

Ja, ja. »Diotima» var en hög vestal, verklig eller diktad, som — (Afbryter, ämnar gå in i läsrummet.)

Friherrinnan.

— som undervisade Sokrates i kärleken, var det ej så?Vrangel (stannar, böjer jakande på hufvudet, varmt).

Allt som är förknippadt med denna läsning står så klart för mig, som om det varit i går. Ja, tack vare det förtroende ni visade mig den gången, blef jag sedermera i tillfälle att — (Tager åter ett steg mot läsrummet.)

Friherrinnan.

Dröj litet. Säg mig, har ni kanhända gjort vår författarinnas bekantskap utrikes; kanske under hennes diktarenamn?

Vrangel

(stannar, lutar sig öfver en stolskarm, tager med handen om pannan).

Det är likt en dröm. Det var ett möte i Neapel .. . Kort därefter ett återseende i Atén. Jag kommer dit en dag i sällskap med min unge vän och reskamrat, Ossian Haak. Där mötte oss, i parentes sagdt, ett telegram från hans föräldrar, som då vistades på Rivieran och förberedde sin silfverbröllopsfest, till hvilken sonen-poeten kallades ofördröj ligen. Vi ansågo oss således tvungna att resa samma dags afton. Jag vandrade ensam på middagen omkring på Aténs gator. Då får jag se — det var på Kefissosgatan — två damer, som stannat där. Gatan var för öfrigt nästan folktom. Det yngre fruntimret syntes tillmin öfverraskning kringsnärd af en knippa nedfallna elektriska trådar.

Friherrinnan.

Verkligen! Samma olyckstillbud, som där en gång hotade en mycket hög dam.

Vrangel

(af bry lande).

Ja, märkvärdigt nog. Jag skyndade fram. Och det lyckades mig att försiktigt aflägsna de farliga trådarne.

Friherrinnan.

Och de båda fruntimmerna voro —?

Vrangel.

Jag hörde den äldre, som tycktes vara en inföding, vänd till sin unga följeslagerska utbrista på sitt modersmål, hvilket jag något litet studerat: »Se, se, min Diotima, är inte din räddare samma person, som ådrog sig vår uppmärksamhet här om dagen på Piazza del fiore i Neapel?»

Att detta gjorde mig en smula yr i huf-vudet, är lätt begripligt. Men min tid var tyvärr alltför knappt tillmätt. Jag hade ännu några oundgängliga ärenden att uträtta hos vår konsul. Och jag såg mig därför tvungen att strax rekommendera mig.Friherrinnan.

Och ni återsåg dem ej vidare före er afresa?

Vrangel.

Jo, mot aftonen, vid den härligaste solnedgång — på Akropolis, bland många andra turister. Ett par timmar därefter lade den ångare ut, med hvilken Ossian och jag, hans mentor, styrde ut från Piréus till det gamla paret vid Rivieran.

Friherrinnan.

Och Grekland var härmed för er ett afslu-tadt kapitel?

Vrangel.

Icke alldeles. Jag lofvade mig såsom våra bokanmälare bruka vid intressantare fall: att återkomma.

Friherrinnan.

Och ni höll ord, mer än de pläga göra?

Vrangel

(svarar ej strax. Reser sig upp. Går af och an i tankar, stannar, kastar sig ned i en karm stol).

Om jag höll ord? Ja, naturligtvis. Men det intressanta äfventyret fick inte där sin fortsättning.

Friherrinnan.

Men här? Jag förstår. Och det förklararför mig, hvarför min kära Ellen, om det nu var, som det tyckes, till henne ni var sänd som en räddare . . . det förklarar mig nu något. . . hur det kom sig, att då jag, strax hon var anländ hit, nämnde trt namn... Ja ja, och att hon sedan i kyrkan — (Afbryter.) Såg ni henne möjligen där?

Vrangel

(har rest sig och gått ett steg mot verandan. Ser litet genom kikaren. Kommer åter in, stannar framför friherrinuan).

Och dessa omtalade »Ateniensiska blad» äro således af fröken Lennes hand?

Friherrinnan

(småleende).

Vi få nu tillfälle att skaffa oss visshet om den saken. Hon har känt en varm hemlängtan på sista tiden. I denna trakt förflöt hennes barndoms och tidigaste ungdomsdar.

Vrangel.

Sedan hon druckit ur antikens källa, har hon således nu, minnesgod, vallfärdat till sin hembygds berg och djupa dalar. (Rynkar ögonbrynen.) Men ej allena?

Friherrinnan

(småleende).

Ej allena? Jag gissar hvad ni menar. Men er förmodan är hemtad ur luften; det var förstpå min mans nyförvärfvade egendom, vårt vackra Nygård, beläget några mil blott från Loka järnvägsstation, som hon händelsevis kom att sammanträffa med grefve Hjälm. Hon hade visst ingen aning om, att han var hos min man på besök just då.

Vrangel

(ler något ironiskt).

En tillfällighet som ser ut som en tanke.

Friherrinnan

(med en skälmaktig min höjande litet på axlarne).

Sant nog. Men på tal om resor, kära doktor, när blef det uppgjordt, att ni skulle resa ut med unga Haaken? Ni sade ingenting därom under vår sammanvaro här förra sommaren.

Vrangel

(går och ser genom tuben ett ögonblick; kommer in, lutar sig öfver en stolskarm).

Ni vet, jag ledde här i fjor Ossians studier. Hans fader, disponenten Haak, kom sedan upp med förslaget. Som jag tror jag förra sommaren omtalade för er — vi samtalade ju då om så mycket — förvaltade på den tiden fadern

Haak min möderneärfda andel i en större brukskom* plex i vår nordligaste bergslag och hade lofvat utlösa mig på goda vilkor och sålunda frigöramitt kapital. Af tacksamhet därför var jag villig att tillmötesgå hans önskan att åtfölja sonen på dennes resa. Ynglingens svaga helsa gaf nämligen hans läkare anledning att tillstyrka för honom en medelhafstur under vintermånaderna.

Friherrinnan.

Och så började ni redan strax på hösten er fard till de aflägsna kusterna?

Vrangel.

Ja, jag har ju egentligen intet hem mera, sedan min älskade moder afled för något mer än ett år sedan. Jag hörde nyss, att ni har i minne, att, sist vi sågos här, bar jag sorg efter henne.

Friherrinnan

(nickar).

Och ni antog därefter er mors tyska tillnamn »Hermes», i förening med ert fädernenamn?

Vrangel

(nickar).

Af sonlig pietet.

Friherrinnan.

Er mor hade ju haft romantiska öden? Jag ville ej förra sommaren under våra många förtroliga samspråk leda talet oftare på henne, dåjag förstod, att det skulle smärta er. Ert hjärte-sår var då ännu knappast läkt. Men nu ha hennes öden dessutom fått ett särskildt intresse för mig för grefve Hugos skull, som är för mig en nästan ny bekantskap. Er mor var ju som ung flicka dåvarande grefve Adolf Hjälms, Hugos fars trolofvade och honom, den tappre volontären, följaktig i dansk-tyska kriget som vårdarinna af sårade och sjuka i fält?

Vrangel.

Så var det. Men hon stiftade där ute bekantskap med den unga svenske läkaren Vrangel och blef gift med honom. Efter ett par års äktenskap, hvarunder jag kom till verlden, blef hon enka och flyttade då med mig till sitt tyska hemland på en längre tid. Den tappre Adolf Hjälm hade emellertid också gift sig sedan, men utan kärlek, och fick i denna förbindelse sonen Hugo. Som enkling närmade han sig nu åter min mor

— men dog plötsligt kort därpå. Innan han gick bort, ställde han dock ädelmodigt till hennes fria disposition den nyss af mig omtalade bruksegendomen, ett af hans många gods, som lemnar något öfver tiotusen kronor i årlig inkomst. (Godmodigt.) Så blef också jag en lyckans gullgosse. Men denna, så att säga oförtjenta, välgång har börjat kännas som en tryckande börda. (Kortoch bestämdt.) Jag umgås sedan någon tid med tanken på att afstå alltsammans åt Hugo Hjälm, och att själf, genom eget arbete, skapa mig min framtid.

Friherrinnan.

Hm. Grefve Hugo som den enda bröst-arfvingen blef ju i alla fall egare af en större förmögenhet. Ni och han känna således hvarandra mycket väl?

Vrangel

(nickar).

Ja.

Friherrinnan.

Men säg mig vidare: ni reste så utrikes i fjor höstas med unge Haak?

Vrangel

(nickar).

Och jag hoppades för egen del att genom disponenten Haaks biträde kunna återförvärfva mina fäders landtgård i den leende Rhendalen, där jag ämnade slå mig ner under ett par års tid för att studera de moderna rörelserna i deras medelpunkt. Men detta dock först sedan jag satt i verket en annan plan här hemma.

Friherrinnan.

Hvilken då?Vrangel.

Att gifta mig.

Friherrinnan.

Hvarför fick jag inte heller förra året veta någonting om den saken? Eller var den kanske ej heller då påtänkt?

Vrangel

(med en varm förbindlighet i rösten).

Så länge ni själf här njöt af sommarens hvila och därunder förljufvade vistelsen här för mången med mig, gick jag ju och svärmade — helt platoniskt — för er. Det anade ni väl knappast? Det var emellertid så. (De växla en handtryckning.)

Friherrinnan

(slår litet i luften med handen).

Godt och väl, men — Och ni begaf er så ut på äfventyr, som i sagan en Astolf, och letn-nade er Svanhvit — hvem hon nu var för resten

— att gå och sucka här hemma allena. Men liksom den nämde sagohjälten kände ni under alla söderns lockelser en hemlighetsfull dragning till det kära hemlandet? De gamla pietetsbanden hade aldrig helt och hållet lossnat. Ännu vinkade er ert andliga verksamhetsfält härstädes, där ni hoppades fa iakttaga, att ett och annat ädelt frö från ert förra arbetsår fått växt?Vrangel.

Och jag tänkte äfven på möjligheten att från den flydda, sköna sommaren här få återse mången god vän, hvars hågkomst var dyrbar för mitt hjärta, däribland i främsta rummet er själf.

Friherrinnan.

Tack. Men får jag komma fram med en liten förflugen gissning?

Vrangel.

Huru . . ?

Friherrinnan.

Ni ämnade gifta er. Är det projektet kanhända redan nu en öfvervunnen ståndpunkt?

Vrangel

• (undvikande).

Öfvervunnen?.. På hvad sätt menar ni? Hm.

(Går af och an. Stannar, sätter sig i en stol. Med tilltagande värme.)

Ni vet, kära friherrinna, huru jag var till mods, när jag först kom hit. Jag besjälades af en religiös idé. — Vi behöfva litet hvar komma i en ansvarsfull ställning till våra medmenniskor. Detta erfor jag djupare då än någonsin. Litera-törens ansvar syntes mig ej nog bindande. Och så yppade sig för mig ett lägligt tillfälle till upp-fyllandet af mina önskningar, då vår intendent härstädes, min gamle vän, anmodade mig komma och bli vikarierande brunnspredikant här för en gång. Jag invände visserligen, att mina studier på senare tid ej legat åt

det hållet. Väl voro i flydda dagar min mors stamfader teologer. Men jag hade vida mer af en idealistisk grubblare, än hvad som anstod en sannskyldig prestkandidat. Han släppte mig dock inte. En vice pastors tjenst, sade han, är ju blott ett försök.

Friherrinnan.

Och ni trifdes väl här? Något som för öfrigt framgår af att vi badgäster äfven denna sommar här fått glädjen helsa er som vår pastor.

Vrangel.

Hvilket mitt egentliga kall än blir, medför en verksamhet som denna ett fördjupände i lifvets frågor och skänker tillfredsställelse i samma mån den tages allvarligt. Och det tror jag ni insett, att jag bjudit till att göra.

Friherrinnan.

Ja, ända till exaltation. Ni kunde inte dölja under vår sammanvaro här förra året den känsla af inre tomhet, som edra senaste två Stockholmsvintrar ingifvit er. Ni hade deltagit med lif och lust i sällskapslifvets skiftande förströelser ochmed framgång uppöfvat er skriftställaretalang på mer än ett fält. Men det oaktadt erfarit en be-klämning, någonting af—hur skall jag säga? — Weltschmertz. Vid en sådan tidpunkt af ert lif var det som ni till er egen öfverraskning, misstänker jag, gick och förälskade er här — får jag gissa — i den lilla violinälfvan, Ava?

Vrangel

(nickar med nedböjdt hufvud)

Friherrinnan.

Och ni ville vinna insteg i folkets hjärtan genom att ingå en förening med en flicka af folket, kanhända har jag äfven i detta gissat rätt?

Vrangel.

Jag tror det nästan.

Friherrinnan.

Afståndet i bildning och samhällsställning var för er något jämförelsevis »udenom». Låtså vara. Men begåfvad som ni är med en liflig fantasi, någon förmedlande betydelse hade väl i edra ögon den egendomliga omständigheten, att den lilla föräldralösa torpflickans härkomst, ja, liksom kringstrålas af ett visst historiskt-roman-tiskt minne — om detta minne är att vidare sätta tro till, lemnar jag därhän. (Halfhögt.) Men

L. v. Kramer. Skadespel. 4nog har jag hört en saga om att tösen i tredje eller fjerde led skall vara en liten vasaprinsessa. Och om också ingen »egarinna af millioner», såsom på sin tid förmenades vara en mycket omtalad äfven-tyrlig personnage med den nämda usurperade titeln; så har hon ju dock kommit i åtnjutande af ett furstligt arf, tack vare er. Detta måste förefalla en drömmare som er snarlikt en ödets vink.

Vrangel

(nickar något tankspridd).

Friherrinnan.

Och det blef således allt mer klart för er, kära doktor, att ni älskade er lilla okonstlade elev, den sjuttonåriga Ava? Ni började uppfostra det begåfvade naturbarnet, i tanke att hon en dag skulle bli er hustru?

Vrangel.

Uppfostra?.. Det var kanske snarare just hennes outvecklade väsen i förening med hennes gryende böjelse för mig, som spred ett förtroll-ningsskimmer öfver min hela verld.

Friherrinnan (småler misstroget).

Och vid er hemkomst har ni nu ilat till den lilla vännens möte?..Vrangel

(besvärad, reser sig och går ett steg).

Min lilla vän och jag ha brefvexlat. Hon är snäll och alltid sig lik. Blott jag — »är annorlunda ». Därför ville jag i ensamhet återse de kära ställen, där mitt lif först präglats af natur och kärlek i innerligaste förbund. Jag ville uppsöka henne . .. sedan jag först i stillhet skrinlagt ett bedårande reseminne, som ännu håller mig fangen .. . Men hur olika och stridande mot all beräkning ha inte omständigheterna fogat sig! Det minne jag ville undfly har plötsligen fått nytt välde öfver mig ... ni har redan gissat att ... det minnet heter . . . Diotima. (Slår båda händerna för ansiktet. Ser upp igen och insuper doften af nattviolen, som han fortfarande bär i knapphålet)

Friherrinnan

(stiger upp, närmar sig, stannar vid hans sida och lägger sin hand deltagande på hans skuldra).

Störd idyll! Eller rättare sagdt, ni hade redan hunnit tröttna litet på er snart årsgamla, mindre väl afpassade förbindelse. Jag vill säga er min mening. Ert första tycke var endast grön kart, en kärlek som kom för tidigt. Den var en utveckling af ert väsen. Jag vill inte säga en förberedelse för uppståendet af en ädlare, skönare böjelse, men af en mognare och kanhända lika ädel och skön och som dessutom kommeratt stå i samklang med hela ert föregående lif, icke blott i pikant motsats till det såsom er första förtrollning, ert tycke för den stackars lilla Ava, förefaller mig göra.

Vrangel

(ser hastigt på henne, skuggar åter ansiktet ett ögonblick med handen).

Ni har kanhända allt för rätt. Men det gifves förpliktelser och dygder, som stå öfver våra böjelser och intressen. En mans karaktär, en mans plikttrohet, se där, kunde man med rätta säga, hans hela uppgift!

Friherrinnan (har åter satt sig).

Jag håller just på att här studera Tolstois bekännelser. (Visar på boken, som ligger bredvid henne.) Och det faller mig in, att ni i er religiösa karaktär har något af hans stränga principer.

Vrangel

(smärtsamt berörd).

Åh — vi få väl helt enkelt säga — en hederlig mans allvar.

(Doktor och fru Veber komma, åtföljda af fru Hassel, Augusta, fröken Vendela Schultz, ingeniören och kandidaten. De två senare slå sig ned vid ett schackspel på verandan. De öfriga nyankomna samtala sakta i grupper både på verandan och närmare.)Friherrinnan (märker dem, men låtsar ej strax därom. Som förut sympatiskt till Vrangel).

Jag är liberalare än ni. Visserligen skulle jag inte gilla, att vi gåfve vika för det omognare eller oädlare hos oss, och jag är långt ifrån att hylla en viss »lyckomoral». Men ett misstag bör kunna rättas. Öfverilade förlofningar, att ej säga äktenskap, ingås och upplösas ju som oftast. Att dock sådana konflikter kunna lemna djupa spår efter sig, nekar jag ej.

Fru Veber

(nalkas friherrinnan något ceremoniöst. Det helsas).

Här ser du oss åter, bästa Agata! Brunns-personalens och allmogens dans-divertissement kunde ej synnerligen länge fängsla våra sinnen, ännu mindre vår inre menniska. Min afsikt är dock inte att förringa betydelsen af gamla sedvanor, tvärtom: »Till flydda tider återgår min tanke än så gärna.»

Friherrinnan

(småler förströdd).

Ja, ja. (Såsom förut i förtrolig ton till Vrangel, hvilken dragit sig undan och utbytt ett par ord med Veber.) Ett sådant löfte binder ju icke oåterkalleligt.

Vrangel

(på samma sätt till henne).

Naturligtvis inte, om det endast är fråga omhvad som i dagligt tal är tillåtet eller inte, hvad som afser det konventionela och den yttre lega-liteten, ty så menar ni visst. Men att svika ett hjärtas tro, vore att bryta mot den inre frihetens pliktbud. Ni tänker nog, fastän ni ej säger ut det, att det vore ovärdigt handladt af en man.

(Stirrar litet på henne).

Friherrinnan

(med en lätt axelryckning).

Tolstoi!

Vrangel

(på samma sätt).

Ja, så vida det är att likna honom, att vara sig själf trogen. (Tyckes erinra sig något). Tidningen!

(Går hän mot läsrummet.)

Friherrinnan (Småler. Till den bortgående).

Ja visst, den där tidningsartikeln. Det vore roligt om ni kunde uppspåra den.

(Vrangel går ut i ofvannämda rum.)

Fru Veber.

Vi kommo och störde ett lifligt utbyte af tankar ... Skada, menskligt att döma!

Friherrinnan (Småler. Med låtsad likgiltighet).

Doktor Vrangel och jag småspråkade blottom några reseskildringar i en tidning, den han varit så god lofvat taga reda på.

Fru Veber

(snörper på munnen. Efter en liten paus).

Vi öfriga ha äfven haft ett utbyte af tankar mellan oss.

Friherrinnan

(tager plats. Förströdd).

Och det rörde?

Fru Veber

(tager plats).

Våra lokala förhållanden. Jag har nämligen väckt förslag om införandet bland oss af en normaldag om 6 å 8 timmars arbetstid.

Friherrinnan.

Det vore ju tidsenligt. (Till Veber halfhögt, skämtande:) Är hon normal?

Veber

(på samma sätt till friherrinnan).

— litet egen bara, som vanligt.

(Ossian har kommit in och talar sakta till friherrinnan, som lyssnar på två håll.)

Fru Veber

(med godt lynne).

Till arbetstimmarne räknar jag först och främst det maktpåliggande badet och brunnsdrick-ningen, vidare gymnastiken och den hypnotiska behandlingen.

Veber

(till friherrinnan).

Hennes specialitet. Hon har skrifvit en af-handling därom — hennes profskrift — då hon i Bern vann sin doktorsgrad.

Friherrinnan (till Veber).

Ja, Carolina är ju redan praktiserande läkare och ämnar mottaga patienter här vid brunnen, förmodar jag. (De tala sakta vidare.)

OssiAN (till fru Veber).

Och när vi sträfvat de 6 å 8 timmarne i vårt anletes svett, hvad få vi sedan lof till? (De

tala vidare sakta för sig själfva).

Fru Hassel

(till Vendela).

Spörjer herr Haak, hvad han »får lof till?» Det vore godt och väl, om han alltid frågade sig för, och inte toge sig lof.

Vendela.

Hvad tar han sig då eljest lof till?

(De fortsätta att tala sakta med hvarandra, hvarvid fru Hassel lifligt gestikulerar.)OgSIAN (till friherrinnan).

Och ni anser, goda friherrinna, att mitt lilla förslag angående mina versers framsägning icke stöter på hinder?

Friherrinnan

(vänligt, gäspar litet).

Ännu ha vi ju gocTtid. Men det beror på. Har ni meddelat ert förslag åt doktor och fru Veber? Vore det inte annars lämpligt att spara era poesier till vårt skogsparti i morgon?

OSSIAN.

Jo, för all del.

Friherrinnan.

Men vi kunna ju fråga i alla fall. — Där står doktor Veber.

Veber

(ser på sin hustru, till Ossian med en åtbörd).

Där står min hustru.

Fru Veber.

Hvad är det frågan om?

Ossian

(artigt).

Bara ett lappri, nämligen att undertecknad skulle få bjuda badsällskapet på ett litet hembak af torr poesi. (De tala vidare sakta mellan sig.)Fru Hassel

(till Vendela).

Hvad säger herr Ossian nu igen för någe? Det gick väl ut på, kan jag tro, att kaka söker maka.

Vendela (har svårt att återhålla sin munterhet).

Åja, poeterna uttrycka sig emellanåt något förblommeradt.

Fru Hassel.

Han har skrifvit verser också till min flicka. Ja, det var väl till henne förstås. Det stod i DagSladet: »Till Agusta.» Om han bara ville göra allvar af det. Men ingen flicka med reson nappar på litet rim.

Vendela.

Ni sa' ju nyss, att han tog sig lof till allt för mycket?

(Ossian har missmodigt lemnat fru Veber och liksom för att trösta sig böljat göra sig artig för Augusta. Kysser hennes handskbeklädda hand, så att det smäller.)

Fru Hassel

(ser ditåt, — till Vendela).

Tyst, nu smäller det. (Munterhet bland de när-stående.)

Vendela

(tar fru Hassels arm).

Kom med mig! (Går med henne uppåt fonden såsom för att afleda allmänna uppmärksamheten från henne.)OSSIAN

(slår sig ned med Augusta i soffan till venster).

Edra handskar, fröken lilla, dofta myskoch patchouli. Men för en landt- och badsejour som denna, vore att förorda distileradt skogsdoft.

(Under detta ha professor Hiärta och Eugenie kommit in. De ha samspråkat sakta med friherrinnan. Veber står bakom sin hustrus stol. Han synar sina naglar. Hon bläddrar i ett album)

Fru Hassel

(följer de unga med sina blickar, söker, där hon sitter, att göra sig lös från Vendela, som lagt sin hand på hennes arm).

Det är som jag säger ett kurtiserande!

(Ossian för i detsamma Augusta med sig ut på verandan.)

Agusta, kom genast hit och sitt hos mig!

(Augusta kommer dröjande. Fru Hassel visar på Eugenie, med hvilken Ossian nu glädtigt, utan all närgångenhet pratar.) Inte har Öcheni sån't för sig?

(Professorn och friherrinnan skratta åt fru Hassel, men söka dölja det under ett lifligt tyst småprat.)

Vendela (skarpt till fru Hassel).

Äpplet faller ej långt ifrån trädet. (Försonande.) Men låt oss ge ungdomen någon lämplig sysselsättning. Här äro

flera sorters sällskapsspel — skrapnos t. ex.

Fru Hassel

(torroligt till Augusta).

Där hör du, min flicka, fröken Schultz tycker, attdu behöfver fa en liten skrapa. (Till Vendela). De barnen! (Åter till Augusta och Ossian). Spela bara inte räf, för det ha ni gjort tillräckligt redan.

(Ossian, Augusta och Eugenie slå sig ned under stor munterhet vid bordet med sällskapsspelen på, samt prata sakta under det följande. Professorn har gått ut på verandan. Betjehten kommer in.)

Betjenten (till friherrinnan).

Grefven och nådig fröken är' nu ändtligen på väg att lägga till med båten där nere vid strand-bryggan.

Friherrinnan

(ifrigt).

Var tillstädes och hjälp dem i land. ^Betjen-ten ut.)

Friherrinnan (hastigt till Vendela).

Såg ni, hvart doktor Vrangel gick?

Vendela.

Jag tyckte, att han nyss gick ut i tidningsrum-

met. (Pekar mot dörren, som nästan är igendragen.)

Friherrinnan.

Ja, det var rätt.

Vendela

(Går och se efter. Kommer tillbaka).

Han sitter försjunken i tidningsläsning. Jagskall säga till, om friherrinnan önskar det, när han kommer in igen.

Veber

(har gå# ut på verandan, ropar i det samma inåt).

Friherrinnan lilla, kom! Nu äro de här.

Friherrinnan (skyndar ut på verandan. Viftar utåt).

Mycket välkomna!

(Vrangel kommer från läsrummet med en tidning i handen. Viker ihop tidningen och stoppar den på sig*)

OSSIAN

(får se Vrangel, far upp från sin stol som en fjäder).

%

Ah bevars, där är du! Och jag, som trodde du var rent af pulveriserad! Jag har sökt dig halfva da'n, än på din kammare, än på biljarden — ute, öfverallt, men förgäfves.

Vrangel

(med låtsad likgiltighet).

Så? Hvad står då på? Är det fråga om dina verser?

OSSIAN (tar hans arm).

Visst inte. Vet du då inte, hvem som kommit hit, hit i dag på morgonen? Kan du gissa, hvem friherrinnans svägerska är, den unga damen, som anlände hit i dag morse? Du var redan då gången till kyrkan, tror jag.Vrangel.

Fatta dig kort, min vän. (Vill göra sig lös.)

OSSIAN.

En ordets förkunnare ser väl egentligen inte annat än högre uppenbarelser, när han står på predikstolen. Men i så fall borde du ändå sett henne, ty hon satt i kyrkan med den vackra pannan lätt nedlutad, idel andakt, idel ljufhet. Ja, det var en verklig änglasyn —

Vrangel

(afbrytande).

Se så!

Ossian

(håller honom kvar).

Och efter gudstjensten — hvart tog du då vägen? Du var inte heller vid middagsbordet?

Vrangel.

Jag var bjuden att äta middag hos härads-höfdingen på Eka.

Ossian

(skämtsamt).

Men ingen hade sett herr pastorn bege sig af. Vid tabled’hoten fanns det inga andra änVeber, professorn, samt ingeniören och kandidaten, förstås, utom undertecknad! Visst är jag närsynt,men gick ändå ut att spionera. (Ser på honom.) När allt kommer omkring, kanske du och hon ha råkats?. . .

(Glada rop och helsningar på verandan. Ellen och Hjälm komma upp på verandan.)

Friherrinnan.

Ju längre på dagen, få vi säga, dess--

Vi blefvo verkligen till slut litet oroliga.

(Ossian har släppt Vrangel och skyndat ut. Vrangel går långsamt efter och ställer sig vid de schackspelandes sida bakom växtgruppen. Ellen omfamnas af friherrinnan, som sedan sträcker mot Hjälm vänligt sin hand.)

Friherrinnan

(i dörren, till Ellen).

Tillåt mig att göra dig bekant med badsällskapet I Fröken af Lennes — Professor Hiärta, Eu-genie Hiärta. Doktor Veber gjorde jag dig bekant med i morse. — Doktor Hermes Vrangel, vår vice-brunnspredikant — också bekant, kanhända? Herr Ossian Haak — kanske ej heller alldeles obekant? Hvad vet jag? Doktor Vrangel och herr Haak ha nyligen som du själf kommit hem från utlandet. (Ellen tager Vrangel och Ossian i hand. De synas inleda ett lifligt samtal med hvarandra. Veber presenterar under tiden Hjälm för professorn samt in-geniören och kandidaten. Det helsas.)Friherrinnan (kommer helt in igen, åtföljd af Hjälm).

Stig på, min bäste grefve. (Presenterar.) Grefve Hjälm — Fru Veber — fru Hassel. (Det helsas. Friherrinnan tager plats i den lilla soffan till höger vid fön' stret, anvisande Hjälm en karmstol.) Ni har med er reskamrat gjort en roddtur. Det var således inte nog med morgonens ridt? Lyckligtvis kommo ni välbehållna i land innan det hotande åskvädret börjat urladda sig.

Hjälm.

Jag ber er, goda friherrinna, så mycket om ursäkt, att ni längre, än som kanske var lämpligt, beröfvats fröken Ellens, er långväga resandes, sällskap.

Friherrinnan.

Jag nekar inte till, att jag, som jag redan sagt er, började bli litet orolig för er båtfärd, då det drog ut på tiden. Jag fruktade, att ni råkat ut för något missöde.

Hjälm

(spärrar upp ögonen, vrider på sitt skägg).

Då kom ni sanningen ganska nära.

Friherrinnan

(nästan skämtande).

Såå? Vi bekikade er här från verandan, skall ni veta. Doktor Vrangel hjälpte mig.Hjälm.

Om ni, goda friherrinna, eller han, blott kände omständigheterna, tror jag, att den tadel-värde roddaren dock skulle finna nåd inför ert tribunal. För öfrigt vet ni nog, att i fröken Ellens sällskap flyr tiden allt för snabbt. (Med något förvridna drag.) Trots alla missöden.

Friherrinnan

(ser skarpt på honom).

»Alla missöden» . . ?

Hjälm

(undvikande, ser på sitt ur. Reser sig, kramar förlägen sin mössa).

Ja . .. Men jag finner, att det verkligen hastar för mig att bege mig af.

Friherrinnan.

Ämnar ni redan lemna oss?

Hjälm.

Jag var nog oförsiktig att före min afresa från Stockholm bestämma morgondagen såsom den allra sista dag man kunde vänta mig i och för ett viktigt sammanträde inom sjöförsvarsdepartementet. Komitén, af hvilken jag är ledamot, är utsatt att börja i god tid före middagen.

L. v. Kr center, Skadespel. 5Friherrinnan.

Men ni stannar väl åtminstone här öfver badsällskapets lilla supé? Vi ta den tidigt, om en liten stund.

Fru Veber.

Denna angenäma förmodan dela vi samtliga, herr grefve.

Hjälm

(bugar sig för fru Veber. Till friherrinnan).

Skall jag hinna med aftontåget från stationen, får allt min skymmel ändå sträcka ut.

Friherrinnan (ser utåt genom fönstret).

Men ser ni, skyarne äro mina bundsför-vandter! Ni kan inte bege er af nu till häst. Vi få snart en skur. (Småleende.) Det blefve ordagrant att ta er vatten öfver hufvudet, min bästa grefve.

Hjälm

(mumlar).

I så fall inte första gången i dag. ..

Friherrinnan

(småleende, med tonvikt).

Ja, vid en badort hör det ju till dagordningen att få en dusch kallt vatten öfver sig, men ändå.Hjälm

(bittert).

Det har jag allt fatt erfara — figurligt ta-

ladt.

Friherrinnan

(saktare).

Ni ler bittert, grefve. Och jag som föreställde mig, att på en dag som denna, då naturen står i sin högsta fägring, lifvet i skog och mark och på den klara böljan i en ung älskvärd dams sällskap endast skulle skänka vederkvickelse och behag. Och ni båda hade nog mycket att samspråka om, ty ni ha ju känt hvarandra rätt länge? Ellen är inte den unga dam, som beger sig ut på en sådan utflykt med den första bästa kavaljer.

Hjälm.

Tack för dessa ord af, som jag tror, uppriktigt menadt förtroende för mig. Det skulle innerligt glädja mig, om . . . om er goda tanke om mig delades af fröken. Som ni förmodade, har jag haft äran känna fröken Ellen se'n en tid tillbaka — hade förmånen göra hennes bekantskap här om året i Rom på en lysande ministerbal, hos min kusin därstädes. (Närmar sig.) Men hur jag än anstränger min hjärna, är det mig omöjligt att rätt igenkänna de lyckliga dagarnesfröken Ellen. Fröken har mycket förändrat sig på sista tiden.

Friherrinnan.

Ja, den där tiden, den förändrar oss alla. Intet stillastående där det finnes lif.

Hjälm

(bittert, som för att säga nlgot).

Det är som när våren låter se sitt ansikte. (Med en blick åt det håll, där Ellen står.) En ny säsong tyckes ha börjat för fröken Ellen midt i sommarstiltjen.

Friherrinnan.

En stiltje med lifliga strömdrag på djupet

— hvem vet? Men se där är hon själf — strålande af ungdom och helsa.

(Ellen kommer in från verandan, åtföljd af Eugenie.)

Friherrinnan

(vänder sig till Ellen utan att resa sig).

Grefven ämnar redan säga oss farväl. Kanhända du kan lyckas öfvertala din reskamrat att skänka oss nöjet att stanna och supera med oss. Hvarken du eller han har ju intagit någon middagsmåltid i dag. (Reser sig och går till högra dörren, där Vendela vinkar åt henne. Synes under det följande på ryggen, utdelande befallningar åt betjenten.)Ellen

(tager Eugenies hand, med ett tecken på fruarna).

Eugenie.

Fröken af Lennes — fru Veber — fru Hassel och min lilla skolkamrat Augusta.

Fru Veber

(ceremoniöst).

Underrättelsen om er ankomst, min fröken, spred sig med någonting likt löpeldens hastighet här inom vårt lilla samhälle, där mången gick nyss och suckade fåfängt med Heine:

»Sköna damer blicken letar bakom mattklädd balustrad.»

Behagar ni ej taga plats ? (Visar på soffan till venster. Ellen går mot soffan till höger och sätter sig.)

Hjälm

(ställer sig bakom henne. Vördnadsfullt).

Vågar jag erinra er, min goda fröken, om det löfte ni behagade ge mig under vår ridt i morgse ?

Ellen

(med en min, som sökte hon erinra sig något).

Ni bad mig visst om min fotografi? Ja, kortet ligger i min resväska, som jag lade af hemma. (Gör en rörelse, som för att resa sig.) Om ni önskar det, skall jag skicka någon efter den?Hjälm.

Gör er intet besvär för min skull!

Eugenie (kommer fram till Ellen).

Är det något jag kan uträtta?

Ellen.

Tack. (Böjer sig ned till Eugenie. Talar sakta till henne ett ord. Eugenie skyndar ut. Fruarna Veber och Hassel samt Augusta gå in i läkarens mottagningsrum.)

Hjälm.

Fröken Ellen, efter som vi nu äro allena, ber jag er ännu en gång af hela mitt hjärta om förlåtelse för min öfverilning nyss i båten, då jag halft vägrade ro er i land, innan ni varkun-nat er och sagt mig ett löftesrikt ord. Jag ville bibehålla lugn och fattning, men hjärtat är starkare än viljan.

Ellen.

Ja, jag förlåter er er obetänksamhet, ehuru ni inte kan veta, hur uppskrämd jag blef. Därför vill jag nu tala ut. Det var så, att jag måste uppbjuda hela min sinnesstyrka för att visa er ett lugn, som jag var långt ifrån att ega, då jag låtsade taga ert olägliga uppskof som ett dåligt skämt . . .Hjälm

(nedslagen).

. . . som det ju också var.

Ellen

(reser sig och vänder sig stolt bort).

Hjälm.

Nej, dyra fröken, sanningen är, att jag djupt beklagar mitt plötsliga vansinne. Det kom öfver mig en sådan gränslös förtviflan, då jag fann er så kall, så olik er själf. Ännu i morgse under vår hurtiga ridt var ni mer lik den Ellen, som en gång tillät mig närma sig henne och yppa för henne mitt hjärtas dyrbara hemlighet.

Ellen

(något förströdd. Riktar en hastig blick åt det håll, där Vran-gel befinner sig på verandan, i det han höjer sin röst under ett lifligt samtal med professorn. Ett drag af intresse och mildhet lägrar sig öfver hennes ansikte. Hon sätter sig åter).

Bäste grefve, det kommer en dag, då vi göra oss reda för våra verkliga känslor . . . och då . . . vi kunna ej hjälpa det.

Hjälm

(som gifvit akt på hennes ögonkast, ler något melankoliskt).

I er sinnesförfattning synes inträdt en om-störtning, éj olik den, då unga personers fantasipå ett visst exalteradt, påfallande sätt hänföres af religiösa inspirationer.

Ellen (ser intresserad upp).

Hvad låter er tro det?

Hjälm.

Jag kan ej förklara mig närmare. Men den tanken väcktes hos mig, då jag i förmiddags såg er i kyrkan, dit ni begaf er, när ni glömde bort, att ni nyss förut gifvit mig tillåtelse att ledsaga er på en längre promenad.

Ellen

(som förut).

Såg ni mig i kyrkan, var ni ju själf äfven en kyrkobesökare.

Hjälm

(synes få en idéJ.

Det är jag ofta nog. För resten omtalade strax vid ankomsten doktor Veber, att hans och min förra studentkamrat, Vrangel, till min öfver-raskning, var vice-brunnspredikant här. Och då jag såg mig öfvergifven af er, gick jag naturligtvis för att höra honom, om ej för annat, i kyrkan. Jag fick således bevittna, hvilken brinnande andakt syntes besjäla er under den enkla gudstjensten. Men ett sådant svärmeri är van-ligen, ju häftigare det framträder, dess förr öfver gående, säger man.

Ellen

(utan att ha gifvit akt på hans utläggning, med undertryckt

intresse).

Ni känner doktor Hermes-Vrangel?

Hjälm

(synes få en förhoppning).

Ja, det gör jag. Han är en af mina bästa vänner.

Friherrinnan

(kommer in från högra rummet).

Nåf

Hjälm

(rycker till; artigt till friherrinnan).

Då jag nu nödgas bjuda er farväl, goda friherrinna, får jag ödmjukast be er framföra min hjärtliga helsning till baronen och min tacksägelse för hans mot mig visade gästfrihet på det vackra Nygård, dit han äfven haft

godheten inbjuda mig för kommande jagttid i höst.

Friherrinnan.

Välkommen då till oss. (Till Ellen.) Du har således inte heller kunnat öfvertala vår gäst att stanna kvar?Ellen.

Nej.

Hjälm

(på samma gång).

Hm... (Sakta till Ellen.) Får jag tro, när vi i hufvudstadskretsarne kanske återse hvarandra, att ni då längesedan ädelmodigt glömt min förseelse här? . .

Ellen

(drager sig helsande tillbaka).

Ja visst.

Hjälm.

Och fröken, hur som helst, tänk på, att min öfverilning kom sig allenast af min förlviflan öfver min försmadda . . . (Räcker henne handen. Hon vidrör lätt hans hand.)

Professorn

(till Hjälm, då han tager afsked af honom på verandan).

Er brunnskur var af kort varaktighet, herr grefve.

Hjälm

(bittert).

Jag reser lika litet kurerad, som jag kom.

(Vänder sig till Vrangel, stannar och talar sakta med honom.)

Friherrinnan

(till Ellen).

Vill du inte ta några förfriskningar? (Pekar åt höger).Ellen.

Jo tack! (De gå ut till höger, i det friherrinnan inbjuder professorn, Veber och Ossian samt de schackspelande att åtfölja sig. De göra så. Betjenten stänger sedan dörren).

Hjälm

(drar Vrangel med sig in. Ser sig fort omkring).

Här är ingen mer än vi för ögonblicket. Låt mig få säga dig ännu ett afskedsord. (Tar med båda händerna i hans rockuppslag.) Vill du höra på mig?

Vrangel.

Tala du!

Hjälm.

Lifvet har för mig blott det värde, min passion för henne ger det.

Vrangel

(drar tviflande på munnen).

O

Ah, en ung man af din cert?

Hjälm

(låtsar ej höra).

Återför henne till mig! Käre broder, blif min förespråkare hos henne! Ja, vi äro ju gamla vänner. Minnet af min faders hängifna kärlek till din mor befästade tidigt vårt vänskapsband. De också hade kunnat blifva ett par, om inte din mor varit ombytlig.Vrangel

(trycker hans hand, plågad, men med innerlighet).

Ja, ja . . .

Hjälm.

Men hon bibehöll dock alltid en väns till-gifvenhet för min far och var nog älskvärd att äfven visa sig städse huld mot mig, ovärdige, som du väl kommer ihåg.

Vrangel (trycker åter hans hand).

Hvad är det nu du egentligen vill jag skall göra? Om fröken af Lennes återtagit sitt löfte till dig, hur kan du föreställa dig, att en henne nästan främmande person, som jag, skulle kunna göra något åt den saken?

Hjälm.

Jo, detta är min fasta tro, om du endast allvarligt vill. Med din djupa religiösa stämning, du. Du har makt öfver menniskohjärtan. Det kommer sig äfven af din rika bildning och öfver-lägsna karaktär. Du vet, att jag alltid beundrande sett upp till dig. (Saktare.) Och fröken Ellen har blifvit, som man säger, troende, en bedjande kvinna. Jag såg henne i kyrkan i dag, under det du predikade. Hon var försatt i en stilla hänryckning. Det slår aldrig felt, att honblifvit religiöst inspirerad. Hon skall lyssna till dig. Säg henne, att äfven jag . . .

Vrangel

(har gått af och an under orolig spänning).

Hm . . .

Hjälm.

Jag talar som en yrvaken, jag uttrycker mig illa. Men jag vill skrifva till dig om allt. Det synes mig som en ödets skickelse, att jag skulle träffa dig här i denna provinsvrå. Nu har jag skriftat mig. (Fattar hans hand och håller den mellan båda sina) Säg mig nu också du: är det sant hvad jag hört hviskas om, att du är förlofvad, min bror? Ej ännu offentliggjordt? Hvad? En landt-lig skönhet? Men jag får väl gratulera dig ändå? Borde börjat med det. Men är man förälskad och olycklig, tänker man, gudnås, alltför uteslutande blott på sitt eget hjärtas angelägenhet. Farväl! — nej, du får lof att först veta en sak. Jag har låtit komma mig till last en oförsiktighet, ser du, ja, hvad värre är, en dumhet, en taktlöshet.

Vrangel

(ser på honom frågande).

Hjälm.

Jag har försäkrat fröken Ellen, att det komsig af min gränslösa förtviflan. Jag slog armarne omkring henne ...

Vrangel

(rynkar ögonbrynen).

När och hvar? Kanske i båten ... då hon visade dig det dyrbara förtroendet att allena med dig fara ut och ro?

Hjälm

(upprörd)

Jag ville söka beveka henne att återtaga sitt nej. Men det var framfusigt. Hjälp mig nu du!

Vrangel.

Aldrig efter något sådant — aldrig.

Hjälm

(drar sig stött tillbaka).

Du vill inte? Du står likväl i en viss tacksamhetsskuld, om inte till mig direkt, så till min fars minne, eller kanske du glömt hans gåfva?

Vrangel

(andas kort)

Hjälm.

Begär jag då för mycket, om jag gör anspråk på din hjälpsamhet i detta fall? Blef du inte rik som med ett trollslag, tack vare —Vrangel

(afbrytande).

Nej, jag är fattig. Återtåg allt. Det är ditt från i dag. Du skall ha certifikat därpå innan morgondagens utgång.

Hjälm

(bestört).

Goda, kära vän, förlåt mig! Det var inte min mening att såra dig. Det var i alla fall i hög grad obetänksamt af mig att åberopa det där, något som jag för resten inte haft det minsta att göra med. Förlät mig! Skulle jag nu också se din vänskap svalna, står jag så arm, att allt gods och guld i verlden icke skulle kunna af hjälpa min nöd. (Sträcker bedjande sin hand emot honom.)

Vrangel

(står stilla litet; tager upprörd hans hand).

Du menar uppriktigt. Tack för det. Det blir i alla fall som jag sagt, och. jag kan inte tjena dig i din hjärteangelägenhet. Vet då . . . (Afbryter.) Nej, intet mer om detta.

Hjälm

(oroad).

Hvad ville du säga?Vrangel

(seende stint framfor sig, paus)

Endast att jag förr sammanträffat med fröken af Lennes och hyser själi lör henne det lifligaste intresse.

Hjälm.

Du? Ah — också du älskar henne. Det går upp ett ljus för mina ögon. Jag förstår nu... nu förstår jag. (Halfhögt.) Hon älskar dig. Då är mitt sista hopp bortblåst. (Ämnar gå).

Vrangel

(håller honom kvar. Något ironiskt).

Var lugn. Jag är verkligen, såsom du hört omtalas, redan förut äktenskapskandidat. Lemna således mig ur räkningen!

Hjälm.

Nej I Jag Ser hur det är fatt. (Tar med handen öfver ögonen.) Ett slutligt farväl, broder. (Kramar hans hand, trycker sin uniformsmössa hårdt på hufvudet.)

Vrangel

(lugnt).

Hur snart fa vi vänta dig åter?

Hjälm

(häpen).

Vänta mig åter? (Plötsligt ljusnande.) Du in-ger mig en gnista af hopp. Jag kan komma åter, om så vore . . . (Funderar.) Jo, redan — låt mig se — redan i morgon. — Telegraferar återbud till komitén. (Lyssnar.) Men man kommer ... (De gå sakta samtalande ut genom entrén i fonden. Friherrinnan, Ellen, professorn, Veber, Ossian, ingen-iören och kandidaten komma från höger. Eugenie kommer utifrån. Hon framräcker till Ellen en liten vä-, ska. Ellen mottager den vänligt, öppnar den och framtager derur en solfjäder, lägger därpå väskan ifrån sig. Ingeniören och kandidaten återgå till schackbordet. Från venster komma fru Veber och fru Hassel samt Augusta. Vrangrl kommer utifrån. Veber går emot honom och bjuder honom en cigarr. Vrangel mottager den förströdd. På ett tecken at Veber följas de åt in i rummet till venster.)

Friherrinnan

(har ej märkt Vrangel, till Ellen, visande på fruarna).

Får jag göra dig bekant med våra fruar?

Ellen

(har följt Vrangel med ögonen, till friherrinnan).

Tack, men lilla Eugenie har redan i din frånvaro . . . (Gör ett tecken och en bugning för fruarna.)

Professorn

(till Ellen).

Om jag finge föreslå er, min nådiga fröken, att gå ett slag där utanför på strandvägen. Vill ni ? (Erbjuder sin arm.)

L. v. Kr cent er, Skadespel. 6Ellen

(tager med syqbart nöje emot hans arm).

Ja tackl (Som för att säga något.) Jag hörde på sjön ett underbart eko. Det kom från klippstranden där borta.

4

Fru Veber

(har närmat sig).

»Där fjället svarar, ljuder länge,

det ord, som fullt och starkt blef sagdt», sjunger skalden.

Professorn.

Och de vise säga, att det för själ och kropp ovärderligaste är rörelse.

friherrinnan

(med ett leende).

Däraf tror jag dock du, Ellen, i alla afse-enden haft nog i dag.

Ellen

(vänder sig till henne, lägger fingret leende på munnen.. HÖgt).

Ekos röst är allra underbarast vid åskdiger sky. (Sakta till friherrinnan.) Om du tror, att jag be-höfver hemta mig litet — och det är ej utan att så är — så gör jag det allra bäst »till kropp och själ» under en liten spatsertur i godt sällskap^

(De växla en handtryckning.)Friherrinnan.

Gån bara inte för långt. Det börjar snart

regna. (Professorn och Ellen gå arm i arm ut, nickande gladt till friherrinnan. — Ossian har följt de bortgående med vidöppna Ögon. Vänder sig med en suck till Eugenie och Augusta. De gå tillsammans ut på verandan. Fru Hassel slumrar i en stol.)

Ffiherrinnan (småleende till fru Veber, som satt sig och lägger patience).

Det är glädjande att se någon, som tycker om en smula stillhet. Här är eljes ett ständigt kommande och gående. Men det hör ju till bad-och brunnsdieten.

Fru Veber.

Din ärade gäst, grefve Hjelm, uppehöll sig verkligen mycket kort här. (Förtroligt.) En som inte hade tur! Mina kort säga: inte han, inte han.

Friherrinnan

(låtsar ej förstå; visar på fru Hassel, som nickar till då och då).

Det är också en som älskar lugnet.

.Fru Veber

(något stucken).

Nyss var det jag. Jag hoppas du tillägger: utan vidare jämförelse.

Friherrinnan (gör en artig, bekräftande åtbörd; pekar åter på fru Hassel).

Också tyckas de unga tagit sig en fristund. När katten drar in klorna, hålla råttorna bal.(Visar hän på Ossian och Augusta ute på verandan) Jag menar det där lilla paret, Augusta och . . .

Fru Hassel

(talar i sömnen).

Augusta, kom genast hit och sitt hos mig.

Friherrinnan h

(skrattar).

Där stucko klorna fram af gammal vana.

Fru Veber.

Hon oroas ännu i sin slummer af pensionsflickans giftasdrömmar.

Friherrinnan

(ser sig omkring).

Det vore roligt att veta, hvart våra vicevärdar, vår filosofie- och vår medicinedoktor be-gifvit sig?

Fru Veber.

De föredrogo en cigarr framför skyldigheten att hålla oss sällskap.

Eugenie

(har smugit sig från Ossian och Augusta till friherrinnans sida).

Ja, farbror Hermes såg jag nyss gå in med doktor Veber i mottagningsrummet. (Sakta till friherrinnan.) Om tant visste . . .Friherrinnan.

Visste? . . Hvad då?

Eugenie.

Farbror Hermes stod för en stund se'n litet i skuggan af växtgruppen, medan tant Ellen talte med grefven. Tant Ellen har varit så snäll och bedt mig säga tant åt henne. Om tant visste, hur farbror Hermes gång på gång, när han talte ifrigt med de andra, såg på henne oförmärkt. (Lägger handen på hjärtat.)

Friherrinnan

(småleende).

Hur såg han då?

Eugenie

(med ögonkast, som hon bemödar sig göra i hög grad uttrycksfulla).

Med en blick — mycket avancerad.

Friherrinnan

(drar henne skälmskt intill sig).

Du är visst »avancerad», du.TREDJE AKTEN.

Samma salong. Té bäres omkring af betjenten till friherrinnan, fru Veber, fru Hassel samt de schackspelande, ingeniören och kandidaten. Ossian, Eugenie och Augusta sitta och äta smultron i ett hörn. Vendela kommer in på verandan, tager af sig öfverplagg och galoscher samt spänner ner sitt paraply.

Vrangel och Veber komma från den senares mottagningsrum. Den förre har en tidning i handen. De språka sakta under det de lyssna till efterföljande samtal mellan Vendela och friherrinnan.

Vendela

(kommer in).

Intet midsommarväder! Det har börjat falla stora regndroppar och åskan mullrar på afstånd. (Särskildt till friherrinnan.) Mitt ärende till restaura-tören är uträttadt.

Friherrinnan.

Tack. Det var ju bra. Tag er nu en kopp varmt té, bästa fröken Schultz, och tala om för mig, om ni sett till professorn och Ellen.

(Betjenten bjuder Vendela té. Går sedan ut till höger.)Vendela

(sätter sig, med sin kopp i handen).

Ja, jag både såg och hörde dem. De gingo fram och åter på strandvägen, där jag satt på en bänk, medan jag väntade på nämde herre, som inte strax var tillstädes. Professorn var vid bästa lynne, och fröken Lennes tycktes finna honom underhållande. Det blef fråga om att gå och se på dansen borta på en loge, ty det sista paret hade redan begifvit sig dit undan regnet, som afkylt danslusten och kurtisen vid majstången. Det kunde nog vara muntrande, menade professorn, att se, hur bondflickorna lade an på bondgossarne under det desse svängde om med dem uti hambopolskan i innerligaste förening, men . . . Fröken af bröt honom och frågade muntert, om det nu är så långt framskridet här i trakten med »likställigheten», att flickorna xlägga an» på gossarne, och inte tvärt om som förr i världen. — Åh bevars, menade professorn, så har det ju varit alla skottår som detta. Och för min

del, tilläde han med värme och öfvertygelse, skulle jag skatta mig lycklig, om någon älskvärd ung dam ville lägga an på mig, ty att fria själf faller sig svårt nog mången gång.

Friherrinnan

(småler misstroget)

Det låter just inte sä.Vendela.

Professorn sänkte nu rösten till en hviskning, så att min hörselförmåga svek mig. Jag kunde blott uppfanga från hans följeslagerska ett så älskligt silfverklingande skratt, att det verkade smittande.

Friherrinnan (till Vrangel, som intresserad närmat sig. Pekar).

Är det tidningen med reseskildringen? Vrangel.

Ja, det är det. Detta blad handlar om Neapel. (Tager plats.)

Friherrinnan.

Låt oss få höra litet, medan vi vänta.

(Ellen kommer i det samma in på verandan, åtföljd af professor Hiärta)

Vrangel

(har märkt Ellen, men låtsar ej därom, höjer upp tidningen, läser).

»Nu sjunker solen och klockorna ringa till A ve Maria vid Piazza del fiore» . . .

Ellen

(har lyssnat häpen. Kastar af sig sin regnkappa, träder in och tar ordet af Vrangel).

»Folket strömmar in i kyrkan, där lamporna redan stråla genom fönstren» . . .

Vrangel

(med låtsad öfverraskning).

Ah! (Låter tidningen falla ned i sitt knä. Reser sig.)Friherrinnan

(har sett upp, öfverraskad, gladt skämtande).

Som man ropar i skogen, får man svar.

(Betjenten kommer in, slår upp dörren till högra rummet.)

Betjenten.

Bordet är serveradt.

(Vrangel bjuder Ellen armen. De gå först. Efter dem följa professorn med fru Veber, ingeniören med fru Hassel, kandidaten med Vendela, Ossian med Eugenie och Augusta, en under hvardera armen, sist Veber med friherrinnan. Man hören sakta taffelmusik från höger. Kort därefter komma åter ingeniören och kandidaten in.)

Ingeniören.

Du kommer väl ihåg, min gosse, att draget var mitt?

Kandidaten.

Vi flytta schackbordet hit in, det är kyligt pa verandan. (De flytta schackbordet in i rummet, midt på golfvet, sätta sig och börja spela.) Draget var ditt. Jaha! Men min bonde, en riktig öfverdängare, vill vända upp och ned på samhället, ser du, som annat godt folk och tycker sig vara lika god som spelets bästa dockor. Här står han nu på högsta trappsteget näst kungens. Det kallar jag en demonstration som heter duga.

Ingeniören.

Och jag kallar det ett alltför vågadt steg.Ty beräkning korsar beräkning — här som i det spel vi kalla lifvet. Min beridne polis, du, gör ett anfall och min löpare är också framme. Schack och matt!

Friherrinnan

(i dörren).

Ni få lof att genast komma och servera er, mina herrar.

Kandidaten

(förströdd).

Strax, nådigaste friherrinna! (Funderar, till motspelaren.) Schack och matt, sade du?

Ingeniören.

Ja. Vunnet parti.

Kandidaten.

Men — revanche nästa gång!

(De lyfta undan bordet och gå ut till höger. Professorn, nödgad af Ossian, kommer från samma håll.

Ossian.

Här finnes då plats att sitta ett grand. (Sätter sig)- Där inne är det en smula trångt . . .

Professorn (har en mattallrik i handen, sätter sig och äter).

Sämjan ger rum. Nå, hvad vill du mig? Jag såge helst jag finge äta i fred.OSSIAN

(drömmande).

Det är en gammal, gammal historia . . .

Professorn.

Ack .. . »grön alltjämt ändock». Fritt efter tyskan. Det kom osökt af en idé-association eller kanske af salaten på min tallrik. Är denna strof ett motto på ditt färskaste diktalster?

OSSIAN (har ej hört på, som förut).

Hon vänder blicken på en själf, inåt mot det innerliga.

Professorn.

Jag förstår, det är fråga om ditt intresse för en ung dam. Hvem har då fallit dig i ögonen? Har du råkat komma för nära Augusta Hassel med pansarlifvet och de hvassa armbågarne?

OSSIAN

(småskrattar)

Åh bevars . . . det är ju gammalt.

Professorn.

Också var det ju på en gammal historia du ville bjuda mig. Det fattas bara, att det är min lilla toka Eugenie? (Stannar med gaffeln halfvägs till munnen).OSSIAN.

Lilla fröken Eugenie är så söt, så söt. .. Men det är ändå inte hon . . .

Professorn

(för gaffeln till munnen).

Det var bra. Annars hade jag visst satt gaffelbiten i halsen på mig. Och, som sagdt, jag ser helst, att jag får njuta aftonmåltiden ostörd.

OSSIAN (går af och an. Stannar).

Har farbror sett en täflingsridt på pariserhip-pod romen?

Professorn

(äter).

Åh jo, det har jag. (Ser frågande på honom.) Men vill du bjuda mig på en sådan föreställning, säger jag inte nej.

OSSIAN.

Jag kan se den för mig, när jag halfblundar. Sä ville jag kasta mig in på arenan och täfla med hvem det vara månde om segerns pris, ett småleende, ett vänligt ord af henne.

Professorn.

Jo, jag tackar, jag! Du ger mig emellertid ett ögonkast, som om det vore en utmaning meddet samma. Men lyckligtvis för mig, syftar du på flere rivaler. Sjöofficeren hade kanske en förkänsla af hvad komma skulle, när han gaf sig i väg. Han torde väl hellre velat vara med om en kapprodd. Men borde inte du, som visat dig vara en utmärkt velocipedist, välja hjuldon till den påtänkta täflingen?

OSSIAN

(slår med den ena handen, håller den andra för pannan).

Hon är en ny uppenbarelse af kvinnan.

Professorn.

Så säga alla älskare om föremålet för deras dyrkan.

OSSIAN

(drager honom med sig närmare den halföppna högra dörren, pekar).

Och hur hon klär sig! Hvilken smak! Det är något i klädningens färg af den gröna skogs-skymningen om sommaraftonen. Men se där! Nu underhåller hon sig med honom igen, den afundsvärde!

Professorn.

Du är i förtjusningsfeber. Hon har ett godt. ansikte. (Hastigt.) Men kom, låt oss draga oss undan, ty ser jag rätt, är han, som väl är det egentiga föremålet för din svartsjuka vrede, envälbekant person, just nu på väg hitåt. (De gå ut på verandan och stanna där dolda af växtgruppen. Vrangel och Ellen komina in från höger samtalande. Musiken upphör.)

Vrangel.

Blef det då sommarljust för er? Äfven jag kom en gång att här söka värme och ljus. I denna friska bergstrakt, där våren föder tusen blommor att dofta på vår stig, och skogens sus inbjuder i ensamheten till stilla betraktelser.

Ellen.

Och ni fann hvad ni sökte? (Drömmande.) Ni är visst bland dem, som sällan taga miste om medlen ?

Vrangel.

Hur så?

Ellen

(sätter sin solfjäder i rörelse).

Jag tänkte på ett litet reseminne. Kommer ni ihåg, när ni mottog i fallet några blommor som jämte denna, min solfjäder, halkade ur mitt knä på Piazza del fiore i Neapel, där min grekiska väninnas och min vagn hade stannat i folkträngseln? (Lifligt.) Jag reste mig upp för att bättre se ett rörande skådespel. Ett begrafningståg drog förbi mot den närbelägna kyrkan.

(Vrangel rycker till. llon märker det med någon oro.)Vrangel

(stryker med handen öfver pannan).

Ja, ja. — Det lyckades mig att förekomma edra blommors förlust, och jag hade den äran att öfverräcka er dem, utan att ett stoftgrand berört deras skära blad. Jag kommer också ihåg, att jag tog mig friheten behålla i hittelön en bland dem — en nattviol. (Betraktar småleende den blomma han bär i knapphålet på sin rock.)

Ellen

(följer med drömmande ögon hans blick utan att strax säga något Sätter sig i soffan till höger),

I samma ögonblick detta tilldrog sig — ja, det var för mig en tilldragelse, som jag ej glömmer — nalkades er en yngling, som jag igenkänt i dag här, nämligen herr Haak, han var mig då liksom ni själf en främling. Jag hörde honom tillropa er: »HermesU

Vrangel

(med en blick i hennes ögon)

Mera hörde ni ej. Våra vägar skildes. Men ... de skulle åter korsas.

Ellen

(skälmaktigt).

Edert namn gaf mig sedan mycket huf-vudbry.Vrangel

(likaså).

Hur kom det till?

Ellen.

Någon liten tid därefter var det, som ni vet, er rådighet och ert mod, som räddade mig från en öfverhängande fara i Atén. Ack ja, jag kan ju gärna nu omtala, att sedan ni befriat mig från de nedfallna elektriska trådarne, men till min och min följeslagerskas stora ledsnad allt för hastigt aflägsnat er, förblef ni hela dagen i våra tankar.

Vrangel.

Det smärtade mig att en viktig angelägenhet tvang mig att så fort lemna er då. Men . . .

Ellen.

Och när vi sedan återsågo er den härliga aftonen — kommer ni inte ihåg det, på Akro-polis?

Vrangel

Dit jag drogs af en hemlighetsfull makt.

Ellen

(drömmande).

Hur sade ni? . .Vrangel.

Då Salamis vik låg blå — som de friskaste violer ...

Ellen

(nickar).

Då ni där åter närmade er oss, blef den tro, ni redan väckt hos mig, att ni vore en landsman, nästan till full visshet, ehuru ni tycktes vilja bibehålla ert inkognito och ej på minsta sätt röja er nationalitet. Men en sak glömde ni där vid lag. Jag räckte er handen och sade er som nu : tack ! (Räcker honom med en liten tvekan handen, som han passioneradt för till sina läppar.) Och ni för-

stod mig då som nu, åtminstone såg det så ut.

Vrangel.

MOm jag också varit grek eller spanior eller fransman eller hvad som helst, skulle jag förstått det, ty ni tackade mig äfven med ögonen då

— som nu. Kommer ni inte ihåg det?

Ellen

(småler och säger efter en liten stund).

Ni gaf er dock ingen ro att stanna hos oss. Ni drog er tillbaka, förmodligen fördjupad i stämningsfulla historiska och poetiska betraktelser.

Vrangel.

Som ni själf sannolikt?

L. v. Krcenter, Skådespel.

7Ellen

(småler).

Jag hade den aftonen ej öga eller tanke för något annat än er, min räddare, påstod min föl-jeslagerska.

Vrangel

(småleende).

Men hon misstog sig troligtvis.

Ellen

(likaså).

Hon misstar sig sällan. Kort efter, sedan vi där bland svärmen af turister fatt än en gång, ehuru, som sagdt, allt för flyktigt betyga er vår tacksamhet för edert bistånd på förmiddagen i det kritiska ögonblicket, kunde jag se er upphinnas af er unge reskamrat och med hojiom ställa er väg ned åt dalen. Sedan såg jag er inte mer. — Min grekiska väninna, som är en smula vidskeplig — då det faller henne in — lät påskina, att hon knappast trodde er vara någon vanlig dödlig, utan guden Hermes själf, som varit nog nådig att plötsligt uppträda som min beskyddare. Men denna hennes tro på det mytiska hindrade oss dock inte att dagen derpå som två riktiga detektiver göra våra efterspaningar för att fa närmare reda på, hvem min ädle räddare var. Så fingo vi se ert namn i en främ-lingsbok. Men det blefvo vi ej klokare på, ty där stod, som ni väl minnes, endast »Hermes». Och det stärkte ännu mer min följeslagerska i hennes tro, att ett mirakel skett. Nu vet ni, hvarför ert namn gaf mig ej så litet hufvudbry.

Vrangel

(småskrattar).

Jag kommer verkligen ihåg, att man i det privathotell, där jag bodde, föreläde mig i min resbrådska en främlingsbok. Jag var tyvärr tvungen för min unge kamrats skull att resa tvärt — men —

Ellen.

Men — ?

Vrangel (nästan skämtande).

Men ... er Merkurius kom åter för att finna och följa er. Som ni dock hade ett betydligt försprång och han inga vingar, måste han upp-gifva hoppet att hinna er. Gudarne ledde dock sedan edra och hans vägar så, att de ännu en gång korsade hvarandra. (Ger henne en varm blick.)

Ellen

(fläktar sig med solfjädern.)

Ja . . . (Reser sig och går åt andra sidan.) Har ni länge känt min svägerska Agata?Vrangel.

Endast sedan min förra sommarvistelse här vid badorten. (Som för att säga något.) Om baronen, hennes man, liknar sin syster, er, fröken, i snille och älskvärdhet, måste friherrinnan Agata vara, hvad hon så väl förtjenar, en sällsynt lyckligt gift kvinna.

Hvad tänkte ni nu på ? . . Edra blickar fingo en sådan glans . . .

Ellen

(småler, ser förvirrad ner).

Jag kom bara att tänka på någonting, som min grekiska väninna sade samma afton ni hade bjudit oss farväl.

Vrangel

(närmare).

Säg, hvad sade hon?

Ellen.

Vi talte förnyade gånger om edert mod och eder vänlighet att utan betänkande afvärja den fara, hvari jag sväfvat, ehuru ni tydligen utsatte er själf för risken att träffas af den elektriska gnistan —

Vrangel.

— ja, från edra ögon! (Halfhögt.) Det var en stor fara, och jag undgick den ej heller. (Hastigt.)Men tillåter ni, att jag frågar, hvad det var grekinnan vidare yttrade?

Ellen.

Hon. här smakat välsignelsen af sann familjelycka, och, ehuru hon är en begåfvad och berömd konstnärinna, sätter hon sin erfarenhet af den äktenskapliga sällheten öfver allt annat i världen. Och den dagen hade hon riktigt velat inpränta hos mig, att . . . hur skall jag säga? Jo! När jag blef allt mer ordknapp, sade hon gladt: »ändtligen börjar jag tro, att du ej är bestämd att i lifvet blifva en Diotima.» Hon plägade nämligen, när vi voro allena, benämna mig så — en nyck af henne.

Vrangel.

Jag vet både, att det är edert själfvalda namn och att den grekiska damen så benämde er samtals vis. Det var en lycklig ingifvelse af henne. Hon tilltalade er nämligen så, ehuru ni kanske ej erinrar er det, i det nyssnämda kritiska ögonblicket. Detta var för mig som en presentation. Jag blef så häpen. Och det bidrog nog att binda min tunga.

Ellen.

Ah, hade min bror . . . hade Agata röjt för er mitt fantasinamn?Vrangel.

Hvad två veta, vet hela verlden. Men hur kom det till, att grekinnan just den dagen fick den märkliga ingifvelsen, att ni ej vore bestämd, som ni säger, att i lifvet blifva en Diotima?

Ellen.

Tråkar jag inte alldeles ut er med detta ämne?

Vrangel.

Jag ber, variera det gärna i oändlighet!

Ellen

(något skälmaktigt).

Hvad tror ni jag svarade henne, då hon hviskade: »Diotima, du skall komma liksom jag att knyta hymens band»?

Vrangel (som för att säga något).

Åh, att er stolthet inte kunde fördraga ok.

Ellen.

Något sådant var det. Men hon förklarade kort och godt — ehuru det bevisar då ingenting

— att hon hade en sierskas begåfning. Hon utbrast: »min kära vän, det där är din utanlexa. Så har du afvisat din närgångna väninna mångagånger. Det är ett svar med läpparne blott. Men i dag läser jag för första gången ett annat svar i ditt eterblånande öga.» Ja, så uttryckte hon sig.

Vrangel

(småler).

Och hur tydde hon vidare, om det tillåtes mig fråga, det gåtfulla »eterblånande» svaret? . .

Ellen

(allvarligt, nästan med hänryckning).

— att det händt mig, hvad som händt henne själf en gång i hennes ungdom, då hon återsett den man, som en dag blef hennes lyckliggörare, återsett honom efter ett flyktigt första sammanträffande. »Jag ser», sade hon, »att det blifvit klarhet i ditt medvetande, och att du förstår att... du älskar. Ja — fortfor hon — du drömmer blott om din räddare. Ditt hjärtas aning säger dig, att du ändtligen träffat en man, nog hän-gifven för att tro på dig, nog ädel för att imponera på verlden, och nog» ... O, af bröt jag henne. (För handen till sitt hjärta.) Hvad vet väljag om honom? Undvek han oss inte? Hans öde är kanske redan besegladt . . . (Kastar på Vrangel en skyggt frågande blick.)

Vrangel (ser ned, det rycker till i hans ansigte).

Hm . . .Ellen

(något förstämd),

»Så mycket vet jag emellertid», tilläde grekinnan, »att, medan vi samtalat om Homeros, har Eros» . . . Jag uppfattade intet mera, jag gömde mitt ansikte vid hennes bröst och hviskade: »blott för honom vill jag bikta» . . . Ack ja, där hör ni det! (Suckar litet, småler.) Äfven jag har varit i »Arkadiens — nejder».

Vrangel

(för henne till en soffa och böjer sig ned öfver hennes hane.

Kämpar med sig själf).

Ett ungt, drömmande hjärtas själfbedrägeri...

Friherrinnan

(kommer med ett vinglas i handen).

Hvar är du, Ellen? Jaså, där! Doktor Vrangel, kom! Får jag bjuda er ett glas rhen-vin. (Till Ellen.) Vi stå färdiga

att dricka din och sommarens skål.

(De gå alla tre ut till höger. Eugenie och Augusta skynda in från samma håll med fyllda vinglas i händerna).

Eugenie.

Pappa! Är pappa här?

Augusta.

Herr Ossian! Hvart har ni gått?

(Professorn och Ossian komma från verandan, mottagaglasen och gå fort ut till höger, Man hör därpå en fanfar ljuda. Efter ett ögonblick kommer Veber något upphettad från höger arm i arm med professorn.)

Veber.

Mer än efter drufvans saft törstar jag efter dagens politiska post.

Professorn.

Det är förmodligen valmötet i domsagan, som gör dig så nyfiken. Men för att stilla din politiska nyhetstörst så länge, kan jag berätta dig något nytt af annat slag, det nämligen, som, när tiden är inne, brukar stå i tidningarnas spalter under rubriken »Familjenotiser».

Veber

(ser något öfverraskad på honom).

Som handlar om offentliggjorda trolofningar och dylikt?

Professorn.

Just det! (Blickar litet inåt högra rummet, vänder sig åter till Veber.) Det är valfrändskap! Ah, h vilken sublim, jungfrulig känslofullhet! Ännu ljuda i mina öron hennes . . . »Homeros . . . Eros» . ..

Veber

(orolig, söker följa hans blickars riktning).

Talar du om vår vice pastor Vrangel ochhenne . . . henne där, som nu underhåller sig med honom? Min hustru? Hon rimmar gärna, min Lina. Hvad vågar du i alla fall att insinuera: »valfrändskap», säger du? Har hon inte gjort sitt val, då hon valde mig?

Professorn

(börjar förstå honom, har svårt att hålla sig allvarsam).

Man kunde tro att rhenvinet stigit dig åt hufvudet, min bror. Lugna dig!

Friherrinnan

(ropar i dörren till höger).

Professor Hjärta!

Professorn.

Skall ha äran komma strax. (Till Veber.) Hör nu, lugna dig! (Går ut till höger. Möter i dörren Vrangel.)

Vrangel

(hastigt till den mötande, i det han går mot fonden).

Det kör en vagn därute.

Professorn

(fixerar honom).

Väntar du någon? Annars förmodar jag, att det var postbudet. Vår doktor går här som bäst i otålig väntan på tidningarna.

(Vrangel går ut på verandan. Ser utåt.)Postbudet

(kommer från sidoentrén genom läsrummet, utlemnar nya tidningar åt Veber. Håller upp ett bref).

Här är ett bref till brunnspredikanten doktor Vrangel. (Ser sig omkring.)

Professorn.

Doktor Vrangel står där ute på verandan. (Ser på brefvets utanskrift.) Jag skall ta Och ge ho-nom det. (Tager emot brefvet. Postbudet går. Vrangel kommer in från verandan. Veber delar sin uppmärksamhet mellan tidningarne och de samtalande.)

Professorn

(räcker Vrangel brefvet).

Örebro poststämpel . . . (Sympatiskt.) Då tror jag jag vet från hvem.

Vrangel

(går åt ena sidan, bryter brefvet och ögnar igenom det. Stoppar det därpå i sin ficka. Har återvunnit sitt vanliga lugn).

Hur sa du?

Professorn.

Goda underrättelser, hoppas jag? Kommer din förra lilla elev snart hit?

Vrangel

(sträcker honom vänligt, men nervöst, handen).

Ja, hon kommer . . . Hon skrifver, att honkommer hit i morgon fedan på sin födelsedag. Tack, tack för ditt vänliga deltagande!

Professorn (kvarhåller hans hand, som förut).

Du misstycker väl inte, om jag säger dig, att äfven jag håller af henne . . . ja, det förstås, som en gammal god vän? (Ellens klädning skymtar i högra dörren. Vrangels blickar dragas ditåt. Friherrinnan träder äfven i dörren, vinkar åt professorn och Vrangel att komma. De gå båda ut med henne och Ellen till höger. Fru Veber kommer från samma håll. Doktor Veber står och viker upp och ihop en ny tidning, men ser ej i den. Blickar på fru Veber med häftig oro.)

Fru Veber

(märker ingenting, närmar sig honom).

Du sade mig en gång, att du känt vår pastor, d:r Hermes-Vrangel, något litet förut, innan du tillträdde din tjenst här. Själf kan jag verkligen säga, att jag ser och hör honom i dag för första gången. Han har varit så osynlig under de dagar vi nu varit etablerade här vid Loka.

Veber.

Osynlig — utom i kyrkan, förstås. Men du plägar ju inte gå i kyrkan?

Fru Veber

(småleende).

Kan väl hända att jag bättrar mig hädan-efter. Men i alla fall så är det en mindre vanlig företeelse att se en aristokrat på predikstolen. Hur blef han vikarierande brunnspredikant här, vet du det?

Veber.

Du tycks vara särdeles intresserad af att få den frågan utredd.

Fru Veber.

Ej för vikariatets skull, utan för personlighetens skull.

Veber.

Allt bättre och bättre!

Fru Veber.

»Allt bättre och bättre?» Hvad menas?

Veber.

Åh, ingenting alls.

Fru Veber

(ser lugnt på honom).

Vill du säga mig hvad du vet om hans föregåenden ?

Veber

(rycker på sig, med krystad gladlynthet'.

Så är det att stå under toffeln. Men om du kan finna dig uppbyggd af det lilla jag vetom honom, skall jag ej undanhålla dig det. Vi studerade samtidigt vid Upsala akademi, där han tog graden med utmärkelse och kallades allmänt bland kamraterna ömsom filosofen, ömsom filan-tropen. Han slog sig sedan ned som publicist i hufvudstaden. Somrarne tillbragte han på landet hos modern.

Fru Veber.

Som är rik?

Veber.

Blef så på sista tiden hon lefde. Hon fick en testamentarisk donation. Ja, af hvem var det? Jag har glömt det. Förut voro omständigheterna ej öfver sig. Hon var utländska — härstammade från en berömd lärd tysk släkt. Hennes stamträd kan du studera i mitt konversationslexikon och sonens i — (Lyssnar, tar ett steg åt höger.) Jag tror det spelas upp till en dans? . . (Liflig harmonimusik har böijat höras från höger.)

Fru Veber

(ser frågande på honom).

Nå?

Veber

(undvikande).

På min ära jag vet mera. Vrangel tog anställning här som vikarierande pastor för en gång blott, ledd af filantropiska intressen, säges det.Fru Veber.

Men det är nu andra året han är här

Veber.

Ej ännu nöjd, märker jag. Om det nu också är andra året, hvad ha vi att göra med det?

Fru Veber.

Behagar du besvara min fråga?

Veber.

Ehuru jag helst för egen del undviker att blanda mig i andras enskilda angelägenheter, kan jag väl ej slippa med mindre än att ge dig äfven en dosis däraf efter receptet: hvar är kvinnan? Han gick nämligen här, säges det, förra sommaren och blef kär i en liten blond bondflicka och lär ämna, säges det också, knyta med henne en förbindelse för lifvet. Under hans senaste utrikes resa skall hon i Örebro med framgång öfvat musikstudier, och slutligen väntas hon hit i morgon, som jag nyss händelsevis fått veta.

Fru Veber

(som hört på med spänd uppmärksamhet. Fundersamt).

Jaså! Kan väl han ämna ingå en mesal-liance? . .Veber

(något betänksam).

Hur som helst, är det min princip, som du vet, att så litet som möjligt blanda mig i andras privata förhållanden. Man kan sällan uträtta något godt med att bry sin hjärna i dylika fall.

Fru Veber

(med en axelryckning).

De tanklösa göra ingenting ondt, ty de äro oskadliga och svaga. Men en tänkande kan inte gå som en half idiot och inte taga någon del i hvad som rör omgifningen. (Han antager en ödmjuk hållning och skall svara, då fru Veber går med fasta steg ut till höger. I detsamma kommer friherrinnan in, åtföljd afbe-tjenten.)

Friherrinnan

(till betjenten).

Berggren kan stänga verandadörrarne och tända ljusen i lampetterna. Säg sedan till, att musiken upphör med detta stycke! (Betjentenstänger verandadörrarne och tänder ljusen, hvarefter han går ut.)

Friherrinnan

(till Veber).

Medan ovädersskyarne draga öfver himlen, ¿få vi lof att göra det litet trefligt för oss inom

hus. (De fortsätta att samtala sakta. Ellen och fru Veber komma in från högra rummet, inbegripna i ett samtal. Ellenlyssnar tanskspridd. Efter dem komma från samma håll fru Hassel och Vendela, professorn och Vrangel, Ossian, Eugenie, Augusta samt ingeniören och kandidaten. De stanna och prata i grupper och gå in och ut. Vrangel går efter en liten stund på friherrinnans vink samtalande ut med henne till höger.)

Fru Veber.

(till Ellen midt i ett samtal).

Denna Goethes sinnrika sentens är er välbekant ?

Ellen.

Jag hörde ej riktigt på. Vill ni vara så god och upprepa den.

Fru Veber.

Om dig lifvets frukter locka, skynda, skynda att dem plocka.

Ellen.

Ja. Och hvad mer?

Fru Veber.

Jag tillåter mig tala till er i en ton, som berättigas mig af min ålder. Jag är inte längre ett par och tjugo år som ni, ser ni, fröken. De önskningar, som kunna växa till passioner, de rättigheter, de plikter, som uppfylla oss helt och hållet vid er ålder, ser jag redan som något aflägset. En kvinna har i ungdomen den önskan, rättigheten, plikten

L. v Kroemer, Skådespel. 8att eröfra — eröfra den man hon fattat tycke för. Ni nekar väl ej därtill?

Ellen

(undviker hennes blick).

Jag förstår ej hvad det är frågan om?

Fru Veber

(förställer sig).

Låt oss då tala om något annat! Ni har gjort doktor Vrangels bekantskap här? Nej, ni kände honom förut, är det ej så?

Ellen.

Kan det roa er att veta, vill jag gärna tillfredsställa er nyfikenhet. Jag har haft den förmånen göra hans bekantskap i utlandet.

Fru Veber.

Och motser utan tvifvel liksom vi öfriga här i afton församlade med stort intresse hans ut-lofvade berättelse, en slags inledning till morgondagens lilla festlighet, Ava-hemmets invigning, en berättelse som lär gå ut på en rekapitulation af hans öden under föregående säsong härstädes ? (Hon fixerar Ellen.)

Ellen

(med en blick åt höger).

Ja, naturligtvis. Den gäller såsom ni säger,stiftandet af en aftonskola, uppkallad efter hans förra lilla elev här vid brunnen. Han har lofvat berätta den här i afton, så sade mig nyss min svägerska. Det lär vara en episod af mindre vanligt slag, med ett historiskt-romantiskt underlag.

Fru Veber

(drar på munnen något tviflande).

Verkligen?

Ellen.

Ja, som står i ett nära samband med en tilldragelse under Gustaf den tredjes vistelse här som yngling, sade mig äfven Agata. (Småler.) Men icke är det så mycket för hvad som tilldrog sig här för några mansåldrar sedan, som jag däraf väntar mig så stort nöje...

Fru Veber. .

Men för berättarens och hans intressanta lilla flammas skull? Det trodde jag också. Det var därför jag nyss under masken af Goethes sentens vågade framkomma med — hur skall jag säga? — en förtäckt fingervisning.

Ellen.

(bemödar sig att skämta).

Vackra mask, ni ordentligt hypnotiserar mig med edra hemlighetsfulla ord och blickar. Komdå, så sätta vi OSS här litet. (De gå till soffan på ven-ster sida i förgrunden och taga plats.) Nu kan ni ju låta masken falla.

Fru Veber.

Jag har också en gång varit ung.

Ellen

(gör en artig bugning).

Fru Veber.

Och från första ögonblicket jag såg er, fröken, intogs jag af ett lifligt intresse för er — er ungdom och älskvärdhet.

Ellen

(som förut).

Fru Veber (tfrig)-

Och en liknande sympati kände jag efter mitt första samtal med vår distinguerade brunnspredikant — på manliga sidan medelpunkten i vär krets, inte sant? Något sade mig strax jag såg er tillsammans, att ni och han råkats förr. Och att detta »förr» utgjort epok i såväl ert som hans lif. Er intelligenta frimodighet, parad med kvinlig tillbakadragenhet, tyckes med rätta egnad att intaga en person med hans karaktär. Men ett visst tvång synes hvila öfver honom. Dettakan visserligen ha sin orsak i hans fina, manliga väsen, men äfven bero på . .. ett förhållande, hvari man vet han råkat inveckla sig förra sommaren, då han härstädes knöt en förbindelse med den nämda eleven, en liten beskedlig landt-lolla. Andra unge män skulle i hans ställe ej taga en dylik dårskap så allvarsamt. Men han gör det — han lär verkligen ämna, säger ryktet, räcka henne sin hand — det tyder ju på, att han har ett hjärta, som kärleken inger ädla uppsåt. Skall han verkligen ingå ett så illa afpassadt äktenskap? Det är allmänna samtalsämnet här vid brunnen. Ni, fröken Lennes, kom lagom, hviskas det man och man emellan. Ni skall besegra hans betänkligheter. Hvad svarar ni? Att det där är redan något, som ligger bakom oss? (Friherrinnan och Vrangel komma. De stanna vid fönstret och utbyta då och då ett ord, egna dessemellan en förstulen, något orolig uppmärksamhet åt Ellen och fru Veber.)

Ellen

(reser sig).

Min fru . . . ni glömmer er alldeles.

Fru Veber

(reser sig äfven, men fortsätter enträget).

Jag väntade mig just denna besvärade min, dessa stolta blickar af er. Så går det en alltid, då man vill upplysa. Ni vill liksom säga: »Minfru, sådana förtroliga meddelanden äro ej här på sin plats, och för öfrigt» —

Ellen

(afbryter; med inåtvänd smärta).

Ja — och »för öfrigt» är ju ej allt det vårt, som skänker oss lycka. Om det också binder oss, lefver det sitt lif fritt.

Friherrinnan

(går närmare fru Veber, med en skarp blick på henne).

Behagar du inte komma och sätta dig här bredvid mig?

Fru Veber.

(till friherrinnan).

Jo, tack! (1 det hon skall gå, hviskande till Ellen:) Hans fästmö väntas komma redan i morgon hit.

(Ellen rycker till.)

»Om dig lifvets frukter locka» —

Friherrinnan (afbrytande till fru Veber och de öfriga).

Tiden lider — var så god och tag plats, mitt herrskap. (Fru Veber går och sätter sig bredvid friherrinnan i soffan till höger.)

Friherrinnan.

(till samtliga).

Ovädret i afton gör, att vi ej kunna tänkapå vår vanliga kvällspromenad. Men fa vi solsken i morgon, som det ju är att hoppas, så har direktionen — (visar med en åtbörd på Veber, Vrangel och sig själf) — tänkt att föranstalta en åktur på förmiddagen. Den skall sträcka sig till den nybildade lilla privat-aftonskolan, Ava-hemmet kallad. Om detta hems något egendomliga uppkomst har nu på mångas begäran doktor Vrangel lofvat ge oss en skildring. (Till Vrangel.) Är det inte så, bästa doktor?

Vrangel.

Jag rättar mig alldeles efter er önskan, min goda friherrinna. Så mycket mer som jag hoppas att genom den ifrågavarande sannsagan väcka brunnssällskapets deltagande för det nämda hemmet, för hvars bästa ni ju ädelmodigt, min friherrinna, dessutom lofvat att en annan gång här ställa er i spetsen för en insamling, anordna en välgörenhetsbazar eller något dylikt.

Friherrinnan.

Ja, jal

Eugenie

(till friherrinnan).

Tant lilla, far inte Augusta och jag strax göra en liten profskörd för »hemmet»? Våra smultronkorgar — se här! (Ilon skyndar efter ett parsmå korgar.) Dessa kunna ju få föreställa sparbössor?

Friherrinnan.

Gärna, min lilla smultronplockerska. Kom så skall jag lägga i din korg ett »smultron» af »rödaste guld» som grundplåt. (Framtager sin börs och lägger ett guldmynt i korgen. Eugenie niger och går jämte Augusta vidare till de andra.)

Professorn (säger nästan på samma gång till Vrangel):

När man fått magen fylld, sträcker man gärna handen efter något som lyfter sinnet, heter det. Heder och tack alltså!

Vrangel

(bugar sig lätt och närmar sig under pågående insamling lugnt och vänligt Ellen, hvilken, sedan fru Veber lemnat henne, sjunkit ned på en stol ocli sitter orörlig).

Hvad gör er kind så blek, fröken? Behagar ni ej intaga en bekvämare plats här? (Visar på en karmstol närmare växtgruppen).

Ellen

(ser bedjande på honom).

Tack! (Reser sig. Stannar. Andas kort.) Man har beredt mig en öfverraskning —

Vrangel.

(ser med oro från henne på fru Veber).

— som ej synes ha varit angenäm. Villni på en stund vänligt låna mig er uppmärksamhet ?

Ellen.

Den tillhör er redan.

Vrangel.

Ni hörde måhända, att jag blifvit ombedd att underhålla sällskapet nu under kvällens lopp ? Det är fråga om en liten berättelse. Men om ni ej befinner er väl, fröken, kunna vi uppskjuta saken till en annan dag.

Ellen

(nervöst).

En annan dag är jag kanske ej här...

Vrangel.

Fröken ? . .

Ellen

(har svårt att beherrska sin rörelse).

Hvad kan hålla mig kvar längre ... sedan man sagt mig, att... att ni.. .

Vrangel

(spänd t).

Jag förstår er väl ej fullkomligt. Men efter den stund, så rik på den ljufvaste uppriktighet från er sida, jag nyss hade den lyckan upplefva,skulle jag helst för er ensam velat lyfta en flik af slöjan från mitt lifs förgångna dagar. Då emellertid, efter hvad jag nu hör, detta kanske aldrig skulle förunnas mig, ifall det ej sker utan dröjsmål, så må det då nu ske. Jag känner mig naturligtvis djupt förpliktigad att möta ert förtroende med samma uppriktighet.

Ellen

(öfverväldigad, stödjande sig mot en möbel).

Jag tycker jag ser hela mitt lif ödelagdt. Det är då sant, som ryktet säger, att ni är.. . är . . .

Vrangel

(med utbrott, varmt, nära henne).

... er slaf. Ja, det vete Gud, att jag är. Jag har själf smidt mina bojor, fröken, från första gången jag såg er, ack ja — (hejdar sig, liksom kände han en plötslig självforebråelse.)

Ellen

(har skiftat färg, fint, med ett ljuft småleende).

Ni behöfver ej försäkra mig det så dyrt. Om jag inte haft ett intryck af att så varit, skulle jag ej helt nyss låtit er ana hvad en kvinna ju håller heligast af allt. Ryktet talar då osant, som så ofta sker — oh, tala själf.Vrangel.

Jag vill foga mig i er önskan. Det jag går att omtala tilldrog sig, innan jag hade lärt känna er.

Friherrinnan (afbryter, till Vrangel).

Vi äro idel Öra. (Man har tagit plats här och där. Vrangel anvisar åt Ellen platsen vid växtgruppen. Hon intager den samma och han ställer sig i närheten, lutande sig mot orgeln)

Friherrinnan.

(till Vrangel).

Det var en gång ...

Vrangel.

(med någon liten ironi).

Ja . . . Det var en gång en gammal trotjena-rinna här vid brunnen. Gustafva var hennes namn. Bakom det skogbevuxna berget där borta bodde hon med den lilla dotterdottern Ava, frisk som en daggig morgon. Säsongen led mot sitt slut —

Professorn

Jaså, du ämnar gå förbi början och mycket mera. Annars var det i säsongens begynnelse som en viss musiker (bugar sig litet) upptäckte flickan på en marknad i Vesterås, där hon spelade för folket på sin lilla violin, förtrollande, rent . af förtrollande för sina år.Vrangel.

Ja, så var det nog. Hon har ofta talat med mig om sin stora tacksamhetsskuld till den goda maéstron, som förde henne tillbaka hit från den äfventyrliga stråt hon hade beträdt och som sedan fortfarande visade ett så varmt intresse för utvecklingen af hennes talang.

Professorn

(nickar).

Alldeles som du själf, min bror, i detta och andra afseenden.

Vrangel.

(nickar tillbaka).

Emellertid led nu säsongen, som sagdt, mot sitt slut. En af de sista sommardagarne, en söndag, kommer Ava, en stund före sammanring-ningen, såsom hon älskligt brukade göra för att påminna sin vän och lärare — nämligen just mig själf — om mitt förestående ämbetsåliggande. Och då var den välljudande lilla violinen framme som vanligt. Men denna morgon ljödo hennes stråkdrag särdeles vemodsfulla. Hennes vän öppnade hastigt sin dörr och frågade, hur det stod till. Han visste redan, att flickans gamla mormoder låg betänkligt sjuk. »Det är utan hopp», sade flickan och hennes tårar runno ymnigt. Önskar hon tala vid mig sedan? frågade han.Hon jakade. Kom då med bud och säg mig, när det passar sig, återtog han.

Emellertid letade han i sin kammare efter en liten nyckel till sitt reseschatull, där han förvarat bland annat sin evangeliebok. Han mumlade just något om att det syntes, att den ordentliga Gustafva inte mera såge om en. Städerskan hade väl sopat bort nyckeln, menade han. Ava hjälpte honom leta både på och under stolar och bord.

Professorn

(småleende till friherrinnan, halfhögt).

Hade det varit en viss musiker, så håller jag före, att han med det samma rullat sig i stoftet för den lilla älfvan.

Friherrinnan

(småler, men svarar ej. Till Vrangel).

Hur gick det sen? Hittade »han» nyckeln?

Vrangel.

Hvad man söker, det finner man ej alltid, och hvad man icke söker, det finner man stundom.

Friherrinnan.

Hvad fann han då, den lilla violinälfvans vän och lärare?Vrangel.

Det är det vi strax skola komma till. — Ava utbrast emellertid: »Jag har en liten gyllene nyckel där hemma. Jag vill skynda att hemta den — kanhända den kan passa?»

Professorn (till friherrinnan, som förut).

Han fann väl också, att hon hade nyckeln till hans väsens innersta, som det plägar heta i romanerna.

Friherrinnan

(i samma ton med en blick på Ellen).

Men månne den passade riktigt?

Vrangel (som hört på, något brådskande).

Vår pastor bad flickan att en annan gång få försöka den omtalade nyckeln. Han finge väl hjälpa sig för en gång utan bok. Men då drog hon fram ur barmen sin egen lilla evangeliebok. Liksom den omtalade gyllene nyckeln var boken ett minne från hennes stammoders tid, hvarom vi sedan skola tala. Han tackade och mottog boken i lån. I detsamma började kapellets klocka ljuda öfver den stilla nejden, kallande innevå-narne i trakten till gudstjenst. Då höjde flickan och hennes vän en sakta bönesuck för den vör-dade gamlas frid och ro. Så skildes de för att icke råkas förr än vid mormoderns dödsläger senare samma dags afton. Den egendomliga händelse, som tillstötte under mellantiden, utgör just anledningen till Ava-hemmets stiftande, på samma gång den förklaras af en liten romantisk episod från det kungabesöks dagar här vid badorten, om hvilket brunnens annaler veta att förtälja. Men kanske jag tröttar?

Friherrinnan med flera.

Låt OSS höra mera. (En blixt upplyser himlen och åskknallar höras. Detta tager den allmänna uppmärksamheten i anspråk. Vrangel framtager under tiden ur sin bröstficka en i sammet inbunden liten antik bok med silf-verhäkten. På samma gång drager han upp det bref, han förut stoppat i samma ficka, utan att ge akt derpå. Brefvet faller på golf vet och blir liggande där. Boken visar han Ellen, som tager den i sin hand och betraktar den med intresse. Då hon ger honom den tillbaka mötas deras händer och blickar.)

Friherrinnan (till Vrangel skälmaktigt).

Åskan vållade oss en paus. Låt oss nu höra, hvad det var ni fann, utan att söka det.

Vrangel

(nickar förströdd, berättar vidare).

Ännu på eftermiddagen hade intet bud hörtsaf från trotjenarinnan Gustafvas sjukläger. Vi sutto några personer här tillsammans, då liksom nu. Jag väntade hvarje ögonblick på kallelsen att komma till den gamla. Himlen var åskdiger, då liksom nu, och den rostiga väderflöjeln på brunnshuset for gnisslande af och an. En höststämning bredde sig öfver våra sinnen. Om några dagar skulle vi alla bryta upp. Så väl därför som ännu mycket mera för den värderade åldriga trotjenarinnans motsedda sista uppbrott kom samtalet att hvälfva sig kring skilsmessans bitterhet.

(Hans och Ellens allvarsamma blickar mötas åter.) Då sprang dörren upp till tamburen. (Han pekar hän mot venstra entrén.) Var det någon, SOm kom med bud från Ava, eller hon själf möjligen och, efter som det dröjt, med underrättelse att allt var slut? Nej, det var bara en vindstöt. Men knappt hade man hunnit att åter stänga igen om sig och intaga sina platser, innan dörren på nytt stöttes upp, och en häftig vind brusade in i rummet, hvarvid ljusen släcktes och det blef en allmän förvirring.

(Dörren till tamburen springer upp och några ljus i lam-petterna släckas af luftdraget. Utrop af förvåning höjas af de närvarande i korus. Väldiga blixtar korsa horisonten, efterföljda af starka åskknallar, och regnet smattrar mot rutorna. Man reser sig allmänt, öppnar glasdörrarne till verandan och skyndar ut på denna för att åse det praktfulla naturskådespelet. Äfven Ellen har rest sig. Hon lutar sitt hufvud mot Vrangelsaxel. De stå tätt invid

växtgruppen. Hans blickar söka hennes.

Professorn och Vendela ha ensamma stannat till höger framfor fönstret, hvarifrån blixtarne äfven synas.

Ava, klädd i hatt och kappa, kommer oförmärkt in från venstra sidoentrén. Hon stannar i dörren ett ögonblick. Hennes ögon liksom söka någon. Hon blir plötsligt varse Vrangel och Ellen. Hon rycker till, pressar handen hårdt mot sitt bröst, som för att kväfva ett utrop. Hennes blickar falla därvid på brefvet, som ligger på golfvet vid hennes fötter. Hon upptager det och igenkänner det. Hon gömmer det i sin barm och lutar sig mot väggen som för att ej falla. Professorn och Vendela ha händelsevis kommit att se åt detta håll. De skynda bestörta fram. Ava sluter ögonen, hennes armar sjunka slappa ned, hon synes nära att svimma. Under tecken af ömt deltagande föra professorn och Vendela henne ut samma väg som hon kommit.

Uppmärksamheten hos de öfriga har emellertid under deras Utrop: »Hur hemskt, hur skönt!» fängslats af blixtarne och åskknallarne, hvilka förtagit allt ljud af steg och rörelse i rummet.)

L. v. Kramer. Skadespel.

9FJÄRDE AKTEN.

En skuggrik plats i badhusparken. I fonden en leende äng i morgonbelysning. Något närmare en väg, där en full-lastad höskrinda stannat. Dragarne synas ej. Inom ett staket vackra hängbjörkar. Mellan träden längre fram till höger synes en del af vice pastorns bostad med dess rankbeprydda förstukvist. En berså till venster, törnrosbuskar, trädgårdsstolar, soffa och bord. Körsvennen hojtar och svänger med piskan. Eugenie sitter nedkrupen i höet på lasset. Hon kastar blommor och hö på Ellen, som står bredvid henne, stödjande sig på en i höet instucken räfsa.

Ellen

(till körsvennen, pekar).

Hvem bor i den där villan, som ligger där så hemtrefligt inbäddad i björkdungen?

Körsvennen

(har dragit in tyglarne).

Vet inte — jo, våran pastor, tror jag. Skall jag hålla?

Ellen.

Ja, håll stilla. Vi ha åkt nog för i dag.Körsvennen.

Jaså. (Talar till hästame.) Stilla! Stilla, små grållar!

(Oss i an kommer från höger. Han leder en velociped. Stannar litet häpen.)

OSSIAN.

Åh, redan här! (Ställer ifrån sig velocipeden inne bland träden. Det helsas.) Jag hade fatt veta, att fröknarna företagit en tidig morgonvandring till ängen och där utfört ett styft arbete. Nu kom-mer jag för sent, ser jag, att draga mitt strå till stacken.

Körsvennen

(till de åkaade, vrider på mössan).

En ska väl stiga åf och hjälpa dom ner?

OSSIAN.

Sitt du mans kvar. (Närmar sig Ellen och Eu-genie.) Kan jag fa nöjet stå till tjenst med en liten handräckning. Jag är icke alldeles i saknad af hjälpliga utförsgåfuor, ehuru jag så sällan fått tillfälle lägga dem i dagen.

Ellen

(skrattar).

Witzen var något haltande ! (Hon hoppar ned från motsatta sidan.)OSSIAN

(står emellertid och betraktar beundrande Ellen).

Ni är förtrollande där ni står. Hvilken plastik! Jag tager en ögonblicksfotografi af er i andanom.

(Vram G el kommer från venster. H&n synes besvärad af värmen och bär en lätt sommardräkt. Han stannar vid anblicken af höskrindan och Ellen, som står liksom förut orörlig, drömmande, stödd mot räfsan. Då hon får se den ankommande får hon lif. Helsningar utbytas med hjärtlighet. Vrangel och Ellen samtala för sig själfva, hvarunder hon pekar en gång ned åt ängen.)

Eugenie.

Kom, herr Ossian, herr tusenkonstnär! Se så — stig nu upp på er bicykel och visa mig, hur ni flyger! (Ossian synes ej ha hört.) Har ni sett Augusta och mamma Hässlich i dag ? Jag förmodar, att de gå och vänta på oss vid källan.

Ossian

(vänder sig halft förtretad till Eugenie).

Hvad befalls? (Vrangel står fortfarande och sam* talar med Ellen, som graciöst böjer sig ned mot honom)

Eugenie

(härmar Ossian). - -

»Hvad befalls?» Bevars! Jo, att ni är så innerligt god och gör mig sällskap. (Hviskar till honom med ett förstulet tecken på Ellen och Vrangel. Ossian ser nedslagen ut. Högt.) Vi leka »ta fatt».OSSIAN (rycker upp sig).

Jaså. Vi »starta» väl då. (De springa ut tillsammans.)

Körsvennen.

Stilla! Anfäkta! Grållarne mina vill också i väg. Får en köra nu?

Vrangel

(gör ett tecken till körsvennen att hålla stilla).

Du kan spänna ifrån här och lemna hövagnen kvar så länge. Kom sedan och hemta den vid tillsägelse.

Körsvennen

(hoppar af, blinkar).

Jo, si somliga kan både köra och vända dom. Jag Spänner väl ifrån då. (Sysslar vid vagnen litet och går så bort.)

Vrangel (småleende till Ellen).

Får jag hjälpa er att stiga ned från er blomstertron?

Ellen ✓

(ser plötsligt på honom med en stor blick).

Ja, tack. (Hon tvekar litet.)Vrangel

(lyfter af räcket, sträcker armarne mot henne).

Jag föreslår, att ni ville stödja er på min arm. Gör det tryggt som i går kväll. — Det var ju inte heller då första gången jag fick vara ert stöd i ett kritiskt ögonblick.

Ellen

(småleende).

Det är nog sant! Men förlåt, om ni ville komma litet närmare? . . (Han närmar sig med vörd-nadsfull ömhet och lägger sakta sin arm kring hennes lif. Hon lutar sig ned mot hans skuldra. Hennes kind vidrör lätt hans, då han lyfter henne ned Han släpper henne. Hennes ansikte är strålande. Hon ser blygt ned. Han anvisar henne en plats på en nedböjd björkstam invid bersån.)

Vrangel.

Ack, hvilken frisk ängsdoft ni för med er! Sitt nu ned. Ni kan väl vara litet trött. Efter idogt arbete är hvilan ljuf. (Hon har satt sig och lutar sig mot trädet.) Jag hoppas, att ni haft någon ljuf midsommarnattsdröm?

Ellen.

Dröm ? Nej — något ändå bättre. Jag har hållit midsommarsvaka — den skönaste och bästa jag någonsin kunnat tänka mig. (Allvarligt.) Om ock ett minne från gårdagsaftonen, lik enblixt från klar himmel, genomkorsade mitt inres synkrets.

Vrangel

(med en beslöjad blick).

Det är skönt att stå midt i sommaren och lyckan —

Ellen

(lutar pannan i handen).

— efter lifvets bittraste stund, får jag för min del tillägga ...

Vrangel.

Får jag tro, att ni menar den stunden, fröken, då ni tog makten från mig?

Ellen

(svärmiskt).

Hade ni icke då sagt mig ett godt ord, vet jag inte, hvad jag skulle gjort med mitt lif hädanefter. Nu fruktar jag ingenting, om jag också inte — (med ett småleende) — skulle kunna bibehålla min nya maktställning. Ett tacksamhetsband skall dock alltid fästa mig vid lifvet — och vid denna tid med dess gripande så väl som mildt leende hågkomster. Hade jag förut skäl att vara er förbunden för det ni ilade till min hjälp — vid en öfverhängande yttre fara en gång, så är jag det nu också, men i inre mening. Och jag skall aldrigglömma er godhet, hur flyktig än vår bekantskap måste synas er.

Vrangel (med undertryckt lidelse).

Synas mig flyktig? Hur kan ni tro det? Ellen.

Hur jag kan tro det ? (Stryker sig med handen öfver pannan. Småler.) Jag ville gärna öfvertygas om motsatsen. (Något ironiskt.) Men hvad är en hjärte-sak för en man mot hvad han betraktar som en hederssak! Har ni dock aldrig tänkt på den alldagliga sanningen, att allting kan ses från två sidor? (Allvarligt.) Har ni aldrig tänkt på, att plikt kan ställas mot plikt, det berättigade mot det berättigade?

Vrangel.

Och man »ger sig» — (småler) därtill nödd — Ellen

(på samma sätt).

— »som i tiden Biskop Brask.» (Reser sig och går till andra sidan. Badgäster börja gå förbi då och då på vägen.) När ni hade följt Agate och mig hem i går i den stilla sommarkvällen och de åskdigra molnen hade dragit bort, omtalade hon, när vi blifvit allena — skall jag våga säga det? — att hon trodde, att i er förbindelse från i fjor

med»den lilla oskulden» — såsom hon uttryckte sig

— ingick en bevekelsegrund af svärmiskt nit för ert kall som själasörjare. Ni ville liksom närma er småfolket, (ironiskt) de »klassmedvetna* och vinna deras sympati genom att taga till följeslagarinna för edra kommande dagar den älskliga skogvaktaredottern och på det sättet stiga ned till dem.

Vrangel.

Ja, kanske hon hade rätt.. . Men det var ett öfvergåendc svärmeri, en exaltation. Likväl hade väl aldrig något sådant fallit mig in, om jag inte upptäckt hos den unga flickan en mer än vanlig känslighet och den omedvetna yttringen af en naturlig förfining.

Ellen

(svagt).

Men det var således ej kärlek med ? .. ([förändrad ton.) Hvar har ni varit så länge i dag f

Vrangel (synes ej ha gifvit akt på hennes sista ord).

Jag ville göra henne lycklig — det var allt-samman.

Körsvennen

(har kommit in, stannat på afstånd, bockande sig).

Kan en nu få köra bort med höskrindanf

(Vrangel vänder på hufvudet, nickar.)Körsvennen (gör några fåfänga försök att få vagnen i rörelse, pustar).

Fårna inte ur fläcken. Det är förbanna mig

sant.

Vrangel

(hjälper honom ett tag, ser på samma gång på sitt ur. Till Ellen småleende).

Ni frågade, hvar jag varit så länge? Åh, klockan är inte så mycket. Det är ni, som varit så tidig. Hade jag kunnat gissa till det — skulle jag ställt så till, att jag fått den äran att i stället för Kalle där vara er körsven. (Körsvennen går bort.) Men jag var olyckligtvis utgången. (Bekämpar en plötslig rörelse.) Jag vill inte förtiga för er, att jag har varit vid järnvägsstationen för att möta min lilla trolofvade, som skrifvit till mig, att hon skulle komma i dag. Men hon följde inte med morgontåget. Då kan hon inte komma förr än senare i afton.

Ellen

(nästan skälmskt).

Ack — då ha vi hela dagen för oss själfva.

(Går åter och sätter sig på trädstammen, tankfull, med innerlighet.) Tro mig nu inte vara — hur skall jag säga? — känslolös för henne. Tvärtom fattar jag djupt, hur hon måste vara fäst vid er. Ja, efter er påbörjade skildring i går, tycker jag mig rik-tigt kunna hålla af den lilla violinälfvan som en systerlig vän. Min natur är så komplicerad.

Vrangel

(tager hennes hand, vill draga henne intill sig, men beher-skar sig).

Ni är likaså älskvärd som genialisk, det är förklaringen. På tal om er mångsidiga begåfning har jag med stort nöje studerat er pennas alster, edra »Ateniensiska blad.» (Tager fram ur sin bröstficka en tidning.) Ni har ju en verklig talang! Och jag hoppas att fortsättningen på dessa fängslande skildringar inte må utebli. De bringa oss allting liksom närmare och låta oss ändå se föremålen på ett visst afstånd, något som förhöjer det poetiskt sköna hos dem.

Ellen.

Jag utgaf dem endast såsom frågetecken. Jag har fatt det efterlängtade svaret.

Vrangel.

Hur skall jag förstå ert uttryck?

Ellen

(drömmande).

En viss »Hermes», stod för mig hela tiden, medan jag skref. Och jag tänkte: falla dessa minnesblad under hans ögon, bli de kanhändaför honom, om han skulle önska något sådant, en ledtråd —

Vrangel.

— ja, en elektrisk ledtråd. Men det föll sig så, att ni själf tog ordet från en viss »Dio-tima», som ni vet, sedan ni återsett er heleniske Hermes med allvaret på pannan i det lilla templet

— som en tolkare af den högsta kärlekens seger.

(Lutar sig mot en trädstam, med blicken fast på Ellen.)

Ellen.

Och hon kände hvad en vandrare måtte känna, som efter en lång ökenfard kommit fram till härberget. Kapellet i sin midsommarskrud föreföll henne härligare än den mest undersköna katedral, mer anslående än det stoltaste bland antikens minnesmärken. Och talarens blick... när den först föll på henne, tyckte hon vara lik en glänsande blixt och sedan lik en värmande solstråle; och den sade henne, att han också igenkänt henne, som utan hans bistånd en gång kanske ej mera funnits bland de lefvande.

Vrangel

Ja, henne, hvars tacksamhet är full af strålar som en soluppgång öfver Hellas tusende öar. — Och efter andaktsstundens slut i kyrkan, följde hon med de landtliga kyrkobesökande, som styrde hemåt på genvägar genom skogen .. .Ellen.

Hon vek af in på en gångstig, liksom ledd af en hemlig ingifvelse, utan att egentligen veta, hvarthän det bar. Snart hörde hon steg bakom sig, snabbare än allmogens. Det var edra steg. Ni helsade mig så vänligt och bekant som om ni — känt mig mycket väl.

Vrangel.

Och det är ju också hvad jag tycker mig göra.

Ellen.

Och när ni så räckte mig handen och frågade, om ni vore igenkänd, fick jag ej ett ord öfver mina läppar, så stor var min plötsliga rörelse.

Vrangel

Men midt under återseendets jubel rycktes jag ned från min himmel. Mitt öra hade plötsligt träffats af en hvissling från någon, som närmade . sig. Jag var för upprörd och måste därför genast aflägsna mig.

Ellen.

Själf hade jag intet störande hört, så uppfylld af återseendets glädje var hela min själ. Men snart, när grefve Hjälm blef synlig, förstod jag orsaken till ert hastiga afsked. Och jag vari mitt sinne er tacksam för att ni på detta sätt förekom, att den sköna stunden fick ett ögonvittne.

Vrangel.

Från en närbelägen skogshöjd kunde man sedan iakttaga, att den nyankomne blef hedrad med förtroendet att få fara ut och ro med fröken.

Ellen

(rycker till, liksom plågad af ett obehagligt minne).

Ja, Jag ville vända om, jag sade, att jag var trött. Men då blef min kavaljer så nedslagen och bad, att han skulle fa ro mig ut på den lilla sjön. Det skulle ju inte kunna öka min trötthet att sakta vaggas af dess små vågor. Och jag vaggades också till en början in i stilla dröm-merier. Men snart var mitt lugn förbi. Om jag kunnat ana, att ni ännu var i närheten, hade jag säkert anropat er om hjälp.

Vrangel

(tar hennes hand).

Han har omtalat allt för mig. Hugo är, om ock häftig, en ädelsinnad natur. Han är min barndomsvän, vi voro en gång nära att bli half-bröder. Kan ni ursäkta hans beteende ? Att detta var oöfverlagdt, vågar jag, med den kännedom jag har af hans karaktär, försäkra.Ellen

(ser något osäker på honom).

Jag har redan sagt grefven, att jag ursäktar honom. Och när nu defcsutom ni ber för honom, vill jag så mycket hellre glömma det äfventyrliga i hans uppförande.

Vrangel

(trycker hjärtligt hennes hand och släpper den sakta. Säger med ansträngning):

Då kan han ännu få hoppas?

Ellen

(utan att svara strax. Som förut).

Er uppriktiga vänskap för honom ger honom verkligen ett ökadt intresse i mina ögon. Men —

(Några fattigt klädda badgäster af allmogeklassen nalkas. De helsa ödmjukt.)

Vrangel

(ser förströdd på sitt ur. Bugande for Ellen).

Det är brunnens fattiga. Deras tid är redan inne, ser jag. (Till de nyankomne.) Stig på, herr Lundberg. God dag, kära mor Brita! Hur står det till?

(De gå helsande in i villan. Promenerande badgäster gå stundtals förbi på vägen, däribland fru Veber och fru Hassel. De stanna ett ögonblick och lorgnettera Ellen och Vrangel, gå sedan hviskande vidare. Johanson och Betti komma, de stanna på afstånd. Han bockar sig. Hon niger.)

Vrangel

(småleende).

God dag, god dag! (Vinkar, de komma närmare.)Jag far presentera för fru Johanson och herr upp-syningsmannen fröken Ellen af Lennes. (Till Ellen.) Fru Johanson är en god gammal bekant till friherrinnan Agata. (Det helsas. Vrangel trycker Ellens hand, sliter sina blickar ifrån henne och går in till sig.)

Johanson

(skjuter Betti framför sig, hviskar, pekar).

Dom är visst förlofvade. Kalle, som nyss kört för henne, sa, att det bestämdt lutar ditåt, och det kan en väl för resten själf se.

Betti

(sakta till Johanson).

Du pratar! Än Ava då? Är det inte nog med en?

Johanson.

Gå fram!

Betti

(till Ellen, som har satt sig på bänken i bersån och bryter en

blomma).

Gudskelof vi fatt vackert sommarväder åter, nådig fröken!

Ellen

(vänligt).

Ja. Det häftiga åskvädret i går har rensat luften. (Ser uppåt med en suck.) Men åskmolnen börja åter samla sig. Det är likt oroande tankar, som flytt, men komma igen.Betti.

Ja, ja. — Fröken har varit nere på ängen redan med lilla fröken Eugenie, har man sagt oss. Solen har baddat varmt, allt se’n hon kom upp, så att höet efter regnet i går redan hunnit torka. (Johanson drar sig tillbaka. Betjenten in.)

Betjenten

(såsom han sökte någon, får se Ellen, bockar sig).

Friherrinnan Lennes bad mig söka reda på nådig fröken och fråga, om jag får bära frukosten till fröken ut i det fria, eller hvar annnars fröken behagar intaga sitt kaffe?

Ellen.

Alldeles som friherrinnan helst vill. Hvar plägar hon själf dricka sitt morgonkaffe?

Betjenten.

Friherrinnan frukosterar i dag senare på sina rum. Hon hvilar sig ännu.

Ellen.

Jaså, då ser jag helst att brickan bäres till mig hit i trädgården. Jag sitter gärna här litet. (Betjenten bugar sig och skall gå.) Tag en kopp med åt fru Johanson, så lår jag sällskap. (Han går. Betti niger tacksamt för Ellen.)

L. v. Kr center. Skadespel. IOJohanson (träder närmare, med afsikt att höras af Ellen).

Jag ämnade mig in till våran pastor jag med, som de andra, på hans expedsjonstid för fattigt folk, fast det inte i all synnerhet går någon nöd på mig, förstås.

(Ellen gör ett tecken åt Betti att sätta sig.)

Betti

(sätter sig ytterst på kanten af bänken. Till Johanson afvisande).

Du skulle ju gå till handelsman se’nf Gå nu sä gärna först som sist och gör dina uppköp.

Johanson

(skrufvar på sin hatt).

Skulle nog det. (Ser från sidan på Ellen, med afsikt att höras af henne.) Om jag bara hade så mycke som en hacka

till att spendera med. Gjorde en gång en liten tjenst åt pastorn förra sommaren och tänkte nu som så, att han kanske ville göra mig den gentjensten att låna mig en femma eller, om så vore, en tia, bara till i morgon bitti. Men se, han har kanske fått annat nu att tänka på än en som jag. Och står jag inte här månne och hindrar också nådig fröken nu att tänka på angenämare saker, än mina — så att säga — aftärer?Ellen

(fläktar sig med en blomma. Tager upp sin portmonnä).

Se här, herr uppsyningsman! Jag har just en tia till öfverlopps. Vill ni taga den så länge?

Johanson

(tager hastigt emot sedeln och stoppar den på sig).

Tackar som bjuder, nådig fröken. Det var en femma för mycke, men bara i lån, som sagdt. (Bockar sig.) Lef och blomstra! (I det han går, stöter han triumferande på Betti. Sakta till henne.) Jag hade mina aningar, jag. (Ut.)

Betti (förebrående till Ellen).

Hvad tänkte nådig fröken på?

Ellen

(småler).

Han är så språksam er man — och tycks ha godt födgeni. (Betjenten kommer med en kaffebricka, ställer den på bordet framför bänken i bersån och går. Fruarna Veber och Hassel komma spatserande på vägen med uppspända parasoller. Ellen och Betti draga sig in i bersån. Nya fattiga badgäster gå in till pastorn och andra ut.)

Fru Veber

(hejdar betjenten. Pekar).

Har brunnspredikanten, doktor Vrangel, mottagning ?Betjenten.

Expedition, ja. (Småler.) Men jag tror inte han kan råkas nu af andra än brunnens fattiga, de som ha något att tala med honom om. (ut.)

Fru Veber

(till fru Hassel).

Han trodde vi vore audienssökande. (Sneglar bortåt bersån) Det är nog i alla fall andra än »fattigt folk», som fa träffa honom. Det sågo vi nyss, när vi gingo här förbi.

(Ellen har lyssnat, drager sig hastigt längre in i bersån.)

Fru Veber

(fortfar).

Doktor Vrangel bor helt idylliskt. En väl-belägen bostad för stilla betraktelser vid fågelsång och älfvalek.

Fru Hassel

(som tankspridd hört på, med frågande min).

Elfva? Är din klocka redan elfva, så skenar den.

Fru Veber

(med en medömkande axelryckning).

Har du glömt, att vår vice pastor berättade i går för oss samtliga, att den så kallade violin-älfvan plägade komma och »spela in» dagen åt honom. Hon brukade kanske spela ut dagen också. Skada att han blef af bruten!Fru Hassel

(hviskar till fru Veber och pekar åt venster),

Är någon därinne i bersån?

(Fru Veber går, med ännu en blick åt venster. Fru Hassel följer henne.)

Ellen

(framträder, stirrar efter de bortgångna, sätter sig harmsen åter, dricker ur sin kopp, lugnande sig).

Betti.

Känner fröken den där fru Veber något? Hon har allt ett mycket sårande sätt att yttra sig.

Ellen.

Jo, jag känner henne något. Och jag tror ni har ganska rätt bedömt henne. Genom min svägerska har jag hört, att ni, fru Johanson, är både god och förståndig. Och nu kan jag instämma i detta vitsord. Det skulle verkligen förströ mig litet att fa höra er berätta början på den lilla kärlekssagan, ni vet, Gustafvas och Avas minne. Agata sade mig i går kväll på tal härom, särskildt med anledning af drottning Lovisa Ulrikas med flera hennes samtidas porträtt, som pryda väggarne i hennes förmak, att jag skulle be Betti Johanson omtala för mig någon gång den där tilldragelsen från Gustaf III:s ungdom här. Hon trodde, att ni genom er man är släktmed sagans hjältinnor, Märta och Maria, de båda bergsmansdöttrarna, som täflade här fordom om den tillkommande »tjusarkonungens» ynnest. Betti är — sade hon — en lifs lefvande krönika. Denna sägen utgör hennes käraste samtalsämne.

Betti.

Det låg, nog en liten pik i det. Och det är likt den snälla friherrinnan. Friherrinnan är alltid litet disträt eller hindrad på annat sätt, när jag slår upp min språklåda någon gång, och det kan då ingen heller förtänka henne. Än är det då en hårnål, som sticker henne, än en befallning hon skall ge betjenten o. s. v.

Ellen

(småleende).

Ser ni, snälla fru Johanson, inte alla kvinnor ha hvad man kallar det historiska sinnet.

Betti.

Just det. Men så ringa bildad jag också jämförelsevis är, har jag haft godt tillfälle i mina dar till läsning, och på så sätt har mitt allmänna intresse blifvit väckt och hållet vid makt af sång och sägen.

Ellen

(af bryter något otålig, i det hon reser sig).

Det var ju när drottning Louise Ulrique —långt bort från sin lärda och vittra hofstat — gästade brunnen med konungen, prinsessan och prinsarne, bland desse kronprins Gustaf?

Betti

(fängslad).

Ja, just det. Och nu hade kungen med prinsessan och arffurstarne begifvit sig ut på en lusttur till bergslagen, åtföljda af bergsmannen Peter Johanson vid Saxån, min gubbes farfarsfar, som helsade majestäterna välkomna hit. Han var mycket väl anskrifven hos det höga främmandet. Så voro också hans väna unga döttrar, Märta och Maria. Kronprinsen underhöll sig gärna med dem. Redan i ynglingaåldern framträdde hans hjärtevinnande sätt och behag. Särskildt utmärkte han den äldsta dottern.

Ellen.

Och från henne härstammar Ava? (Hon går af och an.)

Betti

(nickar).

Men nu skall fröken få höra mera.

(Ossian kommer på vägen, tager sin velociped. Får se Ellen. Stannar, lutande sig mot staketet.)

Ellen.

Jag hörde redan som barn talas om de sol-skensdagar, då detta höga främmande besökte badorten här, och särskildt om en landtlig af-skedsfest för kronprinsen på den tiden. Jag känner något så när till förloppet. Det var själfva midsommaraftonen . . .

Betti

(nickar förnöjd).

Jaha.

Ellen

lifligt — fortfar att gå af och an, utan att äfinu observera Os-sian. Då hon får se honom, nickar hon vänligt).

De inbjudna kvinnorna sutto samspråkande på sitt håll och drucko té, som hofdamerna serverade, och männen på sitt håll vid ölstånkoma, som buros omkring af de äfven bittädande täcka bergsmansdöttrarna. Kronprinsen försummade därvid icke att säga flickorna många vackra saker, som kommo deras blickar att stråla. Så började dansen. Drottningen tog själf del i den. Hon tog två ungersvenner på en gång och svängde om med dem i sina hofdamers åsyn, och kronprinsen likaså med Märta och Maria.

(Hon gör några danssteg.)

(Ossian höjer ett litet utrop af beundran.)

Betti

(lifligt och på samma gång, utan att ha hört något eller märkt Ossian).

Ja. Det är som om fröken varit med omdet. Men kronprinsen tröttnade snart på folkvimlet och drog sig under glädtigt skämt allt längre bort därifrån med de två unga flickorna.

(Ellen närmar sig under det följande ibland till Ossian, som står fortfarande vid staketet och hviskar ett ord då och då till henne. Hon lyssnar på två håll. Ossian lyssnar äfven litet till Betti, som fortfar:)

Och när kronprinsen kommit med flickorna till en enslig plats på sommarängen invid berget, satte han sig ned i det mjuka gräset. Musiken hördes blott svagt, som ett sakta eko. Och för att hvila bättre spände hans kunglig höghet af sig sin lilla daggert, den han alltid bar vid sidan och lade dén ifrån sig i gräset. Flickorna stodo litet ifrån på vördnadsfullt afstånd. Han räckte dem sina händer, såg dem in i ögonen och sade: I ären båda två lika vackra och älskliga och i edra hjärtan finnes säkert ej spår till någon afund. I morgon reser jag ifrån er. Derför ville jag nu ge er något värdefullt i souvenir, hvad jag kan ha till hands. Tag denna, sade han till lilla Maria, det är en gåfva till mig af min mor, en liten evangeliebok, som du ser. En skattkammare af ovanskligt slag. Och dig, Märta, gifver jag denna medaljong med min bild på. Innan han lemnade den, tryckte han på en fjäder, och en liten gyllene nyckel blef synlig. Här ser du, sade han, nyckeln till ett penningskrin,hvilket jag icke nu har med mig, men en annan gång skall jag skicka dig det, om ej förr, så på din bröllopsdag, hvem vet? Märta försäkrade dock, att hon ville gömma medaljongen med den gyllene nyckeln endast som en sinnebild af nyckeln till den allra rikaste skattkammare, nämligen hans ädla hjärta, i hvilket hon tyckt sig hafva fatt blicka in. — Vid detta sinnrika svar kysste prinsen Märta på mun och panna och drog henne ned bredvid sig och glömde så för henne lilla Maria. En stund flög bort och ännu en under hviskningar och smek. Men så reste sig Märta plötsligt. Hon såg sig omkring och sökte med oroliga blickar, såsom om hon haft en hemsk aning, sin syster. Snart påträffades Maria bakom några buskar. Men utsträckt på marken utan medvetande och med prinsens blottade daggert ännu i sin vanmäktiga hand. Fattad af en plötslig svartsjuka, hade hon smugit sig bort med vapnet och velat afhända sig

själf lifvet. (Ellen som lyssnat allt mer uppmärksamt, gör en ofrivillig rörelse af förskräckelse.)

OSSIAN (på samma gång till henne).

Alldeles som i vår egen tid mången fin-de-siécle-dam.

(Betti blir nu varse Ossian. Ser frågande på honom.)Ellen

(med återvunnet lugn).

Hur gick det se'n?

Betti

(ser något misslynt på Ossian, men fortsätter dock).

Lyckligtvis hade dolken snuddat vid den lilla evangelieboken, som flickan gömt i sin barm, och ej trängt synnerligen djupt. Hon kom snart till klart medvetande åter, och de båda flickorna skyndade sorgsna hem till sig. Dagen därpå reste prinsen.

Ellen.

Och nyckeln till det lofvade skrinet ärfdes ju af Ava?

Betti.

Ja! Men — (Hon blickar åter misslynt på Ossian och tiger. Han märker det.) .

OSSIAN (kommer närmare).

Därom kän jag förtälja i korthet. Jag känner så väl den där historien — ämnet för mitt senaste poem, i parentes sagdt.

Ellen (ser otåligt på sitt ur).

Nå, låt oss få höra vidare.OSSIAN

Det var nu så, att när den dagen grydde, då Märtas bröllop skulle firas med en bergsmans-son i orten, kommer på själfva bröllopsaftonen kronprinsens ridknekt och öfverbringar till den unga bruden från sin höge herre enligt löfte, sade han, ett dyrbart skrin, med blanka dukater uti. Derpå tilläde han, att bruden redan fatt mottaga nyckeln till skrinet af kronprinsens egen hand. Den stolte fadern tackade, men kastade en vredgad blick på sin dotter. Sedan han tillsagt om ridknektens förplägning, och denne slutligen stigit till häst och sprängt af, vände han sig till bruden och i de bestörta bröllopsgästernas närvaro lät han undfalla sig ett förhastadt och sårande ord om, att den där morgongåfvan väl ej vore annat än syndapengar. Bruden blef blossande röd och sedan bleknade hon. Hon tog skrinet och gick in i sin kammare. Medan brudgummen sade ett allvarligt ord åt fadern inför brudfolket till dotterns försvar, hade hon smugit sig ut på ängen och tagit skrinet med sig. När hon änddigen kom in igen, hade hon det ej mer. Så egde bröllopet rum. Men Märta var en lång tid som förkrossad. Hvar hon hade gjort af sin furstliga hemgift visste ingen. Hon själf teg. Troligtvis hade hon intet minne af hur hon af-händt sig sin skatt i det förvirrade tillstånd fa-derns smädelse hade försatt henne. Men den lilla nyckeln till skrinet hade hon i behåll och den har gått i arf som en åminnelse till hennes dotterdotter, hvilken blef kallad Gustafva —

Betti

(har rest sig och ofrivilligt hört på med intresse; ifyller):

— Avas mormor. — Och nu skall fröken fa höra —

(De sista fattiga gå ut åt höger. Eugenie och Augusta komma springande på vägen från venster och ropa:

»Herr Ossian!» (Ossian är obeslutsam. Ellen ger honom ett tecken att skynda. Han tar sin velociped och följer småflickorna ut.)

Ellen

(till Betti, som åter slagit sig ner i bersån).

Tyst . . . hvem kommer där. (Hon går in i bersån och tittar genom löfverket. Öfverraskad.) Ar det kanhända hon . . . Ava ?

Betti

(ser ut genom löfverket, häpen).

Ja, hvad ser jag? (Vill resa sig. Ellen återhåller henne och gör ett tecken, att hon skall förbli stilla. Ava kommer fram på vägen från venster. Hon är insvept i en lätt sommarkappa, stannar och ser sig spejande omkring Går närmare villan, tittar försiktigt dit in. Hon drager sig fort tillbaka igen och lägger af sig kappan. Hon är klädd i en kort bomullsklädning, bär det tjocka blonda håret i enhängande fläta och har en bröstbukett af skogs- och ängsblommor. Hon tager fram en liten violin, som hon hållit dold, börjar spela en folkvisa.)

Vrangel

(kommer i dörren med ett utrop af förvåning).

Ava . . . Hvad ser jag? (Sträcker båda händerna emot henne.) Ava, du här ?

Ava

(står orörlig, öfverväldigad af sinnesrörelse).

Ja, det är jag* God dag!

Vrangel

(drager henne intill sig).

Alldeles dig lik, Ava. Det var ett älskligt infall af dig, min lilla vän, att komma i din barn-domsdräkt och att tala till mig med din violin liksom i de flydda dagarne.

Ava

(blygt).

Jag fyller i dag mitt adertonde år och tänkte: nu vill jag uppsöka min älskade lärare, bara den här gången, för att tacka honom for allt, och i ödmjukhet möta hans blick. Sen kan jag gå.

Vrangel.

— till Ava-hemmet, menar du Väl, dit jag snart skall följa dig.Ava

(ser ned, svarar ej).

Vrangel.

Du hörde hvad jag sa? . .

Ava.

Jag tackar Gud för hvad som varit. Ett

eko från ett fjärran är nu allt som knyter dig

vid mig — en afbruten melodi, det har jag så

väl förstått. (Violinen glider ur hennes hand. Hastigt slår ho» båda händerna för ögonen och brister ut i gråt.)

Vrangel

(oroad, visar hän mot den halföppna dörren).

Kom hit in med mig. Kom, lilla Ava, så få vi där inne mera ostördt talas vid. Du vet, att jag nu så här dags har en stund för mig själf. Mina fattiga ha nyss lemnat mig, hulpna och tröstade så godt jag förmått . . . Kom nu och låt

mig också få hjälpa och trösta dig, min älskling, min lilla Ava. Tack för att du ville göra mig denna surpris. Berätta nu snällt, när och hur du kommit hit. Med morgontåget var det inte. Jag kommer just nyss från stationen, dit jag tidigt gick för att möta och välkomna dig.

Ava

(ser frågande på honom).

Är det möjligt? Allt som gjort mig ondt,kunde jag tro varit bara en tom inbillning, när jag hör dig tala så vänligt till mig. Du säger, att du varit för att välkomna mig. (Slår ned ögonen.) Eller var det inte (med ansträngning) för att be mig vända om, be mig komma igen en annan gång — du hade inte nu tid med mig?

Vrangel

Hvad är det du pratar, snälla Ava. Du skulle ju i dag viga in den lilla skolan, så skref du. Var nu hjärtligt helsad.

Ava

(talar fort och oroligt).

Men se'n skall jag tillbaka till min förmyndare, häradshöfdingen på Eka, du vet. Han har lofvat taga mig med sig senare i dag, då han far i ett ärende till en aflägsen socken i domsagan, där han på min begäran lofvat skaffa mig plats som biträdande organist.

Vrangel.

Hm. Och när kom du?

Ava.

I går afse. Kusken kunde för åskvädrets skull inte då fara fram till Eka, där jag var väntad. Men jag hade alltid därifrån tänkt komma hit i dag på morgonen, och tala till dig somvanligt med min violin — till helsning, tack och afsked på en och samma gång.

Vrangel

(i tankar).

Du kom i går kväll under åskvädret?

Ava

(som förut).

Ja, och tittade in i rotundan för att se efter om friherrinnan Agate var där, eller kanske också du. Och du var där.

Vrangel.

Ja, jag var ju där. Hvarför stannade du inte och —?

Ava.

Du märkte mig inte. De flammande blix-tarne togo din uppmärksamhet i anspråk och . . . mycket annat. Jag trodde i det ögonblicket, att blixten slog ned och att åskstrålen vidrörde mig. Jag kan inte förklara annars hur det kom sig ... att jag blef alldeles som förlamad. (Fortfar förvirrad.) När jag kom till besinning igen, hade fröken Schultz vänligt fört mig hem till sig.. . Det var sant, mitt bref till dig hittade jag på golfvet i salongen. (Tager fram ett bref ur sin barm.) Det var bra, att ingen annan upphittade det. (Lemnar honom det med nedslagna ögon.)

L. v. Kr center. Skadespel. IIVrangel (mottager brefvet. Ser på det).

Kära Ava, det var blott en tillfällighet med ditt tappade bref. Jag hade af våda dragit upp det ur min ficka, förstår jag nu. Det skedde förmodligen på samma gång jag tog fram den lilla andaktsbok, du vet, som jag en gång fick låna af dig och troget bevarat åt dig. Just i går bar jag den händelsevis på mig och visade den för en resande, en släkting till friherrinnan Agata. (Framtager den omtalade boken ur sin ficka.) Här har du den, tag den nu åter som

tröstare. Jag förstår nog, att det bekymrade dig att finna ditt jsref på golfvet. Det vet du dock, att något ondt ej kunde ligga i detta slarf af mig, fast det kanske i första ögonblicket var egnadt att såra och bekymra dig.

Ava

(kysser boken och gömmer den, på samma gång hon framtager ett större hopviket papper ur sin barm).

Jag sade, att jag i dag varit till häradshöf-dingen. Jag hämtade hos honom det här, du

vet. (Räcker honom papperet med darrande hand.) Tag det. Nu är du fri. Det förstås, det här papperet har ingen betydelse egentligen. Men ändå ... nu är allt som före mormors bortgång, intet binder dig nu mera.Vrangel

(tager och uppviker papperet. Ser därpå).

Hvad är det? Jaså, lysningsattesten. Ja, vi togo ju ut den i höstas, men lemnade den i hä-radshöfdingens förvar tills vidare, då det blef så hastigt bestämdt, att jag skulle resa. Det var dock inte detta papper eller något yttre, som band mig. Håller du inte mera af mig, Ava?

Ava.

Om jag håller af dig? Ack jo! Men . . . inte kan jag vara något nu mer för dig. Jag har mycket tänkt öfver det, medan du varit borta. Har jag den uppfostran du fordrar?

Vrangel.

Ett god t hjärta och ett sund t förstånd är den bästa uppfostran. För öfrigt har jag ju själf varit din lärare och kan ju få bli det fortfarande? Och hvilade ej din döende mormoders sista blick, full af hopp och tröst, på den ömma förbindelse vi ingingo i den högtidliga stunden? Hur vill du nu?

Ava.

Om mormor nu lefde, skulle hon nog inte mer än jag vilja se dig försaka en större lycka för min skull. Ack nej! Om jag bara visste — tänkte jag för mig själf i går kväll och i natt,dä jag låg vaken — om jag bara visste, att jag hade ett litet rum kvar i ditt hjärta, så vore det nog för mig. Förlåt mig, min älskade lärare, att jag böljar röra i detta — det är inte (snyftar) för att förebrå dig något, tro inte det — men det gjorde mig sä ondt —

Vrangel

(breder ut sina armar).

Ava, kom och gråt ut här vid mitt bröst!

(Drager henne intill sig.)

Ava

(något tröstad).

Jag trodde förr, att det var Avahemmet.

(Slår sina armar lidelsefullt om hans hals. Ögonblicket därefter släpper hon honom åter, tager upp sin violin, stryker på den några drag med stråken, stirrar framfor sig.) Den ljuder inte som förr. Hör! Det är ingen resonnans i den. Tonen är som eolsharpans ton, som förklingar i vinden. En afbruten melodi. (Tager sin kappa och sveper den omkring violinen.)

Vrangel.

Sörj inte, Ava. Du skall få en ny violin, och den välgörande tiden skall medföra frid och försoning.

Ava

(ljusnande).

Jag känner mig så lugn, då jag hör dig tala. Minns du vid afskedet?..Vrangel.

Jag gaf dig vid afskedet trohetens förgätmigej och fäste myrten i ditt ljusa hår. (Smeker hennes hår.)

Ava

(riktar sina glädjestrålande ögon på honom).

Är jag bra som jag är? — Du som ser så bra ut...

Vrangel.

Det finnes ingenting hos dig, som jag skulle önska annorlunda.

Ava.

Säg det om igen, och säg tusen gånger, att jag är den samma för dig, som jag förr var, din lilla älfva. Jag har så svårt att tro på min lycka.

Vrangel

(ser på klockan).

Det är tid för mig nu att tänka på andaktsstunden i kyrkan. Du kom ju så snällt ihåg, att din förre lärare stundom brukade vara litet mindre påpasslig och ville erinra honom om hans åliggande. Gå nu du förut och intag din gamla plats vid orgeln! Jag kommer strax efter. Jag skall bara taga mina papper. (Nickar åt henne och går in till sig. Hon står stilla ett ögonblick i tankar. Då hon ämnar gå, tappar Betti sitt paraply i bersån. Ava stannarlyssnande. Ellen och Betti framträda. Betti skyndar till Ava, de omfamna hvarandra hjärtligt under utrop af glädje. Ava lägger violinen ifrån sig. Vrangel kommer på samma gång från sin boning, rycker till vid anblicken af Ellen och Betti. Hans och Ellens blickar mötas hastigt med ett uttryck af ömsesidig smärta.)

Vrangel

(fattar sig, går och tager Ava vid handen, för henne därpå fram till Ellen).

Tillåter ni, fröken, att jag gör er bekant med min lilla elev och vän, Ava Lind ? (Till Ava.) Det är fröken af Lennes, friherrinnan Agatas svägerska. (Helsning.)

Ellen

(räcker Ava handen).

Af så väl Agata som doktor Vrangel har jag hört er omtalas. Det skall fägna min svägerska att se er här.

Ava.

Ja, den snälla friherrinnan! (Ser litet förlägen på sin klädsel.)

Ellen

(som för att skingra hennes förlägenhet).

Ni är ju icke som vi öfriga blott gäst, utan hemma här.

Ava.

Ack ja! (Med en varm och förtroendefull blick på Vrangel.) Jag har kommit för att inviga ett litethem. (Svärmiskt, i det hon gömmer sitt hufvud vid Vran-gels bröst.) Jag har kommit för att taga min boning i hans bröst — fast jag knappast trodde det möjligt.

Vrangel

(fattar hennes händer och säger med nervös oro).

Det var för fröken Ellen, den långväga resanden, som jag i går afton, såsom jag nyss nämde för dig, hade nöjet visa din dyrbara lilla bok, du vet.

Ava

(med en mörknande blick).

Ja, jag vet det. (Plötsligt åter leende, i det hon riktar sina förtjusta blickar på Vrangel.) Men Se sa, nu lar inte herr pastorn för någonting annat försumma det han skall göra. (Till Ellen.) Han har kyrkan nu. (Till Vrangel, närmare honom, halfhögt.) Och inte får han heller for någon annan glömma bort sin Ava. (Hon gör en liten nigning för Ellen, klappar Betti och tager sin violin.) Jag far ocksa skynda mig for att hinna, hvad jag skall. (Springer genom grinden, stannar och kastar en slängkyss till Vrangel, ilar därpå bort till venster. Från höger kommer promenerande professor HlÄRTA, han stannar vid staketet och helsar på Vrangel och Ellen. Ellen tilltalas på samma gång sakta och ifrigt af Betti. Vrangel går emot den promenerande, skakar hans hand något tankspridd, hvarefter de långsamt följas åt ut till venster.)Betti (till Ellen med hes röst).

Som jag säger, fröken, res, res ännu i dag härifrån! Jag har en aning,* att, om fröken stannar här vid brunn, går det med Ava som det gick med lilla Maria i hennes släkt en gång.

Elle^

(stolt).

Maria?

Betti.

Ja, den lilla bergsmansdottern Maria i Gu-stafvas släktsaga, som jag här nyss berättade för nådig fröken . . . flickan som af hjärtesorg ville afhända sig själf lifvet. Så går det nog med Ava med, om inte . . .

Ellen.

. . . om inte? Hvad menar ni? (Med tonlös stämma.) Hon är ju lycklig. Hörde och sågo vi inte det?

Betti

(skakar misstroget på hufvudet).

Var det att tro på? (Plötsligt försagd.) Men förlåt, jag vet rakt inte hvad jag vågar be om. Jag brukar inte annars vara oförsynt. (Bugar sig

ödmjukt, vänder sig om för att gå.)Ellen

(som förut).

Ni bönfaller endast om hvad jag själf redan beslutit göra, fast ni inte kan känna, af hvilka

skäl. (Betti går böjd ut till venster. Ellen står stilla ett ögonblick, stirrar framfor sig med handen tryckt mot sitt bröst. Betjenten kommer för att taga bort brickan.)

♦

Ellen (till betjenten).

Går det något tåg mer i dag från stationen? Betjenten

(ser på sitt ur).

Jo ett, om ett par timmar.

Ellen.

Skaffa mig då i rätt tid för att hinna med det tåget en vagn. (Ut till venster)

Betjenten (bugar sig, något häpen):

Hm. (Ut med brickan till höger.)FEMTE AKTEN.

Samma salong som i början Eugbnie sitter vid orgeln, spelar med mycken kraft, utan att dock minsta ljud framtränger. Bredvid sig har hon på en stol en liten packe kläder, hoplagda i en bärrem. Augusta försöker en ny hatt framför spegeln.

Eugenie.

Kan du höra? Det ska’ vara preludier och en fuga, jag spelar.

Augusta.

En fuga? Man kan höra en fluga surra. Är det att spela, då vet jag inte hvad spela är. Klär mig min nya hatt, tycker du?

Eugenie

(smått förargad med en hastig, mönstrande blick på hatten).

Allting klär en skönhet, säges det.

Augusta. Du bara retas med mig.Eugenie.

Kom och trampa pedalerna. (Augusta gör så.) Ah, sådant brus! Tack! (Stiger upp.) Jag förmår inte mer. Var du inte i kyrkan nyss och hörde Ava spela orgeln?

Augusta.

Jag höll då på med min hårfrisering. För öfrigt hvem är »Ava»? Jaså, jo jag minns, det var om henne —

Eugenie

(ifrigt).

Ja, om henne, violinälfvan, som farbror Her-mes berättade i går afton. När hon behagat komma hit, vet jag inte. Men hon spelte efter andaktsstunden i kyrkan så gripande vackert. Det var expression det. Pappa var där, och han grät, som han alltid gör då han hör god musik. Jag har dessutom aldrig sett honom så melankolisk. Stackars pappa! Det har nog sina skäl...

Augusta.

Jag vet af ingenting jag.

Eugenie

(suckar).

Jag, som var här i fjol, hörde Ava då rätt ofta spela. Du följde väl med för resten i gårdå pappa omtalade, att han var den, som upptäckt henne. Han var smått förtjust i henne redan då, men hon tyckte bara om sin andlige lärare, bevars, farbror Hermes, som undervisade henne i mångt och mycket. Det slutade — (snyftar)

— med en hemlig förlofning emellan dem. (Gråter.) Är det inte oerhördt?

Augusta.

Såå! Jag tror du också har kärlekssorg? Vi ska ju göra en åktur till Ava-hemmet i dag. Man får väl då se hur det är. (Hemlighetsfullt.) Men å propos om hemliga förlofningar, skall jag berätta dig, att herr Ossian förklarat sig.

Eugenie

(ännu snyftande).

Du bara tänker på din hatt, din friserkam och herr Ossian.

Augusta (något stött).

Och du då? Under ovädret i går, som kom ganska lägligt, tyckte jag, för mamma blef som bländad af blixtarne,

passade herr Ossian på och tog min hand och kramade den, du.

Eugenie

(intresserad).

Vidare?Augusta.

— och tog min arm också. Och följde mig på en promenadtur, och sedan, förstås, hem till mamma. Hon hade inte sett oss gå, mamma var i en dödande oro.

Eugenie.

Jaså. Det var ändå något. Hm. Vi fa en het dag, kära Augusta.

Augusta.

Tror du det. (Går och släpper ned spjelgardinen för fönstret.) Men så ha vi fatt tillstånd att bada i sjön.

Eugenie

(rycker på sig).

Jag menade inte ordagrant. Kom hit, skall

du fa hÖra. (Kryper upp i den lilla soffan till höger. Augusta lägger försiktigt af sig hatten och kommer och sätter sig bredvid henne.)

Augusta.

Hvad är det om?

Eugenie.

Det är just knuten det. Men jag får skynda mig, snart komma de andra. — Pappa och de flesta voro redan gångna, när åskan och regnskurenvoro öfver i går kvall. Farbror Hennes följde tanterna Agate och Ellen utom lilla-mig hem. Ack, hvad det var ljufligt! Nå, så kommer pappa omsider också hem och säger mig, att han vändt om hit till rotundan för att hemta mig, men att hvarken jag eller någon annan då fanns här naturligtvis. Han var så nedstämd. Jag visste väl inte då hvarför, men böljar nu begripa det. Han, som nyss förut varit vid så godt humör, han mumlade: »Arma flicka!» Menar pappa mig, frågade jag sakta undrande. »Dig? Jag menar Ava», sade han liksom drömmande. Jag trodde pappa menade mig, sade jag, derför att jag älskar hopplöst. (Suckar.) »Du?» utbrast han igen ytterst förvånad. Ja, svarade jag, — jag tillber farbror Hermes — kan väl pappa förstå, jag som alla andra, nu är det sagdt. Pappa bara drog på munnen. Men så sade han: »Jag menar Ava!» Och så talte han bara om Ava och hennes böjelse för farbror Hermes och sin egen kärlek till henne, — som om jag aldrig sagt ett ord om mina känslor. (Gråter. Torkar ögonen.) Och nu skall du få höra mera. När jag i morse i hövagnen lemnat tant Ellen att beundras, den lyckliga, af farbror Hermes, och herr Ossian med mig lekt ta fatt —

Augusta

(uppmärksam).

SååfEugenie.

Än sen? Lekt ta fatt, säger jag, och vi hunnit fram till brunnen, där jag lemnade honom att göra sig artig för dig, stötte jag på uppsy-ningsmannen Johanson, du vet, som har ett så tokroligt sätt och så gärna språkar bort en stund med badgästerna. Han stod och visade stallgossen, som kört för tant Ellen och mig, en tia, han fått af den »främmande fröken», sade han. Gossen tyckte det var rart och undrade på, när hon hade så god t om tocket, att inte han fatt någe för skjutsen. Se här, sa’ jag och räckte fram en 5o-öring. Han gick belåten. Så frågte jag Johanson, om han ville förtjena en krona, så skulle han fa det.

Augusta.

Den du skulle köpa konfekt för, kanhända?

Eugenie

(nickar).

Johanson satte på' sig en fundersam min. Och jag sade: så mycket är det väl inte, men så begär jag också bara att herr Johanson ville berätta för mig hvad som hände sedan, den blåsiga da'n i fjol här, och så vidare. Du förstår, jag sade honom allt hvad farbror Hermes berättat oss, samt hur dörren stöttes upp, alldeles somdet hände i går med . . . Nå, hvem var det som kom in i rotundan, när dörren blåste upp för andra gången och gumman Gustafva låg illa sjuk, frågte jag. Var det Ava med sjukbud, som kom in dåf

Nej, sa' Johanson, sjukbudet var jag. Men jag kom inte då strax. När dörren stöttes upp

— kom väl brunsmästarn in, kan jag tro, i sina tunga stöflar och bad intendenten komma och se på den stiliga stora eken. En skarp blixt hade just i momangen splittrat trädet och det låg där afbrutet. Både intendenten och vice-pastorn — som var doktorn då med, som fröken ju vet, sade Johanson — togo strax på sig sina hattar och öfverrockar, och med paraplyerna i hand följde de med till ekbacken. Och då intendenten och brunnsmästaren gingo att skaffa karlar för det nedstörtade trädets bortförande, stod pastorn ensam och stötte med sitt paraply i den friska, ångande myllan. Jag hörde honom tala om det se'n för Ava, så att det är rena sanningen, försäkrade Johanson. Nå, sade jag. Hvad hände då för märkvärdigt? — Johanson tog sig en duktig pris snus, hostade och fortfor. Jo, si då hände så mycket som så, att pastorns paraply stötte mot någonting som gaf ett metalliskt ljud ifrån sig. Han makade undan myllan med foten och fick se något som blänkte. Han gräfde, och fick fram till sinförvåning, sa' han, ett kopparskrin, inte större än en så'n där mindre »cegarrlåda», som bodfröknama ha på sin disk. I samma vefva kommer jag springande för att be pastorn vara god och komma till den stackars sjuka. Det var tur, sa' jag, Johanson, det var tur att träffa herr pastorn redan ute i det här regnvädret. Pastorn var strax fardig att följa med. Han bara stack något innanför rocken. Är det något jag kan bära, frågte jag honom. Men han teg. Så gingo vi genast till Gustafvas stuga. Det hade klarnat då, och de små rutorna lyste i solnedgången som gull. Och Avas ögon lyste också vackert, när hon fick se sin käre lärare komma som han lofvat. Men jag

— som sitter här, sa' Johanson, jag stod och skrapade med foten vid dörren och ämnade gå. Då stack Ava något i hand på mig, som erkänsla för mitt hafda besvär, men det gaf jag henne igen. Man är ibland, ser fröken, liksom en bättre menniska. Men se'n kommer den gamla naturen fram igen. Och se derför gick jag inte heller bort med ens. Jag blef smått nyfiken och stannade utanför fönstret, som stod öppet, och när gardinerna fläktade undan för aftonvinden kunde jag tydligt se in i kammaren. Vill fröken också ha besked om hvad jag då såg och hörde?

— Ja visst, bäste herr Johanson, svarade jag enträgen.

L. v. Kram er. Skadespel12Augusta.

Du är alltid fyndig och kvick.

Eugenie

(nickar).

Johanson tog upp sin hopvikna rena blårutiga näsduk som för att ha den i beredskap. Det var så rörande må lilla fröken tro, fortfor han, att höra pastorn tala afskeds- och trösteord till den gamla. Sedan omtalade pastorn, att han nyss gjort ett fynd under en af blixten skadad trädrot. * Gumman utbrast med svag röst: »Det är väl aldrig min stammoder Märtas förlorade penningeskrin heller?» Pastorn trodde nog det vore möjligt. Och så lyckades det för Ava att öppna skrinet med en liten nyckel, som hon hade fått i arf. Då blef det stor gamman. Gumman Gustafva höjde tacksamt sina händer mot höjden. Sedan såg jag, hur pastorns och Avas händer möttes öfver den gamlas läger, och hur hon lade sin snart därefter kallnade hand öfver deras, liksom välsignande.

Nu kommo tårarne Johanson så stora i ögonen, att näsduken fick göra tjenst. Jag tackade honom och muntrade honom med betalningen, och han tycktes öfverväga, hvad han kunde fa för sin välförtjenta krona. Men jag gick i

högtidsstämning i bön.Augusta.

Ja, det där var så godt som både begraf-nings- och förlofningskonfekt, om också något förlegad. Vill du nu smaka på min, den är färskare.

Framtager ur sin ficka en konfektpåse och bjuder.)

Eugenie

(skrattar).

Du är inte så dum ändå. (Med handen ned i påsen.) Då far jag väl gratulera?..

Augusta

(halfhögt).

Tack för artigheten. Men jag bara tänkte på hvad som ju kan bli i en snar framtid.

Eugenie

(skämtsamt).

Under åkturen, menar du, i dag till hemmet?

(Doktor Veber kommer in på verandan, går helsande förbi flickorna in i sitt mottagningsrum.)

Augusta

(tager upp sin hatt och böijar syna den på nytt).

Står det där hemmet, som vi gjorde insamling till i går här, i sammanhang med fyndet du berättade om?

Eugenie.

Naturligtvis. Ava skänkte en del af sitt goda till grundplåt för hemmet. Du skall fåläsa herr Ossians verser om den historiska episoden. Jag har dem visst i min ficka. Han stack dem i hand på mig i går under supén — som efterrätt, hviskade han. Stycket är rätt bra. (Söker i sin ficka. Ossian kommer in på verandan.) Men Se där ha vi honom själf. (Hoppar ned från soffan, springer och sätter sig vid orgeln. Börjar spela som förut.

Ossian går och sätter sig i närheten, låtsar beundra det ljudlösa spelet.

Augusta koketterar med sin hatt för honom. Efter en stund applåderar han Eugenies spel.)

Eugenie

(svänger sig om på stolen, med låtsad öfverraskiung).

Ah, se herr Ossian!

Ossian

(småler).

Ni spelar ju utmärkt, fröken Eugenie, ni kunde täfla med självfva fröken Ava Lind.

Eugenie.

Jag bara drömde, att jag spelade som hon.

Ossian

(småler åt Augusta, under det han riktar sina ord till Eugenie).

När kom fröken Lind hit?

Eugenie.

Fråga inte mig.OSSIAN.

Hon är lika söt som i fjor, Vrangels för detta lilla elev och ... fästmö.

Eugenie

(tittar på honom nyfiken).

För detta fastmö också?

OSSIAN.

Jag vet inte. Jag bara sade så för ro skull. Men nog vet jag, att han har sina strider (med själfkänsla), han som andra.

Eugenie

(likaså).

Ja, SOm andra. (Torkar i hemlighet en framträngande tår.) Hvad ämnar ni kalla edra verser om den gustafvianska episoden: Allt är som en saga blott?

OSSIAN.

Ja, ja.

(Friherrinnan och fru Veber komma in på verandan. Friherrinnan bär en liten packe med böcker, lägger den ifrån sig på bordet. Det helsas.)

Friherrinnan (till Eugenie).

Min lilla vän, det var bra, att jag träffade dig. Din pappa bad mig senast i går att före-skrifva dig större försiktighet vid dina kalla bad,och att afstyrka alla vågade hopp och simturer, åtminstone till dess fröken Schultz eller jag någon dag fa tillfälle att åtfölja dig till badstället.

Eugenie.

Välkommen då, när det kan bli, älskade tant. Se'n jag varit på gymnastiksalen i dag som vanligt, får jag ju —? (Tager sina saker från stolen.)

Friherrinnan.

— följa med tant Ellen och mig, menar du på vår åktur till A va-hemmet? Det får du.

Eugenie.

Tack! Då måste jag skynda mig. (ut i fonden. Ossian och Augusta följa efter ut.)

Friherrinnan

(till fru Veber, som är promenadklädd och knäpper sina handskar).

Du, Carolina, följer ju med på den första åkturen med fru Hassel, Augusta och unga Haak?

Fru Veber

(nickar).

Ja, jag är färdig, som du ser. — Jag har redan i dag tagit ett bad. Professor Hiärta och min man gå vägen genom skogen, hörde jag dem nyss säga.

Friherrinnan.

Ja, så är det ämnadt. Själf skall jag förstgöra doktor Veber ett litet besök. Du frågade mig, hvarför jag ej var i morgonbön? Jag var trött och hvilade mig länge i dag, jag har inte ens ännu fått nöjet råka min kära gäst, Ellen, Sade du inte, att du sett henne ute? (Bläddrar i de nya böckerna.)

Fru Veber

(spetsigt).

Jo, hon frukosterade i en berså och hade herrsällskap.

Friherrinnan (som förut, småleende).

Min betjent omförmälde, att hon bjöd gumman Betti på en kopp kaffe, men ingenting om att hon hade »herrsällskap», ifall du inte menar upp-syningsmannen Johanson, som lär hållit sig framme som vanligt.

Fru Veber.

Jag såg henne i sällskap med doktor Vran-gel, men snart fick han annat främmande.

Friherrinnan (ser frågande på henne).

Fru Veber.

Man hade hört violinspel från hans stilla lund.

Friherrinnan.

Verkligen? Är då möjligen Ava ankommen?Fru Veber.

Tror det. Jag bevistade den kyrkliga mor gonbönen. Ett ungt fruntimmer spelade orgeln före och efter den religiösa betraktelsen. Jag väntade, att den andlige talaren skulle till vår uppbyggelse med någon afvikelse behandla den bibliska text som lär, att ingen kan tjena två herrar.

(Friherrinnan höjer handen ogillande. Doktor Veber har öppnat sidodörren.)

Veber

(till friherrinnan, helsande).

God morgon, min nådiga friherrinna. Hur står det till? Bättre, riktigt bra, hoppas jag?

(Nickar åt fru Veber, som nedlåtande besvarar hans helsning.)

Friherrinnan.

Jag ämnade mig just in till er, doktor.

(Tager fram ur bokpacken en elegant volym, såsom ämnade hon taga den med sig.)

(Professor Hiärta har kommit in på verandan, sakta och nedslagen. Friherrinnan får se honom, går honom till mötes och tar honom i hand.)

Friherrinnan.

God morgon, käre professor. Ni kom så tyst, att jag inte märkte er strax.

Professorn

(melankolisk).

Brukar annars komma bullrande nog, menarni. Men så är det. »Sorgen är tung» och gör oss tungsinta.

Friherrinnan (ser deltagande på honom. Lägger ifrån sig boken).

Tag och se på några nya böcker, som min man har sändt mig. (Visar på packen och den lösa boken. Går in till Veber.)

Professorn

(till Veber).

Jag kommer sedan in till dig, min käre bror.

(Veber nickar och går in, stängande dörren.)

Fru Veber

(har under tiden öppnat volymen, som friherrinnan lagt ifrån sig).

Ah, hvad är detta? (Sätter på sig sin pincenez. Mumlar.) Här råder en halfdager som i en domkyrka. (Går för att draga upp spjelgardinen.)

Professorn

(går af och an med händerna på ryggen).

En halfdager, som är välgörande för själ och sinne.

Fru Veber

(stannar med gardinen halfuppdragen).

Ni är tydligen ur humör. Vågar jag fråga hvad som gör er så nedslagen?Professorn

(stannar, lät-er höra ett obestämdt läte, börjar åter gå).

Fru Veber

(deltagande).

Har ni någon ungdomssorg? (Fäster gardinen halfuppdragen och närmar sig professorn ett steg)

Professorn

(stannar).

Hur sa ni? Jag med mina 40 år på nacken? Skulle det vara möjligt, att ni anser mig vara nog dåraktig att. . ? Skulle ni ej hålla mig för en själfkär narr, om jag sade att ni gissat rätt? Fru Veber

(sätter sig, koketterar litet, inbjuder professorn att taga plats).

Jag skulle säga: Ni är ännu ung, professor Hiärta, till själ och sinne, ja, ni ser helt ungdomlig ut.

Professorn

(klarnar upp. Utan att märka hennes behagsjuka sätt, tager en stol och sätter sig bredvid henne).

Tycker ni det verkligen? Gör jag ej ett intryck af att vara allt för gammal att tänka på att än en gång möta lyckan på min väg. Kärlekens lycka?

(Friherrinnan lemnar på samma gång d.r Veber, går obemärkt af de samtalande ut i fondsn. Veber blir stående ett ögonblick i dörren med ögonen fastade på fru Veber och professorn, går in igen, men lemnar dörren på glänt.)Fru Veber

^med en smäktande blick, som undgår professorn).

Jag menar uppriktigt, hvad jag säger. Vill ni inte förtro er till mig? (Räcker honom handen.)

Professorn

(tar hennes hand och skakar den hjärtligt).

Tack, min goda fru Veber I Har ni lagt märke till, att då man älskar djupt och fullt, finner man alla andra goda och älskvärda?

Fru Veber

(drager sig litet osäker tillbaka).

Åh jo.

Professorn

(liksom drifven af ett oemotståndligt begär att meddela sig).

Tag det ej illa upp. Jag behöfver litet sympati. Jag är, så sant som någon, kär upp öfver öronen. Men att älska är ett, att älskas tillbaka ett annat. Gudnås, lyckan ler icke mot mig, stackare.

(Veber skjuter upp sin dörr något mera, ingen ger akt därpå.)

Fru Veber,

Är ni så säker på det?

Professorn.

Säker? Ja, tyvärr. Också har jag bestält fram skjuts. Jag ämnar fara min väg. Jag kan ej uthärda att se den älskliga varelse, jag hållerså mycket af, bära på samma bittra sorg som jag själf. Kunde jag blott lindra hennes smärta! Men äfven den förhoppningen är för djärf för mig.

Veber

(inträder otålig och misslynt med en pröfvande blick på fru Veber. Till professorn).

Behagar du stiga in nu? Friherrinnan Lennes har lemnat mig redan för en stund sedan. Jag står till din tjenst.

Professorn

(tankspridd).

Tack, Strax, Strax. (Fru Veber ger doklor Veber ett bestämdt tecken att draga sig tillbaka. Han gör så och stänger sin dörr efter sig, men ställer den oförmärkt strax därpå åter på glänt.)

Fru Veber

(till professorn, inställsamt).

Ingen stör oss nu. Säg mig då: hvem är hon ? (Med låtsad ovisshet.) Känner jag henne ?

Professorn.

Ni tror kanhända jag menar fröken Lennes. Men henne har jag ej sett förr än i går afton. Jag fattar inte på allvar så hastigt eld . . . Min utvalda är inte längre fri.

Fru Veber

(med en blinkning).

Hm.Professorn (nickar förströdd).

Så länge jag trodde henne lycklig, var jag det också på sitt sätt, men nu, när det tydligen är förbi med den harmoni af doft och färg och toner, som rådde mellan henne och hennes vän, är det som om disharmonien återljöde i min själs innersta, och jag lider af en skärande dissonans i samma grad jag ser henne själf lida.

Fru Veber

(sätter näsduken för ögonen, tydligen i den tron, att han talar om henne).

Jag skänker er mitt varmaste deltagande. En så självuppoffrande kärlek medför sin egen belöning, var viss om det. (Räcker honom frankt handen.)

Professorn

fattar hennes hand och skakar den).

Säger ni det? Ack, att så vorel Tack! Jag behöfver, som sagdt, så väl litet sympati.

Fru Veber.

Ni bör ej tänka på att lemna oss. Förhållanden kunna utjämnas. Det finnes öfvergångar i vårt känslolif så väl som

i toner, från dissonanser till ljufva harmonier; och hvem vet, när allt kommer omkring, om er kärlek är så hopplös? Lägg ej saken så tungt på sinnet. Öfverlemna den åt framtiden.Professorn

(fattar åter hennes band, trycker den varmt, reser sig).

Ni återger mig mitt förlorade självförtroende, ni gör mig riktigt glad. Jag går strax och ger kontraordre om skjutsen ...

Fru Veber

(småleende förtjust).

Käre professor, ja!

Professorn

(dröjer litet). '

Jag undrar smått, hvad friherrinnan Lennes skulle råda mig till? Hon känner förhållandena, tror jag, nästan instinktmessigt. x

(Tager sin hatt och skyndar ut öfver verandan. Veber stänger sakta sin dörr. Fru Veber ser litet undrande efter professorn. Tager åter upp boken och ögnar förströdd i densamma. Betti kommer utifrån med en ulster inslagen i en bärrem.)

Betti

(stiger nigande in).

Förlåt, jag trodde friherrinnan var häri Det var sagdt, att jag skulle följa henne till badet ungefär så här dags. Kanske är hon inne hos doktorn?

Fru Veber.

Jag gissar, ni menar friherrinnan Lennes. Hon har redan lemnat doktorn, hörde jag honomnyss säga. Jag såg inte när hon gick, men hon kommer väl snart tillbaka. Sitt ned och vänta här så iänge!

Betti.

Tackar ! (Sätter sig.) Jag sitter gärna ett grand. Mina stackars ben värka så. Dom är riktigt svåra. Vore godt att fa rådfråga doktorn om det onda. Efter sinnesrörelser som i dag är det som allra värst.

Fru Veber.

Har ni också haft sinnesrörelser? (Med en suck.) Är ni ej heller lycklig? Jag menar i ert äktenskap?

Betti

(ser förundrad på henne).

Ah bevars!

Fru Veber

(som för sig själf).

Vårt första val är ej alltid lyckobringande.

. (Suckar.) Finge vi göra allting två gånger, säger en stor menniskokännare, vore det ingen nöd.

Veber

(är åter högst orolig framme i dörren).

Hvad är det för »val» du agiterar för. Det går ju an att öfverklaga »valet». Gärna för mig. Hvart gick professorn? Är det honom ditt val nu fallit på? Jag skall gärna draga mig tillbaka.Det är minsann en valkampanj, där en äkta

man spelar en föga afundsvärd roll.

(Ellen kommer in på verandan. Betti tager ulstern och går, niger försynt för Ellen i förbigående. Ellen tager henne i hand — vänlig men allvarsam. Betti ut. Ellen stannar på verandan och ser utåt sjön.)

Fru Veber

(utan att märka Ellen, till Veber).

Hvem har bedt dig spionera på mig?

Veber.

Det hördes ju tydligt nyss, att det var en lofvande början till en viss agitation mellan dig och professorn. Och nu dina ord om att ditt första val inte var det lyckligaste. Jag tackar jag för ditt valprogram! Du är ombytlig som en barometer i april.

Fru Veber.

Och din barometer, vid den enformiga höjden af stadig och vacker väderlek, har inte minsta gemenskap med den barometer, som i ett känsligt bröst ständigt faller och stiger från lugn till storm, från solsken till nederbörd. (Blir varse Ellen.) Men vi kunna ju tala vidare om den saken sedermera.

(Visar hän mot dörren. Veber går, tydligen missbelåten, in till sig, drager sakta igen dörren. Fru Veber upptager den omtalade boken, sätter »ig att ögna i den. Ellen kommer in i rummet.)Fru Veber

(med låtsad öfverraskning).

Åh, god morgon, min bästa fröken!

Ellen

(besvarar kallt hennes helsning).

Fru Veber.

Agata var nyss här och frågade efter er, fröken. Nu har hon sitt bad. Vill ni inte emellertid taga i betraktande några nya böcker, som hon fatt från sin man hitsända till roande sommarlektyr, hörde jag henne säga. Ser ni här, denna volym, den tycktes särskildt ådraga sig hennes uppmärksamhet. Och jag far tillstå, att det lilla jag hunnit inhemta af innehållet väcker äfven mitt synnerliga intresse. (Pekar på titelbladet.) »Ate-niensiska blad».

Ellen

(rycker till, går närmare och ser i boken).

Ja, verkligen! (Tager emot boken, som fru Veber artigt räcker henne.)

Fru Veber.

Ingen ny bekantskap för er? Doktor Vran-gel begynte i går läsa högt för oss samtliga början på en serie reseskildringar med denna öfver-skrift, då ni, som ni vet, nalkades och, så att säga, sufflerade. Det var en lyckad syrpris.

L. v. Kraemer, Skadespel. 13Ellen

(ser på henne tankspridd).

Fru Veber.

Ni trädde in helt lägligt och tog skälmaktigt ordet från honom.

Ellen

(som förut).

Ja, ja, reseskildringen är af mig.

Fru Veber.

Ni gör således ingen hemlighet af det ? Då tager jag mig också friheten lyckönska er till er literära debut, ifall det nu är edert första arbete. Tillåter ni mig att på en stund få låna er eleganta volym?

Ellen.

Det kan jag tyvärr ej. Min broder har nämligen litet förhastadt samlat och låtit trycka mina utkast. De voro ej ämnade att publiceras i bokform. (Går och sätter sig i soffan till venster)

Fru Veber.

Och likväl har ni med er rika begåfning helt visst någon gång drömt den sköna drömmen om rykte och ära. Ni tänker dock kanhända: det finnes en ännu skönare dröm. En dröm, hvaraf allt får ljus och lif, om vi också måste strida fördess förverkligande. Skalden sjunger: »Allt det ljufva föds och blommar utan strid» —

Ellen

(ser hastigt upp, såsom träffad af hennes ord, drömmande, som för sig själf).

»Det skönaste och bästa kommer till oss, när lifvet sofver», har någon sagt. Det är som ett sädeskorn, gömdt i den mörka mullen. Det gror i tysthet. Regnet strömmar däröfver. Snart spirar det upp mot ljuset, när trasten kvittrar och lärkan slår sina drillar; strået blir en gyllene stängel, axet sätter sin fulla frukt, som tyngande böjer det . . . (Lutar sitt hufvud i handen)

Fru Veber

(efter en liten tystnad, med utbrott af verklig sympati).

Ni har läst och rest, sett, lärt och känt och tänkt mycket, intet under om ert tal är innehållsrikt och ert leende är godhetens leende. Ack, fröken Lennes, jag blyges stundom öfver att förnumstigt ha velat — hur skall jag säga? — bistå er i kampen för lyckan. Men det är bara så mitt sätt. Måtte ert utbyte af mitt närmande till er inte varit alltför ringa mot mitt!

Ellen

(ser litet förvånad på henne).

Något kunna vi ju alltid lära af hvarandra.Ni kommer nu till mig utan förställning, som vän till vän. Tack för er välmening!

(Fru Hassel, Augusta och Ossian visa sig promenad-klädda på verandan.)

Fru Veber

(till de ankommande).

Jag är färdig. (Vänder sig åter till Ellen och räc-ker henne tvekande handen. Ellen mottager och skakar den vänligt. Fru Veber går till Vebers dörr, öppnar, tittar in.)

Är du där, Veber?

Veber

(tittar i dörren).

Ja visst.

Fru Veber

(räcker honom gladt handen).

Välkommen efter då, kära Veber. (Han ser förvånad på henne. Hon lägger handen på hjärtat.) Barometern här

visar på vackert väder och stadig väderlek.

Veber

(ser öfverlycklig på henne).

Dina nyckers oväderscentrum skulle då verkligen ha skingrats?..

Fru Veber,

Som det plägar gå med allt som är — bara

luft. (Trycker hans hand och ämnar stänga dörren.)Veber.

Jag kommer med. Jag har ett sjukbesök att göra här i närheten. (Ger fru Veber armen. De gå, bugande sig för Ellen, ut i fonden.)

Ellen

(förblir stående i tankar ett ögonblick med boken i sin hand. Går sedan till skrifbordet, lägger där boken ifrån sig utan att sluta igen den; får fatt i ett brefpapper, sätter sig ned att skrifva. Afbryter snart, håller pennan i den ena handen, näsduken med den andra för ögonen. Vrangel kommer in på verandan. Ellen spritter till, då hon hör hans steg, och släpper pennan, tager åter upp boken utan att vända sig.)

Vrangel

(betraktar henne, efter någon tvekan går han närmare henne).

Stör jag er?

Ellen

(vänder på hufvudet utan att resa sig).

Nej, jag satt bara och såg i den här boken.

Vrangel (ser flyktigt i boken).

Huru, edra »blad»?—redan samlade i bokform !

Ellen

(fort och nervöst).

Jag trodde knappt själf mina ögon, då jag nyss af en händelse fick se det. Det beror på ett misstag af min bror, som hade fått papperenanförtrodda åt sig . . . Men det ser nästan ut, som om han kunnat ana, att lifvet snart skulle synas mig likt en höstdag, då bladen falla.

(Vrangel vill taga hennes hand. Hon drar den tillbaka.)

Min grekiska väninna plägade under förtroliga samtal säga: blif ej en Diotima i lifvet, i verkligheten! Men hellre det, än . . .

Vrangel

(spändt).

Hellre det, än . . ?

Ellen.

... än att öka de världsligt så kallade lyckligas antal, som sedan deras skönaste dröm flytt, lefva ett lif utan allvar och utan mål. I alla fall skola dessa blad icke strös för vinden. (Allt mera upprörd.) Ännu denna dag vill jag personligen ge min broder del af min vilja rörande detta.

(Reser sig upp, stödjer sig mot skrifbordet, liksom nära att digna.)

Vrangel (säger med ansträngning).

Ni ämnar således göra er broder ett besök med det första?

Ellen

(med förställning).

Ja, det hastar naturligtvis med förbudet om bokens spridning, ifall något sådant varit påtänktaf min broder. Jag tror jag kan komma af redan med middagståget. (Lägger ifrån sig boken och tager från bordet med orolig brådska sina långa handskar. Med uppriktighet.) Jag finner det mycket påkostande att inte få öfvervara den förestående invigningen här — var viss om, att jag gör det. Det är också mycket smärtsamt för mig att skiljas så brådstörtande från min svägerska . . . och hvarför inte tillstå det? . . från er, doktor. (Hon räcker honom handen, men innan han hunnit taga den, drager hon den tillbaka och trycker den hårdt mot sin venstra sida med ett utrop af smärta. Sjunker ned i soffan.)

Vrangel.

Fröken, ni mår ej väl. Öfveransträng er icke! Om ni är tvungen att resa till er herr broder, fa vi väl emellertid hoppas, att ni snart vänder åter hit — är det inte så?

Ellen

(skakar misstroget på hufvudet).

Hur kan ni tro det?

Vrangel

(utbrytande, tonlöst).

Huru — inte? Och ni tänker med ens lemna oss, utan att jag skulle fa säga er hvad jag lidit och lider för min öfvertygelse, för min allvarliga plikt, för samvetet och det rätta, då jag måste bekämpa mitt hjärtas innersta önskan.Men det kan aldrig vara er mening, efter hvad som varit och, jag vågar säga, är mellan oss, att ej låta mig åtminstone få rättfärdiga mig i edra ögon, innan —

Ellen

(tager det påbörjade öppna brefvet från skrifbordet).

Ni förebrår mig litet ett beslut, som omständigheterna nödgat mig att taga, eller, rättare sagdt, min stolthet — ni har nog förstått det — bjuder mig att taga just med anledning af hvad som varit mellan oss och inte mera är, sedan jag genom en tillfällighet blef mot min vilja vittne till edert och fröken Linds möte i dag på morgonen i er trädgård ... då ni gjorde allt för att återknyta det band, hon ville upplösa. Läs därför dessa rader, som jag nyss här tillskrifvit er i afsikt att be min svägerska framlemna till er någon gång, sedan . . . sedan jag vore borta. De innehålla mitt farväl till er.

Vrangel

(sträcker handen efter brefvet. Läser med brinnande blickar).

»Endast några afskedsord från Diotima till hennes räddare ...» Står det verkligen »afskedsord»? Läs högt för mig »Diotima». Bokstäf-verna vimla för mina ögon, jag kan ej riktigt urskilja dem.Ellen

(tager papperet mekaniskt ur hans hand, Darrar, Blir åter stilla. Läser med undertryckt kraft och lidelse).

»Jag är värdig er vänskap, fastän er lott ej blef mig beskärd, en anad sällhetsvärld. Den kärlek, som ej kan gifvas oss, tanken på det hem, som ej kan bli vårt, måste vi förjaga ur vår

själ och — (afbryter. Räcker honom handen till afsked.)

Jag förmår icke mer. Hvarför vill ni göra det tyngre för mig, än det redan är? Earväl, doktor. Tack, hjärtligt tack

för vår vänskap.

Vrangel

(tager hennes hand jämte brefvet, sätter sig ned bredvid henne, glider ned på knä framför henne).

Ellen, ni har undervisat mig i kärleken lik som fordom Diotima sin filosof.

Ellen (med ett svagt småleende).

Och hur lyda då hennes lärdomar — edert Delfiska orakel .. ?

Vrangel

... att det är inte vi, som skänka bort kärleken — men kärleken som skänker bort oss. (Hon

synes gladt öfverraskad. Han öppnar sina armar, hon öfver-väldigas af sin rörelse, lägger sin arm om hans nacke och möter hans kyss. Paus.)Ellen.

Men din Diotima frågar ditt öga om råd. Hon läser i ditt öga något, som ängslar henne likt ett halfglömdt minne, hvars brustna tanketråcj hennes darrande.händer väfva till en bild, likt en liten fågels bild, som kvittrar så stilla och flyr till dig som till sitt näste. Hvarthän skall den lilla fågeln hädanefter flyga, sedan den förlorat sitt mål?. . Skall den inte falla ned och dö?

(Darrar. Uppreser sig, lösgör sig ur hans armar.)

Vrangel.

Hvad betyder din darrning, Ellen? Kände jag dig inte så väl, och visste jag inte hur du kan älska, kunde jag öfverfallas af den förskräckelsen, att du likt antikens prestinna beredde dig till ett offer.

Ellen

(darrar).

Ava . . .

Vrangel.

Jag har förstått. Men låt oss icke mera tala om mitt tidigare förhållande, ett förhållande som aldrig kunnat förverkligas. Jag vågar nu säga dig det, ty min kärlek till dig har vunnit seger öfver alla mina betänkligheter. Jag känner mig frigjord från de kraf, de ängslande, mothvilka jag hittills stridt, liksom en lifdömd brottas i tyst förtviflan med sitt öde. Den ömhet, som jag hyst och städse skall hysa för Ava, klingar som en ren ton i min själ. Men min kärlek till dig, Ellen, är ett grepp öfver alla strängarne af mitt väsen. Ava är ännu så godt som ett barn. Tiden skall snart — så hoppas jag — läka hennes hjärtesår och låta min bild blekna i hennes minne.

Ellen

(suckar, skakar misstroget på hufvudet).

Ack, om du blott tänkt så, när hon återgaf dig löftet . . . innan hon fick nytt hopp! . .

Vrangel

(i tankar).

Hon återgaf mig mitt löfte, ja! Men att jag icke då mottog det, kom sig däraf, att jag såg hur hon stred, och jag visste med mig själf hvad detta ville säga; men det kom sig allra mest af

— har du ej redan förstått det, Ellen? — att det syntes mig, som om du varit bestämd af ödet att tillhöra min vän Hugo eller att göra något ännu mera lysande parti. Men mina tvif-vel ha nu flyktat i detta afgörande ögonblick.

Jag tror mig nu ha rätt till din genkärlek och hyser ingen fruktan för framtiden. Jag är öfvertygad, att jag endast behöfver närma migidealet i ditt hjärta, för att du med mig i alla skiften skall lefva ett af sällhet uppfyldt lif. Jag

gör det i medvetande af min varma kärlek och vår innerliga sympati, vår ömsesidiga hängifven-het. Älskade Ellen, tillhöra vi inte redan hvarandra, hvad svarar du?

Ellen

Där du är, Hermes, är min själs värld. Men du säger, att du hyser ingen fruktan för framtiden. Icke heller jag skulle göra det, om jag inte visste, att på samma gång du tänker på mig med oändlig ömhet, måste du med djup oro betänka, hvad ett uppfyllande af vår innerliga önskan kunde föra med sig... Om hon, din barnabrud, din lilla Ava, i öfvermåttet af sitt unga hjärtas sorg skulle göra sig något ondt — likt en annan Maria i hennes släkts saga, du vet ?

Vrangel

(häpen, med rynkade ögonbryn).

Hvem har kunnat uppskrämma din fantasi med detta — en saga, som sett så många vintrar?

Ellen

(synes ej ha hört, tankfull).

Ack, ännu i den sköna morgonstunden, när du stod vid min sida i björkarnes skugga, tycktejag mig möta i aningsfull visshet en strålande dag. Jag sköt ifrån mig tanken på din förlof-ning och din trolofvades möjliga ankomst hit och liksom väntade på, att något oförutsedt, plötsligen — liksom blixten afklippte din gårdagsberät-telses tråd — skulle göra om intet den af dig, innan du lärt känna mig, ingångna förbindelsen. Det var en fantastisk, kanhända en själfvisk in-gifvelse. Nu har den, efter hvad som passerat, fatt en ny betydelse, framför allt sedan jag så djupt gripits af den förtviflans styrka, hvarmed hon, Ava, återskänkte dig ditt trohetslöfte. Och till denna omständighet knyter sig äfven minnet af tilldragelsen i Neapel, du vet, den sorgliga begrafningsprocessionen, som där drog oss förbi, när vi första gången sågo hvarandra och älskade hvarandra. Ja, du erinrar dig nog liksom jag den tilldragelsen; jag märkte det i går här under vårt samtal om flydda dagar. (Nästan hviskande.) En död flicka låg på båren, klädd som brud med en krans af hvita astrar kring pannan. Jag såg tårar i dina ögon, och du skakades af en plötslig rysning. Jag anar nu, hvad som då drog förbi din själs ögon.

Vrangel

(med ansträngning).

Nog, Ellen! Detta är endast tomma hug-skott. Jag vill dock inte neka, att den ifrågavarande likbegängelsen gjorde intryck på mig. Jag har redan sagt dig, dyra Ellen, att, när jag första gången uppfångade din blick — och dina blommor — midt på Napolis folkrika torg, träffades mitt hjärta af kärleksgudens blomsterpil. Och när strax därpå begrafningståget drog oss förbi, syntes det mig liksom ett tecken, en tolkning af att »det första» var »förgånget». Begraf-ningen syntes på det sättet för mig som en förkroppsligad inre verklighetsbild, en symbol. Men det vore någonting sjukligt, omanligt, om jag fäste vidare betydelse vid en sådan tillfällighet och inbillning, liksom vid den tragiska Märta-Maria-sagan, hvarpå du nyss syftade.

Ellen.

O, säg inte det. Ty om nu för min skull den förskjutna, den förgätna skulle — nej! Jag kan ej förmå mig att säga ut det i oförtäckta ord . . . Om hennes bild skulle ställa sig emellan oss för alltid ? . .

Vrangel

(mörk).

Du ser spöken midt på ljusa dagen.

Ellen

(går under tystnad af och an; stannar och säger som för sig själf.)

Ännu ljuder i mina öron kvinnans hemskaspådom. (Han ser frågande på henne, ämnar säga något, då hon af bryter och faster en genomträngande blick på honom.)

Om du också aldrig uttalade det, skulle en stämma djupt i ditt bröst förebrå dig, att du svikit ett högtidligt löfte och hvad samvetet bjuder.

Vrangel

(varmt).

Samvetet bjuder mig att lyssna till hjärtats röst. Och är inte tidens själ, rätt förstådt, upp-fyld af protester mot de lidanden och förvecklingar, hvilka åtfölja sådana äktenskap, som blott äro äktenskap till namnet? Vi fa ej af kortsynta hänseenden, huru berömvärda afsikter än möjligen må förestafva dem, åsidosätta idén —

Ellen

(något ironiskt).

När började du tänka så? (Går åt andra sidan.)

Vrangel

När? Jag har alltid tänkt så, ehuru jag gjort eftergifter, jag medgifver det. Men du har till-gifvit mig, och vi skola ej mera tala, min älskling, om mina strider.

Ellen

(tager varmt hans hand. Med en pröfvande blick).

Om du också aldrig, såsom jag nyss sade,skulle uttala det, så skulle dock en stämma hos dig här (lägger handen på sitt bröst.) förebrå dig — ja, du vet hvad jag menar: och jag själf skulle förebrå mig att ha lockat dig ifrån det rätta . . . Hellre, hellre må jag då mista dig på det sättet, att du tager henne och gör henne lycklig, så lycklig du kan. Din karaktär, ditt ädla hjärta och ditt kall ställa allvarliga kraf på dig. Om du nu handlade på annat sätt, skulle möjligen en obotlig smärta komma in i ditt lif och rubba ditt inre lugn. Hvad vore då framtiden? Hvad blefve det då af vår eröfrade lycka?

Vrangel

(stirrar mörk framför sig; vänder sig mot henne).

Plikt kan ställa sig mot plikt, det berättigade mot det berättigade — hvem sade så i

morse? (Hon sätter handen för ögonen. Han drager sakta bort den. Hon möter hans blick med tårar i sina ögon.)

Ellen

(inspirerad).

Jag har blott velat liksom hålla fram en spegel för din själ. Men huru . . . huru har jag väl haft styrka att göra det, måste jag fråga mig själf med beklämdt hjärta. Jo, ty ser du — så säger Diotima: »kärleken måste nödvändigt sträfva efter odödlighet, måste syfta mot ett oänd*ligt mål.» Vår kärleks blick lyser varm och blid som solens ljus öfver nyfödd vår; vår kärleks väsen är dock vida skildt från det nu som flyr med sekunden . . .

Men att tänka på hur det kunde varit! (På en gång

förlorar hon sin själfbeherskning, sträcker armarna mot honom, låter dem strax därefter åter falla, då steg höras i rummet till höger. Han för henne till en stol och tager hennes hand i sin. Betjenten kommer in från höger. Vrangel bryr sig ej om hans närvaro, utan står kvar med sänkta blickar vid Ellens sida med hennes hand i sin.)

Betjenten.

Frökens beställda ekipage är i ordning. Men det är ännu god tid. Vagnen är inte framkörd. Jag ville bara underrätta att nådig frökens tillsägelse efterkommits.

Ellen

(med återvunnen självbeherskning).

Det är bra. Vet Berggren hvar min svägerska, friherrinnan, är?

Betjenten.

Jo, jag såg nyss friherrinnan komma ut från badhuset. Hon stannade och talade med professor Hiärta, som gick och väntade där utanför på friherrinnan. Sedan gick hon upp till sig för att kläda om sig till körturen, som jag hörde hennes kammarjungfru säga.

L. v. Krcetner, Skådespel. 14Ellen.

Då kommer väl friherrinnan snart hit?

Betjenten.

Det gör hon säkert. Behagar fröken se efter, om alla frökens ressaker äro riktigt nedburna hit i lilla rummet — (pekar åt höger) som fröken befallde. (Med självkänsla.) Åt friherrinnan nämde jag ingenting om frökens resa, eftersom jag inte var tillsagd att göra det. (Ellen nickar. Betjenten går ut, lemnande dörren halföppen.)

Vrangel

(går och stänger dörren. Fattar åter Ellens hand och betäcker den med kyssar).

Sedan jag förrättat skolinvigningen, stiger jag till häst och är vid stationen före dig, Ellen. (Kämpar med sin sinnesrörelse.) Jag följer dig. (Ellen ser ömt på honom, men skakar på hufvudet.) Huru ? Du vill det inte ? (Hon gömmer ansiktet i spetsnäsduken.) Du ser således helst, Ellen, att vi denna gång skiljas. (Efter en liten stund fortfar han med tonlös stämma.)

Du önskar kanhända också, att vår förtrolighet ej mera skall upplifvas? — Du vill fortfarande af böja mitt tillbud . . ? Fastän vi hört hvarandras innersta bekännelse, vill du, att vi skola sänka vår kärleks minne i griften . . . Detta skall då heta att handla plikttroget . . . När Avasdag så kommer, skall jag vid klockornas ljud räcka henne, smyckad för bröllopsaltaret, min hand, utan att töras se hvarken framåt eller tillbaka, Och ni, fröken —

Ellen.

— mitt hjärta skall förgås af längtan . . .

Vrangel.

— ni sk^ll lefva i kärleken till edert snilles alster och beundras af världen såsom — hvem vet? — grefvinnan Hugo Hjälm. (Med hes stämma.) Hugo, ja, han kommer snart hit tillbaka. Han är nog här igen om en liten stund. Det faller

sig ju lägligt. — (Hon gör med handen en aflägs-nande rörelse i luften. Under det hon reser sig, fattar hon fort tag i stolskarmen såsom för att få ett stöd.) Då skola vi, fröken, å ömse sidor njuta den tilfredsställel-sen — menar ni — att vi handlat som vi bort. —

O Gudl Men det är ju alldeles omöjligt, detta!.. Hvad säger ni, fröken, om denna framtidsbild?..

Ellen

(drömmande).

Hur har det gått till?.. skall man fråga. Jo, hon gifte sig inte med honom, därför ... att hon fruktade följderna af hans föregåenden, dem hon trodde ingen varsamhet skulle kunna före-bygga — det obevekliga sammanhang, hvaruti våra ord och handlingar stå till hvarandra, de ena med de andra. Men. . . hur skall hon inte i ensamhet gråta, då hon minnes hans leende!..

(Hon sjunker ihop, fattar med händerna om hufvudet. Han går —skuggande ansiktet med handen — genom

entrén i fonden. Hon vänder på hufvudet och ser efter honom nästan själsfrån varande; går därpå stapplande mot högra dörren, lutar sig liksom trött mot dörrposten och förblir där stående orörlig.)

(Ava kommer gladt in på verandan åtföljd af professor Hiärta. Hon är klädd i en höghalsad hvit klädning. Professorn fattar hennes hand. De komma närmare.)

Professorn.

Jag har sökt hela morgonen att fa råka er ensam, fröken Ava lilla. Ni var så angripen i går kväll af resan hit i det förfarliga åskvädret. Men i dag ler solen.. .

Ava

(inåtvändt).

Ja, i dag ler solen.

Professorn

(träder in med henne, släpper hennes hand).

Vill ni inte då, trots er ganska naturliga motvilja mot mig som en äldre man och enkling, vänligt höra på mig nu en liten stund f

Ava.

Hur kan ni tro att jag skulle hysa någon motvilja mot er, visst inte. — Kan jag tjena ermed något f Jag är er ju så tacksam, det vet ni, käre professor, ni som varit min förste vägledare; och i dag känner jag mig dubbelt tacksam mot er, då jag är så lycklig. Ack, då man själf är nöjd och belåten, vill man ju så gärna se alla andra nöjda och belåtna. Hvad vill ni att jag skall göra? (Räcker honom handen.)

Professorn

(ljusnar; ömt).

Goda fröken Ava lilla, jag ville — att ni skulle bli min älskade hustru.

Ava

(drager bestört bort handen. Skrattar till litet).

Hvad säger ni? Nej, goda professor! (Hviskar.) Jag är hans. Har ni ej förstått det? Det är nu mellan honom och mig åter som det var förr en gång, när smultronen mognade sist, ni vet. Ack, jag är den lyckligaste menniska på jorden!

Professorn

(ser förundrad upp. Suckar. Bugar sig. Kysser fliken af henn§s spetshalsduk. Med en snyftning).

Farväl dål Förblif lycklig. (Räcker henne han-den, men plötsligt griper han henne i sina armar och trycker en kyss på hennes panna. Ut i fonden).

Ava

(står i tankar stilla litet. Går åt höger, blir varse Ellen, som nalkas i det samma från högra rummet).

Ah, det är ni, fröken.. . Förlåt, jag kom föratt söka här fa träffa den snälla friherrinnan Agata. Hon var inte hemma hos sig.

Ellen.

Agata lär snart komma hit. (Sätter sig, anvisande Ava en plats bredvid sig.) Vill ni inte taga plats? (Ava förblir stående.) Jag hörde er i dag i kyrkan spela orgeln så — som endast en sann artist kan det, med så mycken känsla och inspiration. Ni har en vacker begåfning, fröken.

Ava.

Min enda talang.

Ellen.

Och nu har ni kommit hit, såsom ni sade i morse för att öfvervara den lilla skolans invigning, er egen stiftelse?

Ava.

Ack, ja. Ni känner således allt det där. (Något oroad.) Kommer ni, fröken, med oss andra dit?

Ellen.

Nej. Jag väntar bara på min svägerska här, för att säga henne farväl, innan jag reser om en liten stund.

Ava

(har svårt att dölja sin glädje).

Reser. .? Skall ni, fröken, resa? (Med ett stegnärmare. Plötsligt åter oroad.) Tänk Om det VOre så, att ni reste ... båda tillsammans?...

Ellen.

Hur skall jag förstå er?

Ava.

Ni, fröken, och . . . han . . . jag menar, förstår ni väl, vice pastorn?

Ellen

(skakar på hufvudet).

Ava

(allt mer upprörd).

Jo, jo — så är det visst, så är det visst! Min Gud! (Springer plötsligt fram till henne liksom gripen af en oemotståndlig längtan. Fattar hennes händer och blickar henne djupt in i ögonen.) Låt mig en gång riktigt få se på dig. Hur ofta har jag inte drömt om dig och frågat mig och undrat, för hvem han glömt bort sin lilla Ava. (Afbrytes af en snyftning.)

Ellen

(drager henne intill sig och kysser henne på kinden).

Ava

(ser åter upp såsom fullföljande sin tankegång, utan att besvara hennes kyss, betraktande henne med beundran).

När jag under de långa höst- och vinter-aftnarne satt ensam vid min orgel, blandade sigi mina toners ström en sång, en stämma, tyckte jag, öm, klangfull och kärleksrik. Då sade jag mig: det är hennes. Jag tyckte jag kände och vördade dig, långt innan jag såg dig första gången

i går kväll med mina kroppsliga ögon, där du stod lutad mot hans skuldra, min älskade lärares, upplyst af blixtarnes sken.

Ellen

(slår ned ögonen, med låtsad öfverraskning).

Ja, du kom ju hit just då, kära Ava. Det var den bedöfvande åskan som skrämde oss alla. Jag var rädd .. . och sökte ett skydd. Men nu har du råkat din vän och fatt förklaringen. Han visade mig din bok, du vet.

Ava

(har ej hört på. Ser på henne).

O sköna, själfulla ögon! De tyckas tala om »frid och försoning», som han sade.

Ellen

(låtande all förställning fara).

Så är det väl ock. Min kärlek har inte sitt mål på jorden. Frukta ej, att jag skall beröfva dig din vän. Han skall inte för min skull öka missförhållandena i världen.Ava

(synes träffad af hennes ord).

Ännu mindre för min skull, för hans lilla Avas skull. Du skall veta, ja, du har ju hört det nu, att jag redan länge, under det han varit borta, trott mig veta, att han sörjde henne, sin lilla Ava, som död.

Ellen

(rycker till. Reser sig och fattar hennes hand).

Tyst, barn! Tala ej så. (Som för sig själf.) Midt under sorg och bekymmer har dock lifvet ännu sina kraf att fylla. (Vänd till Ava.) Det skulle djupt smärtat din käre lärare, doktor Vrangel, om han hört dig tala så. Han skall stödja och upprätthålla dig. Du är honom mycket kär, lilla Ava. Jag för min del är nöjd med hvad lifvet ger, om endast han — som vi båda värdera så högt — är tillfredsställd med sig själf. Jag skulle inte kunna uthärda, om ett smärtsamt styng i hans själ förbittrade hans dagar för min skull. Farväl, Ava! Lef lycklig och gör din vän lycklig. (Går hän mot högra dörren.)

Ava

(synes allt mer träffad af hennes ord).

Jag ser att himlen ingifvit dig en kärlek till honom lik min. Du vill försaka allt för honom, du, som han måste beundrande älska, du som är så skön och ädel. Hvad bör då inte jag,..Ellen

(synes ej ha hört. Hon har stannat i högra dörren stödjande sig mot dörrposten. Hon trycker händerna hårdt till sina tinningar).

Mina tinningar värka . .. Jag är rädd, att jag talat för mycket om detta, som sysselsätter och upprör oss. Farväl, snälla Ava! (Tager ett steg mot Ava, vänder om, stannar och förblir stående liksom utmattad, orörligt stilla, lutad mot dörrposten. Ava framdrager ur sin barm den lilla bok, Vrangel på morgonen gifvit henne. Ser litet däri. Springer ut på verandan. Mötes och hejdas af Vrangel, som kommer utifrån. Ellen går ut till höger, d& hon hör hans steg.)

Vrangel

(synes blek och oroad, tager Avas hand och för henne in i rummet, seende sig flyktigt omkring).

Jag kommer för att hemta dig, för att be dig följa med mig till Ava-hemmet. Vi gå dit tillsamman, du och jag, den oss välbekanta skogsstigen. Friherrinnan Agata med de öfriga beger sig till platsen åkande. Jag har bestyrt om, att min kammarorgel flyttas till skolan, så att vi må fa höra dig öppna invigningsceremonien med att spela en koral. Sedan spelar du nog något mera för oss?

(Hjälm inträder oförmärkt under de sista orden och går sakta såsom rädd att störa ut i högra rummet.)Ava

(faster en behjärtad blick på Vrangel).

Jag skall bara först gå och lägga en krans på mormors graf.

Vrangel.

Grafven kunna vi en annan gång besöka tillsamman, tycker du inte det?

Ava

(tankspridd; visar i boken).

Vill du vid invigningen taga till ämne för din betraktelse något jag valt här i min ärfda lilla Maria-bok, du vet, den du haft gömd, och som du återgaf mig i morgse till tröst och vägledning.

Vrangel.

Det är i dag din födelsedag. Du skall fa hvad du önskar, liksom förr, när du var barn.

Ava.

Ack, jag är visst bara ännu ett barn — ett barn som gått vilse i skogen. Men nu börjar jag att skymta en utgång. (Har under det hon talat öppnat den lilla boken, pekar i den.)

Vrangel (blickar tankfull och orolig på henne).

Är detta det bibelspråk du valt?Ava.

Ja!

Vrangel.

Hur lyder det?

Ava

(läser begrundande):

»Hvad skall jag göra? Alla sökte honom med detta spörsmål. Och han gaf dem svarU

Vrangel.

Ja, detta är begynnelsen till lifsförändringen, som angifves i frågan. Vi skola jämna vägen genom ett rättskaffens och... plikttroget lif.

Ava

(inåtvändt).

Gå du med henne (pekar åt höger), med Ellen,

— jag är pä vägen före er.

Vrangel

(riktar sin blick åt det håll Ava utpekar och säger tankspridd) :

Hur menar du? (Hjälm inträder i det samma från höger och går helsande emot Vrangel, som mottager häpen hans framsträckta hand.)

Ava

(blickar på samma gång uppåt, knäpper händerna kring den lilla boken, sträcker armarna mot höjden och ilar ut i fonden).Hjälm

(till Vrangel, som tankspridd skakat hans hand).

Här är jag igen! Du var sannspådd.

Vrangel

(förlägen).

Ja, jag finner det. När kom du?

Hjälm.

Nyss. (Suckar.) För att naturligtvis endast få bekräftelse på, (halfhviskande med ett tecken åt höger.) hvad jag

visste förut . . . Men hvad har händt? Hon ämnar ju resa ... ?

(Ett nödrop höres utifrån, liksom komme det från Eugenie.)

Vrangel

(rycker till).

Hvad var det? (Blickar omkring sig, sökande någon med ögonen. Störtar därpå ut genom entrén i fonden.)

Ellen

(kommer från högra rummet).

Min Gud! (Tager några steg utåt verandan, stannar. Hon blickar med åtbörder af bestörtning och ängslan utåt öfver balustraden. Hjälm följer henne deltagande på afstånd. Paus. Friherrinnan, följd af Betti, kommer upp på verandan med Eugenie insvept i en ulster. Medan Eugenie stannar och skakar på sig samt vrider sina vattendrypande hårflätor, har Ellen skyndat till friherrinnans möte och de båda omfamnat hvarandra under tårar.)Ellen.

Ava ... ? Min hemska aning ... Friherrinnan.

Ja, Ava...

Ellen.

Räddad!...

Friherrinnan.

Ja, tack vare (pekar på Eugenie) vår hjältemodiga lilla flicka där. (Till Betti.) Snälla Betti, fort torra kläder åt Eugenie. (De komma längre in i rummet. Ellen smeker Eugenie, går därpå åter mot balustraden. Betti är genast på väg ut.).

Eugenie (ropar till Betti).

Tag bara hit min lilla packe kläder, hoplagda i en bärrem, som jag slängde ifrån mig här utanför nånstans. (Pekar utåt. Betti som stannat, skyndar ut efter hennes anvisning. Till friherrinnan.) Jag kom från gymnastiken, vet tant, i min gosskostym — i den är jag så vig. (Öppnar litet på ulstem och visar en nätt gymnastikdräkt. Ellen närmar sig.) Da far

jag se en hvitklädd flicka på den utskjutande klippbranten vid sjön. I det samma tyckes hon vackla, förlorar besinningen och faller i. Jag efter med ett anskri. — Ser tant, det var bra, att jag var öfvad och orädd att störta mig i djupet.(Friherrinnan smeker henne.) Jag fick genast upp den förolyckade i ena armen. Det var — som jag hade tyckt — Ava! Och i ögonblicket efter lyftes vi båda sjöjungfrur upp i båten af farbror Her-mes och pappa, som troligtvis hört mig ropa och skyndat till vår hjälp. Hörde tant också mitt rop ?

Friherrinnan.

Ja, min älskling! Jag kom gående i det samma med Betti i afsikt att här samla er alla för den förestående skolinvigningen. (Till Ellen) Eugenie räddade Ava med fara för sitt eget lif — sjön är mycket djup invid klippstranden.

(Betti kommer med Eugenies packe, spänner brådskande upp remmen. Friherrinnan ger henne ett tecken att gå in med kläderna i sidorummet, till hvilket dörren står fortfarande öppen. Hon gör så och kommer strax ut som för att hjälpa till att föra Eugenie dit in.)

Friherrinnan (till Betti).

Säg, du, åt min betjent att hemta något varmt åt Eugenie att dricka, och bistå själf Ava. Jag skall under tiden hjälpa Eugenie ömsa kläder där

inne. (Pekar åt venster. Betti skyndar nit genom läsrummet.) Eugenie.

Jag är redan varm. Hur är det med Ava?Friherrinnan (leder Eugenie in i rummet till venster. Träder i dörren och säger till Ellen, som gått ut på verandan).

Ja, hur är det? Ser du henne? Fröken Vendela var där och doktor Veber, utom de andra herrarne som togo upp henne i båten. (Hjälm helsar på friherrinnan. De tala litet sakta, gående mot fonden).

Hjälm.

»On reviens toujours» — om också blott för att stålsätta sig. (Friherrinnan nickar deltagande.)

Ellen

(tager ett steg inåt rummet).

De ha lagt henne insvept i filtar på en soffa. (Ser åter ned öfver balustraden.) Nu Öppnar hon Ögonen. Hon sätter sig upp, understödd af vänliga händer. Hon repar sig fort.

Eugenie

(har under de sista orden stått lyssnande i dörren. Till friherrinnan).

Vet tant, hela morgonen har jag haft som en underlig aning. Det kom sig väl däraf, att pappa i går afse gick och fantiserade om Ava och hennes framtid. När jag insomnat, drömde jag att Avas stjärna — hennes kärlek till farbror Hermes — gick ned, och en ny stjärna tändes, som brann med stilla klart ljus åt den riktning på himlahvalfvet, dit pappas blickar voro vända.

(Friherrinnan och Ellen, som åter närmat sig, ha lyssnat uppmärksamt.)Friherrinnan (till Eugenie).

Ja, Gud gifve att Ava efter detta, under ödmjuk tacksamhet mot en nådig försyn, ville skänka sitt hjärtas rika skatt af ömhet åt din käre fader, min lilla Eugenie, och dig, hans älskling, som nu varit hennes goda ängel, om vi så fa säga. (Half-hviskande.) Din snälla pappa har nämligen anförtrott mig helt nyss, att Ava till hans sorg afböjt hans frieri, och att detta var orsaken till hans beslut att tillsammans med dig nu genast lemna badorten.

Ellen (gör ett tecken).

Tyst, tyst. .. Jag hör dem tala. (Efter att ha lyssnat utåt.) »I-åt mig fa tacka den lilla modiga Eugenie», säger hon. »Gud har ödmjukat mig ... och hans finger visar mig den väg jag bör gå.»

Eugenie

(hoppar till, slår ulstern tätt omkring sig).

Här är jag! (Hon springer ut genom entrén i fonden. Friherrinnan står litet häpen.)

Ellen

(har sett utåt; säger, vänd till friherrinnan):

Ava och Eugenie omfamna hvarandra hjärtligt. Tyst! . . . (Lyssnar under största spänning.) Doktor Vran-gel tager Avas hand ...

L. v. Kramer, Skådespel, j cFriherrinnan

(spändt).

Hvad säger han?...

Ellen

(efter att ha lyssnat upprörd, vänd till friherrinnan).

Jag kunde ej riktig uppfatta hvad han sade.

Friherrinnan.

Och Ava ?. ..

Ellen

(som förut).

Ava trycker under tårar hans hand och släpper den åter med det samma. Hon riktar nu sina vänliga blickar på professor Hiärta, som står beskyddande bredvid henne. Han fattar hennes båda händer och behåller dem i sina. Hon öfver-lemnar sig åt hans beskydd.

Friherrinnan

(nästan för sig själf).

Gudskelof!

Ellen

(som förut).

Professorn säger något. ..

Friherrinnan Hvad säger han?Ellen.

»Sedan du fått hvila ut», säger han, »min älskling, och invigt din lilla skola... göra vi såsom efterkur en rekreationsresa till konstens hemland ... Så fa vi sedan se hur det blir. .. Vill du det?»

Friherrinnan

(ifrig)-

Och hvad svarar hon?

Ellen

(knäpper händerna).

Ett hjärtligt tack lyser i hennes ögon! L Vrangel

(kommer hastigt in på verandan. Stannar framför Ellen. Deras blickar och händer mötas. Han griper henne i sina armar och trycker henne intill sig).

Hjälm

(vänder sig till Vrangel, fattande med hjärtlighet hans hand).

Denna gång, broder, afböjer du väl inte min hjärtliga lyckönskan? (Vrangel trycker varmt hans hand. Ellen blickar åter ned öfver balustraden. Vrangel går emot friherrinnan. I det samma komma fru Veber och Ossian brådstörtande in på verandan.)

Fru Veber

(till friherrinnan).

Vi fingo bud om att här inträffat ett olycks-fall . . . Men . . . (Pekar utåt.)Friherrinnan

(allvarligt).

Det var riktigt. Men när allt kommer omkring torde olycksfallet kunna reduceras till —

Fru Veber.

— ett välgörande bad?

Friherrinnan

(nickar leende bifall).

Intet ondt, utan att det kan medföra något godt.